

**Οι Σπουδές
Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
και Ιστορίας
στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου
2023-2024**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας
Περιοχόμενα

A. Η Κοινωνική Ανθρωπολογία και η Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Η επιστημονική ταυτότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	2
2. Η επιστήμη της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	2
3. Οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	4
4. Επαγγελματικές δυνατότητες των πτυχιούχων του Τμήματος	5

B. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	6
2. Ένα Πανεπιστήμιο στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και τη Μυτιλήνη	8
3. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου	9
4. Το πρόγραμμα ERASMUS	9
5. Διδακτικό προσωπικό	10
6. Αρμοδιότητες διδασκόντων	11
7. Διοικητικό και τεχνικό προσωπικό	12
8. Σύλλογος φοιτητών	12

Γ. Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

1. Πολιτική διασφάλισης ποιότητας	13
2. Οργάνωση των προπτυχιακών σπουδών	14
I Γενικά	14
II. Κατηγορίες μαθημάτων	14
III. Πτυχιακή εργασία	15
IV. Κύκλοι σπουδών	15
V. Διαδρομές φοιτητών	16
VI. Σύμβουλοι σπουδών	16
3. Μαθησιακά αποτελέσματα	17
4. Προσφερόμενα μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια	17
5. Πρόγραμμα σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2023-2024	20
6. Περιλήψεις μαθημάτων και πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων	23
A Εξάμηνο	23
B Εξάμηνο	29
Γ Εξάμηνο	37
Δ Εξάμηνο	45
E Εξάμηνο	52
ΣΤ Εξάμηνο	62
Ζ Εξάμηνο	73
Η Εξάμηνο	83
7. Θερινή Πρακτική Άσκηση	99

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Λόφος Πανεπιστημίου
81 100 Μυτιλήνη Λέσβος
τηλ. 22510-36303, 36323
fax: 22510-36309
www.sa.aegean.gr

Α. Η Κοινωνική Ανθρωπολογία και η Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Η επιστημονική ταυτότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, υπηρετούμε μια αντίληψη που εστιάζεται στη μελέτη των κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών όψεων της ανθρώπινης δράσης. Σε μια εποχή κατά την οποία υπάρχει στροφή στη μερική και ακαδημαϊκά αποσπασματική γνώση, το Τμήμα μας εξακολουθεί να υποστηρίζει πολύπλευρες και διεπιστημονικές προσεγγίσεις καθώς πιστεύουμε ότι μόνο οι προσεγγίσεις αυτές υπηρετούν την καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οργανώνονται οι διδακτικές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος, τόσο σε προπτυχιακό όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο. Η διδασκαλία επικεντρώνεται στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Στο Τμήμα υπάρχει συστηματικό ενδιαφέρον για την καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο αυτά γνωστικά αντικείμενα και την προσέγγιση συγκεκριμένων θεμάτων, όπως η οικογένεια, το φύλο και οι συγγενικές σχέσεις, η μετανάστευση, οι μειονότητες και οι εθνοτικές ταυτότητες, κ.ά., τόσο από ανθρωπολογική όσο και από ιστορική σκοπιά.

Στο Τμήμα πιστεύουμε ότι η πολύπλευρη και σφαιρική προσέγγιση σύγχρονων κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων προϋποθέτει την κατανόησή τους ως ιστορικών φαινομένων, συνεπώς αναγνωρίζει την ιστορική τους διάσταση. Η διερεύνηση και κατανόηση της αλληλεπίδρασης παρόντος και παρελθόντος και των ποικίλων χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν αποτελούν βασική πλευρά της ερευνητικής και εκπαιδευτικής φυσιογνωμίας του Τμήματος, ήδη από την εποχή της ίδρυσής του, και έχει αποδώσει μέχρι σήμερα πολλούς καρπούς. Η φυσιογνωμία αυτή αντανακλάται στη δομή του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος, στη θεματολογία διδακτορικών διατριβών αλλά και στα τέσσερα συνέδρια που έχει οργανώσει το Τμήμα στη βάση αυτού του διαλόγου.

Η εστίαση του ενδιαφέροντος στις κοινωνικές, ιστορικές και πολιτισμικές όψεις των ανθρωπίνων φαινομένων όσο και η σφαιρική τους θεώρηση συνεπάγονται στενούς δεσμούς με άλλους κλάδους των κοινωνικών επιστημών. Παρότι η διδασκαλία επικεντρώνεται στη συστηματική παιδεία στα πεδία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, το Τμήμα παρέχει και μαθήματα σε συγγενείς κλάδους των Κοινωνικών Επιστημών όπως η Πολιτική Οικονομία, η Πολιτική Φιλοσοφία και η Γλωσσολογία. Τα μαθήματα αυτά διεκδικούν τις γνωστικές βάσεις του Τμήματος και βοηθούν σημαντικά στην εμπέδωση της παρεχόμενης γνώσης.

Τέλος, το Τμήμα αναγνωρίζοντας τη σημασία των νέων τεχνολογιών έχει μεριμνήσει για την κάλυψη των αναγκών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών του φοιτητών και φοιτητριών σε αυτόν τον τομέα και διαθέτει άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών.

2. Η επιστήμη της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ είναι η μελέτη του ανθρώπου. Ως κλάδος των επιστημών της κοινωνίας και του ανθρώπου, η ανθρωπολογία αποσκοπεί στη διερεύνηση των διαφορετικών μορφών της ανθρώπινης ύπαρξης και εμπειρίας σε όλη τους την ευρύτητα. Στόχος της είναι η διαπίστωση των γενικών και ειδικών αρχών που διέπουν τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις ανθρώπινες κοινωνίες.

Η ανθρωπολογία είναι μια κριτική επιστήμη του πολιτισμού. Ο κριτικός της προσανατολισμός στηρίζεται κυρίως στην ευρύτατη εποπτεία των ανθρώπινων πολιτισμών, που συναντώνται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη μας, και στη συγκριτική,

διαπολιτισμική τους μελέτη. Πεποίθηση των ανθρωπολόγων είναι ότι οι άλλοι πολιτισμοί έχουν πολλά να μας διδάξουν πάνω σε θέματα μεγίστης σημασίας για την ανθρωπότητα, γι' αυτό και πρέπει να τους προσεγγίσουμε με σοβαρότητα και προσοχή. Η αντίληψη αυτή, που κυριαρχεί στην ευρωπαϊκή ανθρωπολογική παράδοση ήδη από τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας, δίνει μικρότερη σχετικά προσοχή σε τομείς όπως η βιολογική ανθρωπολογία ή η προϊστορική αρχαιολογία. Αυτό που κυρίως μας απασχολεί είναι οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι οργανώνουν την καθημερινή τους ζωή και το νόημα που αυτοί αποδίδουν στις πράξεις τους.

Αντικείμενο της ανθρωπολογίας είναι η πολιτισμική ετερότητα, η διαφορετικότητα. Η ανθρωπολογία, λοιπόν, ιστορικά, αντλεί τον δυναμισμό της από τη συστηματική, την «από τα μέσα», επιτόπια γνώση και εμπειρία άλλων, διαφορετικών κοινωνιών που ανήκουν στις περιφέρειες του βιομηχανικού κόσμου, στην Αφρική, την Ασία, τη Νότιο Αμερική, την Αυστραλία ή τη Μελανησία. Από την απόσταση που εξασφαλίζει η γνώση του διαφορετικού, η ανθρωπολογία στρέφεται και στη μελέτη του «οικείου», και ειδικότερα, στη διερεύνηση των λεγόμενων «δυτικών», βιομηχανικών κοινωνιών.

Η σύγκριση του διαφορετικού με το οικείο αναιρεί το αυτονόητο και ανατρέπει ό,τι θεωρούμε «φυσικό». Έτσι η ανθρωπολογία αμφισβητεί στερεότυπες θεωρίες και στάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη κοινωνική ζωή. Για παράδειγμα, η ανθρωπολογία ελέγχει, κριτικά, θεωρίες που βασίζονται σε γενικεύσεις για την «ανθρώπινη φύση», πολλές από τις οποίες αντανακλούν βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις των δυτικών κοινωνιών για την οικογένεια, την ταυτότητα του κοινωνικού φύλου και τη σεξουαλικότητα, την εθνοτική και κοινωνική ένταξη, την κοινωνική ευταξία, τον χώρο ή τον χρόνο.

Η δουλειά των ανθρωπολόγων καταδεικνύει πόσο αυτές οι θεωρίες είναι οροθετημένες από ιστορικούς και πολιτισμικούς παράγοντες και εκθέτει τους τρόπους με τους οποίους τέτοιες προκαταλήψεις στενεύουν και διαστρεβλώνουν την κατανόηση του ανθρώπινου παρόντος και παρελθόντος. Συγχρόνως δείχνει τους πολιτισμικούς περιορισμούς και τις εξαρτήσεις της ανθρώπινης πρακτικής σε σημαντικούς τομείς όπως είναι, για παράδειγμα, η οικονομική ανάπτυξη, η επικοινωνία, η διοικητική οργάνωση, η παραγωγή της τροφής, η παροχή περίθαλψης, ακόμα και η αντιμετώπιση θεομηνιών και, επομένως, συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ανθρωπίνων δυσκολιών.

Η ανθρωπολογία τοποθετείται κατά του «εθνοκεντρισμού», της τάσης δηλαδή να ερμηνεύουμε και να αξιολογούμε άλλους πολιτισμούς ή μη οικείες μορφές κοινωνικής ζωής με ιδέες και κοινωνικές αρχές του δικού μας πολιτισμού. Η συγκριτική, διαπολιτισμική γνώση που παράγει η ανθρωπολογία έχει επανειλημμένα αποδείξει ότι πολλές θεωρίες της Κοινωνικής Επιστήμης δεν έχουν οικουμενική ισχύ – παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς της.

Σε πολλά πανεπιστημιακά τμήματα της Ευρώπης και της Αμερικής, όπως και στο δικό μας, η έμφαση στη σχέση της ανθρωπολογίας με μη-βιομηχανικούς «εξωτικούς» πολιτισμούς, εξισορροπείται από τη συστηματική αναφορά και στον δυτικό πολιτισμό. Οι φοιτητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν ζητήματα που έχουν σχέση όχι μόνο με άλλες κοινωνίες αλλά και με τη δική τους, να ανιχνεύσουν και να συζητήσουν τις συνέχειες και τις ασυνέχειες ανάμεσα στον αγροτικό χώρο και την πόλη, ανάμεσα στις λεγόμενες «αναπτυσσόμενες» και τις «ανεπτυγμένες» χώρες.

Η ανθρωπολογία δίνει ιδιαίτερη σημασία σε έναν ειδικό τύπο έρευνας, την επιτόπια παρατήρηση, που εμπλέκει τον ερευνητή σε άμεση, καθημερινή και μακρόχρονη σχέση με τους ανθρώπους που μελετά. Η ερευνητική αυτή πρακτική, εφαρμοσμένη στον Ελλαδικό χώρο, αποτελεί βασικό στοιχείο των μεταπτυχιακών ανθρωπολογικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ήδη από τα πρώτα του βήματα, το Τμήμα ανέπτυξε έντονο ερευνητικό προσανατολισμό στο μεταπτυχιακό επίπεδο, επιδιώκοντας τον συστηματικό συνδυασμό της διδασκαλίας με την έρευνα.

Με δεδομένα την πλούσια ερευνητική εμπειρία του διδακτικού μας προσωπικού στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας, τις αξιόλογες διδακτορικές διατριβές που εκπονούνται από μεταπτυχιακούς φοιτητές/-τριές μας και τη διεθνή αναγνώριση του ερευνητικού έργου που επιτελούμε, μπορούμε δικαίως να υποστηρίξουμε ότι το Τμήμα μας έχει συμβάλει σημαντικά στην ανθρωπολογία της Νότιας Ευρώπης και της Βαλκανικής.

3. Οι Ιστορικές Σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ασχολείται με τη μελέτη του παρελθόντος και αποτελεί κλάδο των κοινωνικών επιστημών. Η μελέτη του παρελθόντος είναι πολύ πιο πολύπλοκη απ' ό,τι εκ πρώτης όψεως φαίνεται, και κυρίως από την εικόνα που έχουν τόσο οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας. Συνήθως η αντίληψη που επικρατεί για την Ιστορία είναι ότι πρόκειται για μια ενότητα σταθερών γνώσεων για το παρελθόν, στις οποίες μπορεί να ανατρέχει κανείς όποτε χρειαστεί. Μια πολύ συνηθισμένη εκδοχή αυτής της αντίληψης εκλαμβάνει την Ιστορία ως ένα διαχρονικό άθροισμα συμβαντολογικών πληροφοριών σχετικών με ημερομηνίες σημαντικών γεγονότων, διαδοχές αυτοκρατόρων, μοναρχών ή πολιτικών κυβερνήσεων, μάχες κ.ά. Αυτή η αντίληψη υποβαθμίζει τόσο τις συστηματικές προσπάθειες αποκατάστασης του παρελθόντος, στο βαθμό που αυτό μπορεί να αποκατασταθεί, όσο και τον πλούσιο μεθοδολογικό και θεωρητικό προβληματισμό των ιστορικών στην Ελλάδα και διεθνώς. Οι ιστορικές σπουδές δεν συνδέονται απλώς με την ανακύκλωση ήδη γνωστών πραγμάτων αλλά με την επέκταση της ιστορικής σκέψης σχετικά με το τι ακριβώς συνιστά το παρελθόν.

Στο πλαίσιο αυτό το παρελθόν αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα μάλλον, παρά ως σαφώς οριοθετημένη πηγή γνώσεων. Μετά την εισαγωγή και εδραίωση της κοινωνικής ιστορίας που ήρθε σε ρήξη με παλαιότερα παραδείγματα ιστορικής έρευνας που επικεντρώνονταν στην διερεύνηση των «μεγάλων γεγονότων» και των επιφανών προσώπων, η συζήτηση για το παρελθόν και την ιστορία διευρύνεται συνεχώς με αποτέλεσμα το πεδίο των ιστορικών σπουδών να απασχολούν πλέον θέματα όπως η ιστορία του φύλου, η πολιτισμική ιστορία, ο τρόπος γραφής της ιστορίας κ.ά. Η ιστορικοποίηση, η απόπειρα κατανόησης των φαινομένων στο πλαίσιο της εποχής τους, η διερεύνηση της τομής και της συνέχειας στον ιστορικό χρόνο αποτελούν πλέον βασικά μελήματα της ιστορικής έρευνας. Ταυτόχρονα όλο και περισσότερο αναγνωρίζεται η σημασία των χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν, ο τρόπος δηλαδή που συγκεκριμένες κοινωνίες επανερμηνεύουν το παρελθόν, θετικά ή αρνητικά, και το χρησιμοποιούν συστηματικά στα συμφραζόμενα της δικής τους εποχής, συχνά πολύ απομακρυσμένης από το παρελθόν που επικαλούνται.

Αν και δεν υπάρχει συναίνεση στον χώρο των ιστορικών σχετικά με επιστημολογικά ζητήματα (όπως το ιδεώδες της αντικειμενικότητας, η δυνατότητα πλήρους και οριστικής αποκατάστασης του παρελθόντος, η ανάγκη της διεπιστημονικότητας, κ.ά.) ή με ζητήματα που αφορούν τις προτεραιότητες της ιστορικής έρευνας (όπως η έμφαση στη μακρά ή τη μικρή διάρκεια, η προτεραιότητα στην κοινωνική ιστορία σε σχέση με την παλαιότερη προτίμηση στην διπλωματική ιστορία, κ.ά.) οι συζητήσεις που γίνονται στους κόλπους της ιστορικής κοινότητας είναι ιδιαίτερα πλούσιες και οι καρποί της ιστορικής έρευνας έχουν επηρεάσει πολλαπλά άλλες συγγενείς επιστήμες.

Οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας παρακολουθούν αυτόν τον πλούσιο προβληματισμό και προσαρμόζονται συνεχώς στα νέα δεδομένα της ιστορικής έρευνας. Μακριά από την «ελληνοκεντρική» αντίληψη των ιστορικών σπουδών που κυριάρχησε στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση και εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να ισχύει σε πολλά προγράμματα ιστορικών σπουδών, οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα έχουν προσανατολιστεί στην προσφορά ενός σύγχρονου και πλούσιου προγράμματος που παρέχει γνώσεις τόσο σε γενικά όσο και σε εξειδικευμένα θέματα.

Η οργάνωση των σπουδών αυτών διακρίνεται σε δύο αλληλένδετα επίπεδα. Το πρώτο αφορά την παροχή μαθημάτων γενικού χαρακτήρα τα οποία εξετάζουν μεγάλες ή μικρότερες χρονικές ενότητες εστιασμένες στην ιστορία συγκεκριμένων χώρων. Στο πλαίσιο αυτό διδάσκεται η Νεότερη και η Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία, η Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία, η Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου, η Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κ.ά. Τα μαθήματα αυτά διαχέονται, ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας και στους δύο κύκλους σπουδών του Τμήματος. Στόχος τους είναι η παροχή γνώσεων, η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με τα θέματα αυτά και ο εμπλουτισμός της κριτικής τους σκέψης.

Το δεύτερο επίπεδο οργάνωσης των ιστορικών σπουδών αφορά εξειδικευμένα μαθήματα που εξετάζουν θέματα όπως η πολιτισμική μνήμη, ο εθνικισμός, το αστικό φαινόμενο, η ιστορική δημογραφία, η ιστορία του τοπίου, η δουλεία στην αρχαιότητα, κ.ά. Στα μαθήματα αυτά οι φοιτητές/-τριες όχι μόνο έρχονται σε επαφή με την έρευνα και τον προβληματισμό που αναπτύσσεται, αλλά και σε συστηματική επαφή με πηγές για τα συγκεκριμένα αντικείμενα. Το Τμήμα θεωρεί ότι η προσφορά των ιστορικών μαθημάτων δίνει ένα σύγχρονο και ευέλικτο στίγμα για τις ιστορικές σπουδές και την κατεύθυνση που πρέπει να έχουν. Επιπλέον, υπάρχει μέριμνα έτσι ώστε οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα να επικοινωνούν με τα μαθήματα της ανθρωπολογίας παρέχοντας έτσι στους φοιτητές/-τριες ολοκληρωμένη και όχι αποσπασματική εικόνα για την αλληλεπίδραση παρελθόντος και παρόντος.

4. Επαγγελματικές δυνατότητες των πτυχιούχων του Τμήματος

ΤΟ ΤΜΗΜΑ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει σπουδές γενικής παιδείας που συνδέονται με μεγάλο φάσμα επαγγελματικών επιλογών. Τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του Τμήματος ορίζονται με βάση Προεδρικό Διάταγμα το οποίο δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 228/6.11.1995. Σύμφωνα με το διάταγμα αυτό, οι απόφοιτοι του Τμήματος μπορούν να απασχοληθούν στην έρευνα και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε μουσεία, στους ευρύτερους χώρους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, της κοινωνικής ιατρικής και της επιδημιολογίας, της ψυχολογίας, της πολεοδομίας και του προγραμματισμού. Επίσης μπορούν να βρουν απασχόληση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους δημόσιους οργανισμούς και υπηρεσίες, καθώς και σε τομείς, όπως της διαφήμισης, των δημοσκοπήσεων και ερευνών αγοράς, αλλά και στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Σε αρκετά από αυτά τα επαγγέλματα η απαραίτητη επαγγελματική εκπαίδευση προσφέρεται στον ίδιο τον χώρο απασχόλησης, υπό τη μορφή μιας επιπλέον εξειδίκευσης στην ευρύτερη διαπολιτισμική παιδεία που διαθέτει ο πτυχιούχος. Πάντως η υψηλή ποιότητα σπουδών δίνει σημαντικά εφόδια στους αποφοίτους για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Στην κατεύθυνση αυτή οι πτυχιούχοι του Τμήματος μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους προκειμένου να προχωρήσουν στην απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος Masters, ή και διδακτορικού διπλώματος. Σε αυτή την περίπτωση οι δυνατότητες απασχόλησης στον χώρο της έρευνας και της εκπαίδευσης αυξάνονται σημαντικά.

B. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

ΤΟ ΤΜΗΜΑ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας υπήρξε το πρώτο Πανεπιστημιακό Τμήμα στην Ελλάδα που ανέπτυξε από το τέλος της δεκαετίας του '80 ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και στην Ιστορία, καλλιεργώντας το διάλογο των δύο επιστημών. Επίσης υπήρξε ένα από τα πρώτα Τμήματα που συγκρότησαν έναν ολοκληρωμένο διετή κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών προτού θεσμοθετηθούν με νόμο οι μεταπτυχιακές σπουδές.

Η μέριμνα για την καλλιέργεια των επιστημών της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, στη βάση επιστημονικών και παιδαγωγικών αρχών, ο συγχρονισμός του επιστημονικού δυναμικού του, όπως δείχνουν οι ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις του και οι επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος, με το διεθνές επιστημονικό γίνεσθαι αποτελούν σταθερά στοιχεία της ταυτότητας του Τμήματος. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, οι πρόσφατες επιτυχίες όπως η πανελλαδική διάκριση στο Πρόγραμμα της Θερινής Πρακτικής Άσκησης αλλά και η υψηλή επίδοση στα Προγράμματα Μεταδιδακτορικής και Διδακτορικής Έρευνας αναδεικνύουν μια δυναμική προοπτική για την περαιτέρω ανάπτυξη του.

Το Τμήμα στοχεύει στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Η θεσμική εμπέδωση μιας αυτόνομης ανθρωπολογικής ταυτότητας αποτέλεσε προτεραιότητα την πρώτη περίοδο λειτουργίας του Τμήματος. Η κοινωνική ανθρωπολογία, μια διεθνώς καθιερωμένη επιστήμη που έκανε όμως τότε στην Ελλάδα τα πρώτα της βήματα, έλαβε στο Τμήμα πλήρη θεσμική αποκατάσταση. Ήδη από τα πρώτα βήματα του Τμήματος η ανάπτυξη της επικοινωνίας με την ιστοριογραφία και η συστηματική καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο γνωστικά αντικείμενα αποτελούσε πρωταρχικό μέλημα. Η μετονομασία του Τμήματος αναβάθμισε το ρόλο της ιστορίας και αποτέλεσε την τυπική επισφράγιση της προϋπάρχουσας δημιουργικής συνομιλίας ιστορίας και κοινωνικής ανθρωπολογίας θέτοντας τη διεπιστημονικότητα σε στέρεες βάσεις.

Με την παροχή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών, το Τμήμα έδωσε έμφαση στη διδασκαλία, ενώ μέσα από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αναπτύχθηκε η έρευνα σε επικοινωνία και συγχρονισμό με τις διεθνείς επιστημονικές εξελίξεις στα πεδία της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας. Μία σημαντική διάσταση του προγράμματος ήταν η ανανέωση των δύο κλάδων και ο συνεχής διάλογος με τα διεθνή ακαδημαϊκά περιβάλλοντα, ξεφεύγοντας από την περιχαράκωση σε ελληνοκεντρικά σχήματα τα οποία σε μεγάλο βαθμό κυριαρχούσαν στο ελληνικό ακαδημαϊκό περιβάλλον. Ο διεπιστημονικός χαρακτήρας του ενισχύθηκε και εμπλουτίστηκε από συγγενείς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, όπως η ιστορία της τέχνης, η γλωσσολογία, η πολιτική φιλοσοφία και η πολιτική οικονομία.

Το Τμήμα αποτέλεσε βασικό αγωγό διάδοσης των ανθρωπολογικών ιδεών στην ελληνική κοινωνία υλοποιώντας ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα για την ανθρωπολογία στην Ελλάδα, που δίνει προτεραιότητα στην κλασική εθνογραφική μέθοδο, παραπέμπει στη σύγχρονη ανθρωπολογική θεωρία όχι με όρους απλής κατανάλωσης δάνειων σχημάτων αλλά παραγωγής μέσα από εθνογραφικές εφαρμογές στην οικεία και σε «άλλες» κοινωνίες, και καλεί στη συγκρότηση ελληνόφωνου ανθρωπολογικού λόγου. Στις ιστορικές σπουδές, η εισαγωγή νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων στη μελέτη του παρελθόντος, οι οποίες μετασχημάτισαν διεθνώς το ιστοριογραφικό παράδειγμα, συνέβαλε στην ανανέωση του προγράμματος σπουδών. Ο σχεδιασμός του προγράμματος των ιστορικών σπουδών στοχεύει στην παροχή γνώσεων και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, χώρων και περιόδων αλλά και στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με νέα πεδία - κοινωνική ιστορία, πολιτισμική ιστορία, διανοητική ιστορία, ιστορική δημογραφία, προφορική ιστορία, ιστορία του φύλου, ιστορία της οικογένειας- αλλά και με μία ανανεωμένη πολιτική ιστορία και ιστορία των θεσμών.

Από το 2001, χρονιά θεσμοθέτησης πρώτου κύκλου των μεταπτυχιακών σπουδών, μέχρι σήμερα λειτουργεί το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία». Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα υπήρξε ένα από τα πρώτα στις κοινωνικές επιστήμες στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε δύο κατευθύνσεις, την Ανθρωπολογική και Ιστορική Κατεύθυνση. Σκοπός του προγράμματος είναι η προαγωγή της ανθρωπολογικής και ιστορικής έρευνας. Επικεντρώθηκε στην προσπάθεια συστηματικής εισαγωγής των ανθρωπολογικών σπουδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο, στην παροχή βασικής, συστηματικής παιδείας στην κοινωνική ανθρωπολογία καθώς και στην συστηματική διερεύνηση ιστοριογραφικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις των κοινωνιών του παρελθόντος. Εξειδικεύεται στην εθνογραφία και κοινωνική ιστορία του ευρύτερου ελληνικού, βαλκανικού και μεσογειακού χώρου. Ως προς τον βασικό πυρήνα των ανθρωπολογικών σπουδών καθιερώθηκε μια βασική δομή μαθημάτων και γνωστικών αντικειμένων που διεθνώς συνιστά την εκπαιδευτική ταυτότητα της σύγχρονης κοινωνικής ανθρωπολογίας. Στο πρόγραμμα σπουδών η ιστορική και θεωρητική τοποθέτηση του κλάδου συνοδεύτηκε από την παρουσίαση των πολιτισμικών (μέσω της θρησκείας, της τελετουργίας και του συμβολισμού) και των κοινωνικών (μέσω της συγγένειας και της κοινωνικότητας) διαστάσεων του βίου σε πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Το πρόγραμμα μαθημάτων της ιστορίας είναι προσανατολισμένο στη διεπιστημονικότητα, στη χρήση αναλυτικών εργαλείων και εννοιών της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη ζητημάτων της ευρωπαϊκής ιστορίας, στη σε βάθος μελέτη ζητημάτων της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας: ιστορικοποίηση του εθνικού φαινομένου, μηχανισμούς παραγωγής ιδεολογίας, πολιτικούς θεσμούς στον αρχαίο και σύγχρονο κόσμο, αξίες με τις οποίες οι θεσμοί αυτοί είναι επενδυμένοι και κοινωνικές δυνάμεις που δρουν σε αυτούς. Η επικέντρωση στα παραπάνω ζητήματα ενισχύει την αναλυτική ικανότητα των φοιτητών και των φοιτητριών καθώς και την άσκησή τους στη συγκριτική μέθοδο για την ερμηνεία φαινομένων του παρελθόντος. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα είναι διετούς φοιτήσεως και δέχεται πτυχιούχους διαφόρων ειδικοτήτων.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 λειτουργεί ένα νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μονοετούς φοιτήσεως με θέμα «Φύλο, Πολιτισμός και Κοινωνία». Αρχικά το πρόγραμμα εγκρίθηκε το 2003 στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II με τίτλο «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις». Το νέο αυτό πρόγραμμα με έμφαση στη διεπιστημονικότητα ήταν πρωτοπόρο στις μεταπτυχιακές σπουδές φύλου στην Ελλάδα, συγκέντρωσε σημαντικές προσωπικότητες του ακαδημαϊκού χώρου με μακρά ερευνητική δραστηριότητα και παρουσία στο πεδίο. Η δυναμική του αποτυπώνεται σε μια σειρά συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια και εκδόσεις πάνω σε ζητήματα φύλου αλλά και σε βιβλιογραφικές μελέτες οι οποίες είναι αναρτημένες στον κόμβο του προγράμματος και χρησιμοποιούνται όχι μόνο από τις φοιτήτριες/τές αλλά και από άλλους φορείς και πανεπιστήμια. Το πρόγραμμα παρείχε κύκλο διαλέξεων και σεμιναρίων για τους επιμορφωτές/τριες του ΚΕΘΙ τον Ιούλιο του 2007. Το πρόγραμμα έχει ήδη αξιολογηθεί από εξωτερικούς κριτές σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΕΠΕΑΕΚ.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 λειτουργεί ένα νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μονοετούς φοιτήσεως με τίτλο «Κρίση και Ιστορική Αλλαγή». Στόχος του προγράμματος είναι να προσφέρει μια σφαιρική εξέταση του ζητήματος της ιστορικής μεταβολής σε μείζονα πεδία της ανθρώπινης δράσης μέσα από συγκεκριμένα κάθε φορά παραδείγματα. Παράλληλα εκπαιδεύει τους φοιτητές/τριες στα μεθοδολογικά εργαλεία και τις αναλυτικές προσεγγίσεις της σύγχρονης ιστορικής έρευνας.

Και τα τρία μεταπτυχιακά προγράμματα απονέμουν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Το Τμήμα δέχεται επίσης υποψήφιους διδάκτορες μετά από σχετική διαδικασία που ορίζει ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Σήμερα εκπονούν τη διδακτορική διατριβή τους 29 υποψήφιοι διδάκτορες.

Στο Τμήμα λειτουργούν τέσσερα θεσμοθετημένα εργαστήρια τα οποία υποστηρίζουν ενεργά τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Πρόκειται για το Εργαστήριο Εθνογραφίας, το Εργαστήριο Ιστορίας, το Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας και το Εργαστήριο Εθνογραφικών Προσεγγίσεων της Γλώσσας. Και τα τέσσερα Εργαστήρια οργανώνουν κύκλους σεμιναρίων

στα οποία παρουσιάζονται καινούριες έρευνες και αποτελούν χώρο επικοινωνίας και ανταλλαγής ανάμεσα σε έμπειρους και νέους ερευνητές. Στο Εργαστήριο Εθνογραφίας φιλοξενείται μια συγκεντρωτική βάση δεδομένων για την εθνογραφία της Ελλάδας, ενώ στο Εργαστήριο Ιστορίας υπάρχει πλούσιο αρχαιολογικό υλικό ημερήσιου και περιοδικού τύπου του δεκάτου ενάτου και του εικοστού αιώνα, και οργανώνεται παράλληλα αρχείο προφορικών μαρτυριών. Το Εργαστήριο Εθνογραφικών Προσεγγίσεων της Γλώσσας εκδίδει το ηλεκτρονικό περιοδικό AWPEL [Aegean Working Papers in Ethnographic Linguistics] αφιερωμένο στην εθνογραφική μελέτη της γλώσσας. Στο Τμήμα λειτουργεί επίσης από το 1992 εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών με 25 θέσεις εργασίας για τις ανάγκες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών. Περισσότερες πληροφορίες για τα Εργαστήρια διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Τμήματος.

2. Ένα Πανεπιστήμιο στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και τη Μυτιλήνη

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Αιγαίου αποτελεί, ως σύλληψη και ως εφαρμογή, ένα πρωτοποριακό εγχείρημα που αποβλέπει στην οργάνωση πλέγματος τριτοβάθμιων σπουδών, σε ένα εκτεταμένο νησιωτικό σύμπλεγμα με χαρακτηριστικά αρχιπελάγους.

Ο ακαδημαϊκός στόχος του Πανεπιστημίου Αιγαίου είναι να χαράξει ριζικά νέες κατευθύνσεις σε επιλεγμένους χώρους της Ανώτατης Παιδείας, κατευθύνσεις που υπαγορεύονται επιτακτικά από την εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας στον σύγχρονο κόσμο, αλλά που η απουσία τους είναι εμφανής στο χώρο των γενικών πανεπιστημίων. Οι τομείς στους οποίους έχει ρίξει το βάρος της προσπάθειάς του το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι οι Κοινωνικές Επιστήμες, το Περιβάλλον, η Διοίκηση Επιχειρήσεων, οι Μαθηματικές Σπουδές, η Πληροφορική και οι Νέες Τεχνολογίες και η Παιδαγωγική.

Στον οργανωτικό τομέα, η αντισυμβατική δομή του προγράμματος του Πανεπιστημίου Αιγαίου έγκειται κυρίως στην προσπάθειά του να διασπείρει οργανωτικά τις σπουδές – και τις εν γένει πανεπιστημιακές δραστηριότητες – σε τουλάχιστον πέντε από τα νησιά του αιγαιακού συμπλέγματος, με ακραίες αποστάσεις μεταξύ τους που φτάνουν σχεδόν τα 200 μίλια, και όχι να συγκεντρώσει τις εγκαταστάσεις τους, κατά τα συμβατικά πρότυπα, σε ενιαίο σύνολο και σε ένα ορισμένο σημείο του αιγαιοπελαγίτικου χώρου.

Στο πνεύμα αυτής της αντίληψης, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι το πρώτο, απ' όσο γνωρίζουμε στον κόσμο που επιχειρεί την εδραίωση Τμημάτων του στα πλαίσια μικροκοινωνιών ημιαστικού τύπου, που η φυσιογνωμία των οικονομικών τους δραστηριοτήτων δεν παρουσιάζει ομοιότητες με τα οικονομικά περιβάλλοντα μέσα στα οποία εγκαθιδρύονται κατά κανόνα τα νέα πανεπιστήμια στην Ευρώπη και αλλού.

Η χωροταξική αυτή επιλογή υπήρξε προϊόν έντονου προβληματισμού και εκτεταμένων συζητήσεων και έγινε με πλήρη συνείδηση των πολλών δυσκολιών που θα συναντούσε στην πρακτική εφαρμογή της. Ήταν ωστόσο μια επιλογή που υπαγορευόταν ευθέως από την ομόθυμη παραδοχή πως το Πανεπιστήμιο Αιγαίου όφειλε να ιδρυθεί για να διασπείρει ακριβώς σε όσο το δυνατόν περισσότερα σημεία του αιγαιοπελαγίτικου χώρου δυναμικές δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής γνώσης. Και τούτο με την προσδοκία ότι αυτές θα λειτουργήσουν ως εναύσματα ενεργοποίησης κοινωνικών διεργασιών, που με τη σειρά τους θα ήταν δυνατόν να συμβάλουν στην εδραίωση δυναμικών κοινωνικών συγκεντρώσεων σε μία ευαίσθητη περιοχή όπως είναι το Αιγαίο.

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Μυτιλήνη βρίσκεται εγκατεστημένο κυρίως σε ένα συγκρότημα τεσσάρων κτιρίων σε μικρή απόσταση από την πόλη της Μυτιλήνης αλλά και στο κέντρο της πόλης. Ειδικότερα για το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες του προπτυχιακού προγράμματος, των μεταπτυχιακών προγραμμάτων και οι διοικητικές υπηρεσίες του στεγάζονται στο συγκρότημα των τεσσάρων κτιρίων. Ειδικότερα, οι διοικητικές υπηρεσίες είναι εγκατεστημένες στο κτίριο Διοίκησης. Το εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών και τα γραφεία των διδασκόντων του Τμήματος στεγάζονται στο κτίριο Μπίναιο, στο κτίριο της ΑΤΕ και στο κτίριο Καραντώνη.

3. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ του Πανεπιστημίου Αιγαίου ιδρύθηκε το 1984 και έχει κεντρική έδρα τη Μυτιλήνη. Το Τμήμα μας, αλλά και η ευρύτερη ακαδημαϊκή Κοινότητα του Πανεπιστημίου, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο της Βιβλιοθήκης, στην ανάπτυξη του ερευνητικού πνεύματος και την εμπέδωση, μεταξύ των φοιτητών/-τριών, της αντίληψης για την πολλαπλότητα των πηγών στη σπουδή των διαφόρων ζητημάτων που απασχολούν τις Κοινωνικές Επιστήμες. Υπ' αυτή την έννοια, για το Τμήμα μας και για την ευρύτερη ακαδημαϊκή κοινότητα, η Βιβλιοθήκη αποτελεί έναν από τους πιο ουσιαστικούς μοχλούς της έρευνας, της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της ανάπτυξης της ακαδημαϊκής ζωής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης, στο μεγαλύτερο ποσοστό της, αποτελείται από ξενόγλωσσα βιβλία και υπερβαίνει τους 120.000 τόμους. Ο αριθμός των τίτλων των ξενόγλωσσων περιοδικών ανέρχεται σε 435 και ο αριθμός τίτλων των ελληνικών περιοδικών ανέρχεται σε 231. Τη συλλογή των περιοδικών συμπληρώνουν 59 περίπου τίτλοι ξενόγλωσσων και ελληνικών στατιστικών εκδόσεων. Εκτός από τα παραπάνω, η Βιβλιοθήκη διαθέτει μεγάλη ψηφιακή συλλογή (ηλεκτρονικά περιοδικά, ψηφιακή χαρτοθήκη, κα), πληροφοριακό υλικό (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, χάρτες, κ.λ.π.), διδακτορικές διατριβές και εκδόσεις της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Στη Μυτιλήνη, εκτός από την Κεντρική Υπηρεσία της Βιβλιοθήκης, η οποία εξυπηρετεί όλα τα Παραρτήματα Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, λειτουργεί και το Παράρτημα Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης, το οποίο άρχισε να λειτουργεί από το έτος 1987 και έχει αναπτύξει τη συλλογή του προς τις κατευθύνσεις των Τμημάτων της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και του Τμήματος Περιβάλλοντος.

Η συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας είναι η πλουσιότερη στην Ελλάδα. Γίνεται συστηματική ενημέρωσή της, πράγμα που επιτρέπει την ανελλιπή παρακολούθηση των ανθρωπολογικών εξελίξεων στον διεθνή χώρο. Η συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα της Ιστορίας έχει ενισχυθεί σημαντικά και επιτρέπει την πλήρη υποστήριξη του διδακτικού έργου. Επιπλέον, στο Εργαστήριο Ιστορίας διατηρείται μεγάλη συλλογή από εφημερίδες και περιοδικά του 19ου και του 20ου αιώνα η οποία εμπλουτίζεται συνεχώς.

Όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας έχουν δικαίωμα δανεισμού του υλικού της Βιβλιοθήκης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τον κανονισμό λειτουργίας της. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρήση της Βιβλιοθήκης είναι η κατοχή κάρτας χρήστη της Βιβλιοθήκης.

Η Βιβλιοθήκη λειτουργεί κάθε εργάσιμη ημέρα το πρωί και μερικά απογεύματα την εβδομάδα.

4. Το Πρόγραμμα ERASMUS

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Erasmus χορηγεί υποτροφίες κινητικότητας σε φοιτητές, διοικητικούς υπαλλήλους και διδάσκοντες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την ενθάρρυνση δραστηριοτήτων που στοχεύουν στη βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών και την ανάπτυξη νέων και καινοτόμων κύκλων σπουδών μέσω της διακρατικής συνεργασίας. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην προώθηση της πλήρους ακαδημαϊκής αναγνώρισης των σπουδών που πραγματοποιούνται σε άλλες συμμετέχουσες χώρες, συμβάλλοντας, με τον τρόπο αυτό, στην ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού χώρου, ανοικτού στις ανταλλαγές και τη συνεργασία στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στον τομέα της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Για τους φοιτητές/-τριες που παρακολουθούν πρόγραμμα σπουδών σε ένα πανεπιστήμιο-εταίρο στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus, ισχύουν τα εξής:

-Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι φοιτητές/τριες που είναι εγγεγραμμένοι σε πρόγραμμα σπουδών προπτυχιακού, μεταπτυχιακού και διδακτορικού επιπέδου. Απαραίτητη προϋπόθεση για τους προπτυχιακούς φοιτητές/-τριες είναι να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρώτο έτος των ακαδημαϊκών τους σπουδών και να έχουν περάσει τα 2/3 των μαθημάτων μέχρι το έτος φοίτησης στο οποίο βρίσκονται.

- Παρέχεται πλήρης ακαδημαϊκή αναγνώριση της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό, ακόμη και αν το περιεχόμενο διαφέρει. Η περίοδος αυτή είναι συνήθως από τρεις μήνες μέχρι ένα ακαδημαϊκό έτος.

- Τα πανεπιστήμια-εταίροι και ο κάθε φοιτητής/-τρια συνάπτουν συμφωνία όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών στο εξωτερικό. Στο τέλος της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό, το πανεπιστήμιο υποδοχής χορηγεί εγγράφως βεβαίωση όπου αναφέρονται τα αποτελέσματα που πέτυχε ο φοιτητής/-τρια. Τα μαθήματα αυτά είτε αντιστοιχίζονται με μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος είτε αναγνωρίζονται ως ελεύθερες επιλογές.

- Δεν καταβάλλεται κανενός είδους αμοιβή (δίδακτρα, εγγραφή, εξέταστρα, δικαίωμα χρήσης εργαστηρίων και βιβλιοθηκών, κλπ.) προς το πανεπιστήμιο υποδοχής. Επιβαρύνονται μόνον με τις δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνονται και οι κανονικοί φοιτητές/-τριες του ιδρύματος (π.χ. μειωμένα έξοδα διαμονής, χρήση φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων).

- Συνεχίζεται η καταβολή στο ακέραιο των εθνικών υποτροφιών και δανείων προς τους εξερχόμενους φοιτητές/-τριες.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus παρέχεται, επίσης, η δυνατότητα πρακτικής άσκησης στο εξωτερικό σε φορείς που επιλέγονται από το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο ή μετά από πρωτοβουλία του φοιτητή/-τριας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή ενός φορέα είναι να δραστηριοποιείται σε χώρες που καλύπτει το πρόγραμμα Erasmus και να σχετίζεται με το αντικείμενο σπουδών του Τμήματος. Η πρακτική άσκηση στο εξωτερικό μπορεί να διαρκέσει από 3 έως 12 μήνες.

Η διαχείριση του προγράμματος Erasmus γίνεται συνολικά για το πανεπιστήμιο από το Γραφείο Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Διεθνών Συνεργασιών του Πανεπιστημίου Αιγαίου που εδρεύει στη Μυτιλήνη.

Αναλυτικές πληροφορίες για το πρόγραμμα Erasmus υπάρχουν στην ιστοσελίδα <http://erasmus.aegean.gr>

5. Ακαδημαϊκό προσωπικό

A. ΜΕΛΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Καντσά Βενετία, Πρόεδρος, Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, London School of Economics and Political Science, University of London.

Αναστασιάδης Βασίλης, Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Βασιλειάδου Δήμητρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Γιαννακόπουλος Κώστας, Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

Γιαννιτσιώτης Ιωάννης, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Γκαρά Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, Wien Universität.

Εξερτζόγλου Χαρίλαος, Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, King's College, University of London.

Ιακώβου Βίκυ, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Πολιτική Φιλοσοφία, Paris 7-Denis Diderot.

Κανάκης Κώστας, Καθηγητής, Διδακτορικό στη Γλωσσολογία, University of Chicago.

Μπέλλας Χριστόδουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στα Οικονομικά, Queen Mary and Westfield College, University of London.

Πανόπουλος Παναγιώτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πετρίδου Έλια, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, University College London, University of London.

Πλακωτός Γιώργος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, University of Glasgow.

Πλεξουσάκη Έφη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

Σμαρνάκης Γιάννης, Μόνιμος Λέκτορας, Διδακτορικό στην Ιστορία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τοπάλη Πηνελόπη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Τσεκένης Αιμίλιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

Χαντζαρούλα Ποθητή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ίδρυμα Φλωρεντίας.

Χατζούλη Αίγλη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

B. ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ/-ΑΣΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ/-ΗΤΡΙΕΣ

Καράβας Σπύρος, Ομότιμος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Université Lumière Lyon 2.

Παπαταξιάρχης Ευθύμιος, Ομότιμος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, London School of Economics, University of London.

Παραδέλλης Θεόδωρος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Σταματογιαννοπούλου Μαρία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

†Γαλανή-Μουτάφη Βασιλική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Queens College, State University of New York.

†Τράκα Νταϊάνα, Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Michigan State University.

6. Αρμοδιότητες διδασκόντων/-ουσών

Πρόεδρος: Βενετία Καντσά.

Εκπρόσωποι στην Επιτροπή Ερευνών: Αιμίλιος Τσεκένης (τακτικός), Γιάννης Γιαννιτσιώτης (αναπληρωματικός).

Συντονιστές ΠΜΣ «Κοινωνική Ανθρωπολογία & Ιστορία»: Παναγιώτης Πανόπουλος (διευθυντής), Ποθητή Χαντζαρούλα, Χαρίλαος Εξερτζόγλου, Βενετία Καντσά, Αίγλη Χατζούλη.

Συντονιστές ΠΜΣ «Γυναίκες & Φύλα»: Κώστας Κανάκης (διευθυντής), Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Κώστας Γιαννακόπουλος, Έλια Πετρίδου, Πηνελόπη Τοπάλη.

Συντονιστές ΠΜΣ «Κρίση και Ιστορική Αλλαγή»: Ελένη Γκαρά (διευθύντρια), Γιάννης Σμαρνάκης, Βασίλης Αναστασιάδης, Βίκυ Ιακώβιτ, Ποθητή Χαντζαρούλα.

Εργαστήριο Εθνογραφίας: Παναγιώτης Πανόπουλος (διευθυντής).

Εργαστήριο Ιστορίας: Χάρης Εξερτζόγλου (διευθυντής).

Εργαστήριο Μελετών Οικογένειας & Συγγένειας: Βενετία Καντσά (διευθύντρια).

Εργαστήριο Εθνογραφικών Προσεγγίσεων της Γλώσσας: Κώστας Κανάκης (διευθυντής)

Επιτροπή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Βενετία Καντσά, Ελένη Γκαρά, Παναγιώτης Πανόπουλος.

Υπεύθυνος για θέματα Βιβλιοθήκης: Χάρης Εξερτζόγλου.

Υπεύθυνη Φοιτητικών Θεμάτων: Έφη Πλεξουσάκη.

Επιτροπή Θερινής Πρακτικής Άσκησης: Βίκυ Ιακώβου (επιστημονική υπεύθυνη), Ελένη Γκαρά, Χάρης Εξερτζόγλου, Έφη Πλεξουσάκη.

Υπεύθυνος Προγράμματος Erasmus: Γιώργος Πλακωτός.

Υπεύθυνος Εργαστηρίου Υπολογιστών: Χριστόδουλος Μπέλλας.

Υπεύθυνη Οδηγού Σπουδών: Ποθητή Χαντζαρούλα.

Υπεύθυνη Διαδικτυακού Τόπου του Τμήματος: Ελένη Γκαρά, Βίκυ Ιακώβου, Αίγλη Χατζούλη.

Επιτροπή Παραλαβής & Εκτέλεσης Εργασιών: Έλια Πετρίδου, Κώστας Γιαννακόπουλος, Χάρης Εξερτζόγλου, Βασίλης Αναστασιάδης.

Υπεύθυνη Προγράμματος EClass: Ελένη Γκαρά.

7. Διοικητικό και τεχνικό προσωπικό

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Κουτσαφτή Σοφία (Προϊστάμενη) – τηλ. 22510-36323

Χατζηνικολάου Χρυσάνθη (Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών) – τηλ. 22510-36303

Αμανίδου Τούλα (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών) – τηλ. 22510-36331

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Μουχτή Θεοφανώ (ΕΤΕΠ) τηλ. 22510-36315

8. Σύλλογος φοιτητών

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ Φοιτητών Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας «Οδυσσέας Ελύτης» ιδρύθηκε στις 12/5/1989 μετά από απόφαση του πολυμελούς πρωτοδικείου Μυτιλήνης.

Μέλος του συλλόγου μας θεωρείται κάθε φοιτητής αυτόματα με την εγγραφή του στο πρώτο εξάμηνο (όλοι οι εγγεγραμμένοι φοιτητές στους καταλόγους του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας). Οι πρωτοετείς φοιτητές θα μπορούσαν να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τον Σύλλογο μέσω της υποδοχής πρωτοετών που οργανώνει ο Σύλλογος μας κάθε χρόνο.

Σκοπός του Συλλόγου μας είναι η συμμετοχή, η συσπείρωση και οργάνωση των φοιτητών για την μελέτη των προβλημάτων, ο συλλογικός προσδιορισμός και η αγωνιστική προώθηση της θέλησης των φοιτητών πάνω σε θέματα κοινωνικά, πολιτικά (όχι κομματικά) και πολιτιστικά και η ένταξη των αγώνων τους στα πλαίσια του λαϊκού κινήματος για ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία και κοινωνική δικαιοσύνη.

Επίσης η βελτίωση των όρων ζωής και σπουδών των φοιτητών και ανύψωση του μορφωτικού και του πολιτιστικού επιπέδου τους, η κατάκτηση και περιφρούρηση των συνδικαλιστικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φοιτητών και της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών, η υπεράσπιση του δημοκρατικού φοιτητικού κινήματος από κάθε φασιστική ή νεοφασιστική επίθεση, η δημιουργία και η καλλιέργεια σχέσεων αλληλεγγύης, επικοινωνίας και συνεργασίας με σπουδαστικούς, μορφωτικούς, επιστημονικούς και πνευματικούς συλλόγους, εκπροσώπους παραγωγικών τάξεων, τοπικών φορέων και γενικά κάθε σωματείο, οργάνωση, οργανισμό ελληνικό ή διεθνή που επιδιώκει τους ίδιους ή παρεμφερείς σκοπούς.

Τέλος, σκοπός μας είναι η υποστήριξη του αγώνα των εργαζομένων και ιδιαίτερα των επαγγελματιών, του κλάδου μας για την προώθηση των συμφερόντων τους παράλληλα με την λήψη μέτρων για την πλήρη επαγγελματική αποκατάσταση του τμήματος μας, η σύσφιξη των σχέσεων του Τμήματος μας με τα υπόλοιπα τμήματα και σχολές του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ο σύλλογος επίσης υποστηρίζει την προώθηση και ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής έρευνας.

Γ. Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

1. Πολιτική Διασφάλισης Ποιότητας

ΤΟ Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου δεσμεύεται σε μια πολιτική που αποσκοπεί στην παροχή υψηλού επιπέδου παιδείας, στην παραγωγή νέας γνώσης σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας, ασφάλειας, ισοπολιτείας και διαφάνειας, καθώς και αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η πολιτική αυτή, εγκρίθηκε από την Γενική Συνέλευση, και συνάδει με την πολιτική ποιότητας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, όπως αυτή στοιχειοθετείται στις σχετικές αποφάσεις της Συγκλήτου του Ιδρύματος, της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας, τον στρατηγικό σχεδιασμό του Πανεπιστημίου και τις αρχές του Εσωτερικού Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας.

Με αφετηρία την διαδικασία εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος και του Ιδρύματος η Γενική Συνέλευση του Τμήματος πάγια εξετάζει και αποφασίζει πρακτικές βελτίωσης της εκπαιδευτικής λειτουργίας και των αποτελεσμάτων της, σε εναρμονισμό με το ισχύον νομικό πλαίσιο, με στόχο την διασφάλιση της παροχής παιδείας, την διεξαγωγή της έρευνας και την διάχυση των επιστημονικών πορισμάτων, όπως αρμόζει στο ακαδημαϊκό ήθος και τις ευρύτερες αρχές που υπηρετεί. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, ως Τμήμα αιχμής στον χώρο των κοινωνικών επιστημών, έχει στόχο την προσαρμογή στις επιστημονικές, κοινωνικές και πολιτισμικές εξελίξεις στην Ελλάδα και διεθνώς και αποσκοπεί στην εκπαίδευση των φοιτητών/τριών του στο βέλτιστο δυνατό επίπεδο εφοδιάζοντάς τους/ις με ποιοτικές γνώσεις και δεξιότητες που αντιστοιχούν στο διεπιστημονικό χαρακτήρα του. Το Τμήμα αναγνωρίζει ότι η πολιτική ποιότητας συνιστά μια διαρκή διαδικασία βελτίωσης των εκπαιδευτικών και ερευνητικών πρακτικών και ότι από την άποψη αυτή απαιτείται εγρήγορση και ακαδημαϊκός διάλογος για την διασφάλισή της. Στην διαμόρφωση πολιτικής ποιότητας το Τμήμα λαμβάνει υπόψη τις ευρύτερες ακαδημαϊκές εξελίξεις και την διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού και διεθνούς ακαδημαϊκού χάρτη ως προς την σύνθεση και δομή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών καθώς και της αγοράς εργασίας όπου τα δεδομένα μεταβάλλονται διαρκώς. Στο πλαίσιο αυτό:

1. Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών εξετάζεται και επικαιροποιείται κάθε εαρινό εξάμηνο και σε ετήσια βάση. Προς την κατεύθυνση αυτή συλλέγονται και ταξινομούνται δεδομένα που αφορούν το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος και αναλύονται τα αποτελέσματά τους. Επιπλέον, συγκεντρώνονται, αναλύονται, και συγκρίνονται, Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών σε συναφή επιστημονικά πεδία ελληνικών και ξένων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.
2. Επιδιώκονται μαθησιακά αποτελέσματα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό και Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων Αποφοίτων Ανωτάτης Εκπαίδευσης,
3. Αξιολογείται ετησίως η ποιότητα και αποτελεσματικότητα του διδακτικού έργου.
4. Επιλέγεται διδακτικό προσωπικό που ανταποκρίνεται πλήρως στις ανάγκες του ΠΠΣ με τη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων που θεραπεύουν.
5. Προωθείται η ποιότητα και ποσότητα του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος κι ενθαρρύνεται η συμμετοχή σε ερευνητικά έργα καθώς και η συνεργασία με ιδρύματα του εξωτερικού και της ημεδαπής.
6. Επιδιώκεται η σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα στα πλαίσια του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών μέσω θεσμοθετημένων εκπαιδευτικών δομών.
7. Παρέχονται υψηλού επιπέδου γνώσεις που ανταποκρίνονται σε σύγχρονες ανάγκες κι ενδιαφέροντα οι οποίες προσφέρουν τη δυνατότητα διαφορετικών επαγγελματικών διαδρομών στο δημόσιο κι ιδιωτικό τομέα ενώ αποτελούν τη βάση για περαιτέρω σπουδές σε πολλά πεδία των κοινωνικών κι ανθρωπιστικών σπουδών.
8. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη ποιότητα των ηλεκτρονικών υπηρεσιών για την υποστήριξη των μαθημάτων καθώς και στην υποστήριξη του διδακτικού έργου μέσω μιας μεγάλης συλλογής ανθρωπολογικής και ιστορικής βιβλιογραφίας στο παράρτημα βιβλιοθήκης του ΠΑ στη Μυτιλήνη.

9. Διενεργούνται ετήσιες εσωτερικές αξιολογήσεις του ΠΠΣ με στόχο τη διασφάλιση ποιότητας. Αναζητούνται καλές πρακτικές τόσο στον ελληνικό, όσο και τον διεθνή ακαδημαϊκό χώρο για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του ΠΠΣ, της εξωστρέφειας και διεθνούς προβολής του Τμήματος, πάντα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που προσφέρει το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Η ευθύνη απέναντι στους φοιτητές/τριες, την διοίκηση του ιδρύματος, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την ελληνική κοινωνία επιβάλλει τον αναστοχασμό των εκπαιδευτικών πρακτικών προς την κατεύθυνση της υλοποίησης της βέλτιστης δυνατής ποιότητας στην εκπαίδευση και της αξιολόγησής της.

2. Οργάνωση των Προπτυχιακών Σπουδών

I. ΓΕΝΙΚΑ

ΤΟ πρόγραμμα σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει μαθήματα καταναμημένα σε δύο κύκλους σπουδών καθένας από τους οποίους διαρκεί τέσσερα εξάμηνα. Η οργάνωση του προγράμματος σπουδών στηρίζεται στην προσφορά μαθημάτων εισαγωγικού ή εξειδικευμένου χαρακτήρα και την κατανομή τους στους δύο κύκλους σπουδών αναλόγως του βαθμού δυσκολίας. Στόχος της οργάνωσης αυτής είναι η καλύτερη δυνατή άρθρωση των μαθημάτων και η μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/-τριών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρεται ο βασικός κορμός μαθημάτων στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία αλλά και υποστηρικτικά μαθήματα, όπως Πολιτική Οικονομία, Γλωσσολογία, Πολιτική Φιλοσοφία κ.ά., τα οποία διευρύνουν τους γνωστικούς ορίζοντες των φοιτητών/-τριών προσφέροντάς τους τη δυνατότητα καλύτερης εξοικείωσης με τα δύο κύρια γνωστικά αντικείμενα που υπηρετεί το Τμήμα.

Στον δεύτερο κύκλο σπουδών προσφέρεται ένας μεγάλος αριθμός μαθημάτων στη βάση των οποίων οι φοιτητές/-τριες μπορούν να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντά τους ή να εξειδικευτούν επιλέγοντας μαθήματα με συγγενή θεματολογία. Για την επιλογή των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου οι φοιτητές/-τριες μπορούν να συμβουλευτούν το/τη σύμβουλο σπουδών τους. Στον ίδιο κύκλο σπουδών προσφέρεται και μια ειδική κατηγορία μαθημάτων, οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Συνολικά το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος προσφέρει σε τετραετή βάση εξήντα πέντε περίπου μαθήματα που καλύπτουν ευρύ φάσμα των γνωστικών αντικειμένων της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρονται τα υποχρεωτικά μαθήματα και τα υπόλοιπα μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων, κατανέμονται στα τέσσερα εξάμηνα του δεύτερου κύκλου. Τα μαθήματα είναι 3ωρης διάρκειας ανά εβδομάδα. Ο κωδικός κάθε μαθήματος δείχνει τη θέση του στην αντίστοιχη κατηγορία μαθημάτων.

II. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΟΛΑ τα μαθήματα κατανέμονται σε τρεις (3) κατηγορίες: τα υποχρεωτικά, τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής και τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

α) Υποχρεωτικά είναι τα μαθήματα που καλύπτουν βασικά γνωστικά αντικείμενα και η διδασκαλία τους επαναλαμβάνεται κάθε διδακτικό έτος. Οι φοιτητές/-τριες πρέπει να εξετασθούν σε αυτά με επιτυχία προκειμένου να αποφοιτήσουν και δεν μπορούν να τα αντικαταστήσουν με άλλα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα περιλαμβάνονται όλα τα μαθήματα του πρώτου διετούς κύκλου (συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων ξένων γλωσσών). Η Γενική Συνέλευση έχει το δικαίωμα να αλλάξει ένα υποχρεωτικό μάθημα αντικαθιστώντας το όμως ταυτόχρονα με κάποιο άλλο έτσι ώστε να παραμείνει σταθερός ο αριθμός των μαθημάτων του πρώτου κύκλου. Κάθε υποχρεωτικό μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 5 πιστωτικές μονάδες.

β) Τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής είναι μαθήματα τα οποία εξειδικεύουν και καλλιεργούν τα ενδιαφέροντα των φοιτητών/-τριών και προσφέρονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Τα μαθήματα αυτής της κατηγορίας αντιστοιχούν σε 3 διδακτικές

μονάδες και 6 πιστωτικές μονάδες. Στα διατμηματικά όμως μαθήματα οι πιστωτικές μονάδες μπορεί να ποικίλουν. Τα μαθήματα επιλογής δεν είναι σταθερά στο πρόγραμμα και η διδασκαλία τους δεν επαναλαμβάνεται, αν ο διδάσκων/-ουσα δεν το επιθυμεί. Η ευχέρεια αυτή παρέχει στους διδάσκοντες/-ουσες την ευελιξία να οργανώνουν τη διδασκαλία νέων μαθημάτων στη θέση των παλαιών και στους φοιτητές/-τριες τη δυνατότητα μεγαλύτερης επιλογής γνωστικών αντικειμένων. Οι φοιτητές/-τριες του Τμήματος μπορούν να επιλέγουν έως τέσσερα διατμηματικά μαθήματα ως ελεύθερες επιλογές από το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Γεωγραφίας, Τμήματος Κοινωνιολογίας και Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας καθώς και το μάθημα της Επιχειρηματικότητας.

γ) Οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια [ΠΑ/Σ] αποτελούν μια ειδική κατηγορία μαθημάτων και παρέχονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Βασικό χαρακτηριστικό των εν λόγω μαθημάτων είναι ο μικρός αριθμός φοιτητών/-τριών που εγγράφονται σε αυτά (όχι περισσότεροι από οκτώ) και το εξειδικευμένο αντικείμενό τους. Στόχος των ασκήσεων/σεμιναρίων είναι η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με μεθοδολογικά και θεωρητικά εργαλεία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους υπό την άμεση επίβλεψη του διδάσκοντα/-ουσα. Για την παρακολούθηση των μαθημάτων της κατηγορίας αυτής υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα στα οποία οι φοιτητές/-τριες πρέπει να έχουν εξεταστεί επιτυχώς προκειμένου να έχουν το δικαίωμα να τα παρακολουθήσουν. Η εβδομαδιαία διδασκαλία της πρακτικής άσκησης/σεμιναρίου είναι τρίωρη και αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 6 πιστωτικές μονάδες. Οι φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν έως και το 2006 υποχρεούνται να επιτύχουν σε μια τουλάχιστον πρακτική άσκηση/σεμινάριο για να αποφοιτήσουν. Στη βάση της αναδιοργάνωσης του Προγράμματος Σπουδών, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφάσισε ότι, αρχής γενομένης με τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν στο Τμήμα το ακαδημαϊκό έτος από το 2007/8 και εξής, η αποφοίτηση προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση 3 πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων.

III. Η ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΤΟ πλαίσιο του δεύτερου κύκλου σπουδών προσφέρεται η δυνατότητα εκπόνησης πτυχιακής εργασίας στους φοιτητές/-τριες που έχουν ήδη εγγραφεί στον κύκλο αυτό. Η πτυχιακή εργασία είναι προαιρετική και για τους εισαχθέντες από το 2007 και εξής αντιστοιχεί σε 3 μαθήματα επιλογής και 18 πιστωτικές μονάδες (ενώ για τους εισαχθέντες έως και το 2006 αντιστοιχεί σε 2 μαθήματα επιλογής). Η επιλογή του θέματος της πτυχιακής εργασίας γίνεται σε συνεννόηση με έναν επιβλέποντα/-ουσα καθηγητή/-τρια ενώ το θέμα επιλέγεται σε σχέση με κάποιο από τα παρεχόμενα μαθήματα του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Για την τελική αξιολόγηση της πτυχιακής εργασίας αποφασίζει επιτροπή που αποτελείται από τρεις διδάσκοντες.

IV. ΚΥΚΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ των μαθημάτων στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας διαφοροποιείται ανάλογα με τον κύκλο σπουδών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών η έμφαση δίνεται στις παραδόσεις, δηλαδή στην εποπτική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου από τον διδάσκοντα/-ουσα. Το πρόγραμμα σπουδών συμπληρώνεται κατά περίπτωση με φροντιστηριακές ασκήσεις αλλά οι παραδόσεις καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του. Στα μαθήματα αυτά γίνεται συστηματική χρήση οπτικού υλικού. Κατά την κρίση του διδάσκοντος/-ουσα, σε μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/-τριες εξετάζονται σε πρόοδο κατά τη διάρκεια του εξαμήνου στο οποίο παρέχεται το μάθημα. Η βαθμολογία της προόδου προσμετράται στην τελική βαθμολογία του φοιτητή/-τριας.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών το Τμήμα ενθαρρύνει τρόπους διδασκαλίας που συνδυάζουν τις διαλέξεις που παρέχονται από τους διδάσκοντες/-ουσες με την ενεργοποίηση των φοιτητών/-τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό επιτυγχάνεται με την οργάνωση φροντιστηριακών κύκλων που συνοδεύουν το κάθε μάθημα, με την ανάθεση εργασιών στους φοιτητές/-τριες και την παρουσίασή τους στη διάρκεια του μαθήματος, ή τέλος με τον συνδυασμό διαλέξεων και επιτόπιων ερευνών. Η επιλογή του κατάλληλου συνδυασμού αποτελεί συνάρτηση των δυνατοτήτων που παρέχει το κάθε

μάθημα και βρίσκεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κάθε διδάσκοντα/-ουσας. Η επίδοση των φοιτητών/-τριών συνυπολογίζεται στην τελική βαθμολογία. Στα μαθήματα του δεύτερου κύκλου σπουδών συνεκτιμάται η συστηματική παρακολούθηση των φοιτητών/-τριών στην αξιολόγησή τους από τον διδάσκοντα/ουσα.

Η διδασκαλία των μαθημάτων έχει ως στόχο την εμπέδωση των γνώσεων που παρέχονται στο Τμήμα και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων των φοιτητών/-τριών στον γραπτό και τον προφορικό λόγο. Οι διδάσκοντες/-ουσες ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των φοιτητών/-τριών στα μαθήματα και προσαρμόζουν τον τρόπο διδασκαλίας έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα.

V. ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

ΚΑΤΑ τον πρώτο κύκλο σπουδών οι φοιτητές/-τριες παρακολουθούν αποκλειστικά τα μαθήματα του εξαμήνου στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι καθώς και μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων στα οποία είχαν αποτύχει ή δεν είχαν δηλώσει. Η εγγραφή στον δεύτερο κύκλο (πέμπτο εξάμηνο) είναι ελεύθερη και δεν προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση του φοιτητή/-τριας σε όλα τα μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/-τριες έχουν τη δυνατότητα να δηλώσουν και μαθήματα που κατά την ίδια περίοδο (εαρινό ή χειμερινό εξάμηνο) προσφέρονται σε άλλο εξάμηνο από αυτό στο οποίο οι ίδιοι έχουν εγγραφεί.

Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν πριν από το ακαδημαϊκό έτος 2007/8, απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας είναι η επιτυχής εξέταση σε 46 μαθήματα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 19 μαθήματα επιλογής και 1 πρακτική άσκηση/σεμινάριο. Οι φοιτητές/-τριες έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν σε περισσότερα μαθήματα επιλογής και, αν επιτύχουν, να επιλέξουν για την τελική βαθμολογία τους εκείνα που έχουν τον υψηλότερο βαθμό. Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 2007/8 και εξής, ο αριθμός μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου ορίστηκε στα 44, τα οποία αντιστοιχούν σε 240 πιστωτικές μονάδες. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν από το 2007 έως το 2010 τα 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 15 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 3 πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια. Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2011 και εξής στα 44 μαθήματα για τη λήψη πτυχίου συμπεριλαμβάνονται τα 24 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 17 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 3 πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Οι φοιτητές/-τριες του Τμήματος μπορούν να επιλέγουν διατμηματικά μαθήματα ως ελεύθερες επιλογές από το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Γεωγραφίας, Τμήματος Κοινωνιολογίας και Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας καθώς και το μάθημα της Επιχειρηματικότητας με τον περιορισμό ότι στον συνολικό αριθμό μαθημάτων ελεύθερης επιλογής για τη λήψη πτυχίου του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, ο πτυχιούχος έχει το δικαίωμα να συμπεριλάβει συνολικά 4 διατμηματικά μαθήματα που προσφέρονται στα Τμήματα αυτά.

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια και των δύο κύκλων σπουδών το πρόγραμμα μπορεί να υφίσταται αλλαγές αν αυτό κριθεί απαραίτητο από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Σε περίπτωση κατά την οποία αφαιρεθεί μάθημα από το πρόγραμμα σπουδών, αυτό δεν αφαιρείται και από το ενεργητικό των φοιτητών/-τριών που έχουν ήδη εγγραφεί και επιτύχει σε αυτό.

VI. ΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕ ΔΕΔΟΜΕΝΗ την περιφερειακή θέση του Τμήματος, τον μεγάλο αριθμό φοιτητών/-τριών από άλλες περιοχές εκτός του νομού Λέσβου, και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές/-τριες έως ότου εξοικειωθούν στο νέο ακαδημαϊκό και κοινωνικό περιβάλλον, το Τμήμα έχει εισαγάγει τον θεσμό του συμβούλου σπουδών. Με την εγγραφή τους στο Τμήμα οι φοιτητές/-τριες κατανέμονται σε ομάδες για την εποπτεία των οποίων υπάρχει υπεύθυνος/-η σύμβουλος σπουδών. Ο σύμβουλος σπουδών ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του

Τμήματος και έχει την υποχρέωση να συναντά τους φοιτητές/-τριες που επιβλέπει και να συζητά μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην ακαδημαϊκή τους ζωή. Οι σύμβουλοι σπουδών ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους.

3. Μαθησιακά αποτελέσματα

ΤΑ μαθησιακά αποτελέσματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών περιγράφονται αναλυτικά για κάθε μάθημα στο Περίγραμμα του αντίστοιχου μαθήματος που είναι ανηρτημένο στη διεύθυνση <http://www.sah.aegean.gr/proptychiakes-spoudes/programma-spoudon/>

Ο πρώτος κύκλος σπουδών αποτελείται στο σύνολό του από υποχρεωτικά μαθήματα γενικού υποβάθρου. Με την υλοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων κάθε μαθήματος του πρώτου κύκλου σπουδών, ως συνέχεια της επιτυχούς εκπαίδευσης και αξιολόγησής του, αναμένεται οι φοιτητές και φοιτήτριες να έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση θεμάτων που άπτονται του γνωστικού αντικείμενου κάθε μαθήματος και απόψεις επί των σύγχρονων εξελίξεων αιχμής του γνωστικού πεδίου τους. Πιο συγκεκριμένα αναμένεται:

- να έχουν εξοικειωθεί με το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τις θεωρητικές προσεγγίσεις της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας,
- να έχουν εξοικειωθεί με μεθοδολογίες άλλων κοινωνικών επιστημών και να είναι σε θέση να κατανοούν διεπιστημονικές προσεγγίσεις,
- να έχουν ασκηθεί στη κριτική σκέψη και τον κριτικό λόγο,
- να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη πηγών και να έχουν εξοικειωθεί με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που θέτει η χρήση τους.

Ο δεύτερος κύκλος σπουδών αποτελείται από μαθήματα ειδίκευσης γενικών γνώσεων καθώς και ειδικού υποβάθρου-ανάπτυξης δεξιοτήτων. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου σπουδών οι φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται:

- να έχουν αποκτήσει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα,
- να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις σε σημαντικό αριθμό θεματικών πεδίων που θεραπεύει το ΠΠΣ,
- να είναι σε θέση να εκπονήσουν αυτόνομη βιβλιογραφική, ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα,
- να έχουν ασκηθεί στην εκπόνηση ομαδικών και ατομικών εργασιών,
- να είναι ικανοί/ές να συνεχίσουν περαιτέρω τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο με μεγάλο βαθμό ερευνητικής αυτονομίας,
- να μπορούν να αξιοποιήσουν τις ακαδημαϊκές τους γνώσεις σε επαγγελματικούς εξωακαδημαϊκούς χώρους.

Οι πτυχιούχοι του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας έχουν ένα ευρύ υπόβαθρο γνώσεων στις επιστήμες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Τα μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΠΣ στο σύνολό τους αποσκοπούν στη συστηματική εμπέδωση της μεθοδολογίας των δύο αυτών γνωστικών αντικειμένων, καθώς και τη δημιουργία μιας σταθερής βάσης για την επικοινωνία μεταξύ τους αλλά και μεταξύ των κοινωνικών επιστημών ευρύτερα. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει σύγχρονες και ολοκληρωμένες σπουδές σε καίρια πεδία, απολύτως απαραίτητα για την κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων στην Ελλάδα, την Ευρώπη και τον κόσμο.

4. Προσφερόμενα μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια

67

- KA-100 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία (Υ)
- KA-102 Ζητήματα αφρικανικής εθνογραφίας I (Ε)
- KA-106 Ζητήματα αφρικανικής εθνογραφίας II (Ε)
- KA-108 Ανθρωπολογία, αποικιοκρατία και Αφρική (Υ)
- KA-112 Ελληνική Εθνογραφία (Υ)

- KA-120 Ανθρωπολογία της συγγένειας (Y)
KA-122 Ανθρωπολογία των φύλων (E)
KA-123 Ανθρωπολογία της μετανάστευσης
KA-129 Ανθρωπολογία της επιστήμης (E)
KA-130 Ανθρωπολογία της θρησκείας, της τελετουργίας
και των συμβολικών συστημάτων (Y)
KA-140 Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Y)
KA-141 Ανθρωπολογική Θεωρία (Y)
KA-145 Ένδυση και πολιτισμός (E)
KA-150 Οικονομική Ανθρωπολογία (E)
KA-155 Ειδικά ζητήματα του Οικονομικού (E)
KA-161 Ανθρωπολογία της Υγείας (Y)
KA-180 Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης (E)
KA-191 Ανθρωπολογία του ήχου (E)
KA-192 Ανθρωπολογία της μουσικής (Y)
KA-194 Εκπαιδευτική πράξη και κοινωνικές επιστήμες (E)
I-200 Εισαγωγή στην ιστορία (Y)
I-208 Προφορική Ιστορία (Y)
I-214 Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου (Y)
I-218 Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης Ευρώπης
(Y)
I-221 Κοινωνική Ιστορία της Ελλάδας: Ο μακρύς 19^{ος} αι.) (Y)
I-226 Οι Βυζαντινές Πόλεις (4ος-15ος αι.) (E)
I-228 Η σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (E)
I-236 Έθνη και εθνικισμοί στο βαλκανικό χώρο (19ος - αρχές 20ού αι.) (E)
I-238 Φύλο και σεξ στην προνεωτερική Ευρώπη (E)
I-239 Δημόσια μνήμη και αστικός χώρος από το τέλος το Β' Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι
σήμερα (E)
I-240 Κράτος και κοινωνία στον ελληνο-οθωμανικό χώρο, 1770-1821 (E)
I-241 Ιστορία Αρχαίου Κόσμου I: Πολιτεύματα και πολιτική ιστορία στην Αρχαία
Ελλάδα (Y)
I-243 Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία (E)
I-246 Ιστορία της σεξουαλικότητας: Ευρωπαϊκές και ελληνικές αναγνώσεις, 19ος-20ος αι. (E)
I-247 Ευρώπη, αυτοκρατορίες και παγκοσμιότητα στη πρώιμη νεότερη περίοδο
I-267 Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.) (Y)
I-274 Εργασία και έμφυλες διακρίσεις στη Σύγχρονη Ευρώπη (E)
I-287 Διδακτική της Ιστορίας (E)
ΓΛ-301 Μέθοδοι και τεχνικές έρευνας και συγγραφής (Y)
ΓΛ-302 Γλώσσα, πολιτισμός και κοινωνία (Y)
ΟΙ-402 Ιστορία της οικονομικής σκέψης (E)
ΟΙ-404 Οικονομική θεωρία της ανάπτυξης (E)
Φ-471 Εισαγωγή στην πολιτική φιλοσοφία (Y)
Φ-473 Η κοινωνική και πολιτική σκέψη του Καρλ Μαρξ (E)
700 Social Sciences Issues [Erasmus course offered by the Faculty of Social Sciences] (E)
ΞΓΛ-01 Αγγλικά I
ΞΓΛ -02 Αγγλικά II
ΞΓΛ -03 Αγγλικά III
ΞΓΛ -04 Αγγλικά IV
ΠΑ/Σ-001 Όψεις της έννοιας του προσώπου (Μελανησία, Αφρική)
ΠΑ/Σ-004 Ιστορία αρχαίου κόσμου III: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και
κριτικής των πηγών
ΠΑ/Σ-020 Πηγές για την ιστορία των οθωμανικών Βαλκανίων
ΠΑ/Σ-023 Θερινή πρακτική άσκηση
ΠΑ/Σ-030 Ιστοριογραφία του Βυζαντίου
ΠΑ/Σ-039 Εθνογραφία της Μεσογείου

- ΠΑ/Σ-044 Μνήμη, ιστορία και αναπαράσταση του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου: Η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης
ΠΑ/Σ-045 Ανθρωπολογία, ένδυμα και μόδα
ΠΑ/Σ-058 Επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση
ΠΑ/Σ-059 Η Δημόσια ιστορία
ΠΑ/Σ-070 Γλωσσικό τοπίο
ΠΑ/Σ-079 Ανθρωπολογία της φύσης
ΠΑ/Σ-080 Ιστορία και ιστορικό φιλμ
ΠΑ/Σ-086 Ειδικά θέματα διδακτικής της ιστορίας και ιδεολογία
ΠΑ/Σ-087 Σχολείο, κοινωνία και πολιτισμός
ΠΑ/Σ-089 Ανάλυση λόγου
ΠΑ/Σ-094 Ειδικά ζητήματα ανθρωπολογίας της εκπαίδευσης: Σχολική φροντίδα, γονεϊκότητα και μητρότητα
ΠΑ/Σ-095 Ανθρωπολογία του σώματος
ΠΑ/Σ-097 Θρησκεία και πολιτική στη νεότερη πολιτική φιλοσοφία

- (Υ) Υποχρεωτικό μάθημα
(Ε) Μάθημα επιλογής
(ΠΑ/Σ) Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο

ΚΩΔΙΚΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Κοινωνική Ανθρωπολογία (ΚΑ)

Ιστορία (Ι)

Γλώσσα (ΓΛ)

Οικονομία (ΟΙ)

Φιλοσοφία (Φ)

Πρακτικές Ασκήσεις/Σεμινάρια (ΠΑ/Σ)

Ξένες Γλώσσες (ΞΓΛ)

5. Πρόγραμμα Σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2023-2024**ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ****Α' ΕΞΑΜΗΝΟ**

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ.
ΓΛ-301	Μέθοδοι και τεχνικές έρευνας και συγγραφής	Γκαρά	5/3
I-200	Εισαγωγή στην ιστορία	Εξεργιζόγλου	5/3
I-241	Ιστορία αρχαίου κόσμου I: Πολιτεύματα και πολιτική ιστορία στην Αρχαία Ελλάδα	Αναστασιάδης	5/3
ΚΑ-100	Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία	Πλεξουσάκη	5/3
ΚΑ-140	Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	Πετρίδου	5/3
ΞΓΛ-01	Αγγλικά I	Νικολαρέα	5/3

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ.
I-267	Νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.)	Γιαννιτσιώτης	5/3
ΚΑ-108	Ανθρωπολογία, αποικιοκρατία και Αφρική	Τσεκένης	5/3
ΚΑ-112	Ελληνική εθνογραφία	Πανόπουλος	5/3
ΚΑ-120	Ανθρωπολογία της συγγένειας	Καντσά	5/3
ΚΑ-130	Ανθρωπολογία της θρησκείας, της τελετουργίας και των συμβολικών συστημάτων	Τοπάλη	5/3
ΞΓΛ-02	Αγγλικά II	Νικολαρέα	5/3

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ.
ΓΛ-302	Γλώσσα, πολιτισμός και κοινωνία	Κανάκης	5/3
I-208	Προφορική Ιστορία	Χαντζαρούλα	5/3
I-221	Κράτος και κοινωνία στη νεότερη Ελλάδα (19ος - αρχές 20ου αι.)	Βασιλειάδου	5/3
ΚΑ-192	Ανθρωπολογία της μουσικής	Πανόπουλος	5/3
Φ-471	Εισαγωγή στην πολιτική φιλοσοφία	Ιακώβου	5/3
ΞΓΛ-03	Αγγλικά III	Νικολαρέα	5/3

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ.
I-214	Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου	Σμαρνάκης	5/3
I-218	Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης Ευρώπης	Πλακωτός	5/3
ΚΑ-123	Ανθρωπολογία της μετανάστευσης	Τοπάλη	5/3
ΚΑ-141	Ανθρωπολογική θεωρία	Γιαννακόπουλος	5/3
ΚΑ-161	Ανθρωπολογία της υγείας	Χατζούλη	5/3
ΞΓΛ-04	Αγγλικά IV	Νικολαρέα	5/3

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ**Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ**

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ.
I-226	Οι Βυζαντινές Πόλεις (4ος-15ος αι.)	Σμαρνάκης	6/3
I-236	Έθνη και εθνικισμοί στο βαλκανικό χώρο (19ος - αρχές 20ού αι.)	Εξερτζόγλου	6/3
I-238	Φύλο και σεξ στην προνεοτερική Ευρώπη	Πλακωτός	6/3
ΚΑ-102	Ζητήματα αφρικανικής εθνογραφίας I	Τσεκένης	6/3
ΚΑ-122	Ανθρωπολογία των φύλων	Γιαννακόπουλος	6/3
ΠΑ/Σ-030	ΠΑ/Σ: Ιστοριογραφία του Βυζαντίου	Σμαρνάκης	6/3
ΠΑ/Σ-039	ΠΑ/Σ: Εθνογραφία της Μεσογείου	Πλεξουσάκη	6/3
ΠΑ/Σ-058	ΠΑ/Σ Επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση	Τοπάλη	6/3

ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ.
I-246	Ιστορία της σεξουαλικότητας: Ευρωπαϊκές και ελληνικές αναγνώσεις, 19ος-20ος αι.	Βασιλειάδου	6/3
ΚΑ-150	Οικονομική Ανθρωπολογία	Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα	6/3
ΚΑ-180	Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης	Πλεξουσάκη	6/3
ΚΑ-191	Ανθρωπολογία του ήχου	Πανόπουλος	6/3
ΚΑ-194	Εκπαιδευτική πράξη και κοινωνικές επιστήμες	Ακαδ. Υπότροφος	6/3
ΟΙ-402	Ιστορία της οικονομικής σκέψης	Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα	6/3
Φ-473	Η κοινωνική και πολιτική σκέψη του Καρλ Μαρξ	Ιακώβου	6/3
ΠΑ/Σ-004	ΠΑ/Σ: Ιστορία αρχαίου κόσμου ΙΙΙ: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και κριτικής των πηγών	Αναστασιάδης	6/3
ΠΑ/Σ-070	ΠΑ/Σ: Γλωσσικό τοπίο	Κανάκης	6/3
ΠΑ/Σ-080	ΠΑ/Σ: Ιστορία και ιστορικό φιλμ	Εξερτζόγλου	6/3
ΠΑ/Σ-087	ΠΑ/Σ: Σχολείο, κοινωνία και πολιτισμός	Ακαδ. Υπότροφος	6/3
ΠΑ/Σ-094	ΠΑ/Σ: Ειδικά θέματα ανθρωπολογίας της εκπαίδευσης: Σχολική φροντίδα, γονεϊκότητα και μητρότητα	Πλεξουσάκη	6/3
ΠΑ/Σ-095	ΠΑ/Σ: Ανθρωπολογία του σώματος	Γιαννακόπουλος	6/3

Ζ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ.
I-228	Η σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	Γιαννιτσιώτης	6/3
I-247	Ευρώπη, αυτοκρατορίες και παγκοσμιότητα	Πλακωτός	6/3

	στην πρόιμη νεότερη περίοδο		
I-274	Εργασία και έμφυλες διακρίσεις στη Σύγχρονη Ευρώπη	Χαντζαρούλα	6/3
KA-129	Ανθρωπολογία της επιστήμης	Καντσά	6/3
KA-145	Ένδυση και πολιτισμός	Πετρίδου	6/3
ΠΑ/Σ-001	ΠΑ/Σ: Όψεις της έννοιας του προσώπου (Αφρική, Μελανησία)	Τσεκένης	6/3
ΠΑ/Σ-079	ΠΑ/Σ: Ανθρωπολογία της φύσης	Καντσά	6/3
ΠΑ/Σ-089	ΠΑ/Σ: Ανάλυση λόγου	Κανάκης	6/3

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Διδάσκων/ουσα	ECTS/Δ.Μ
I-239	Δημόσια μνήμη και αστικός χώρος από το τέλος το Β' Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι σήμερα	Γιαννιτσιώτης	6/3
I-240	Κράτος και κοινωνία στον ελληνο-οθωμανικό χώρο, 1770-1821	Γκαρά	6/3
I-243	Εισαγωγή στη ρωμαϊκή ιστορία	Αναστασιάδης	6/3
I-287	Διδακτική της Ιστορίας	Ακαδ. Υπότροφος	6/3
KA-106	Ζητήματα αφρικανικής εθνογραφίας II	Τσεκένης	6/3
KA-155	Ειδικά ζητήματα του Οικονομικού	Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα	6/3
OI-404	Οικονομική θεωρία της ανάπτυξης	Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα	5/3
ΠΑ/Σ-023	Θερινή πρακτική άσκηση	Ιακώβου (συντονίστρια)	6/3
ΠΑ/Σ-020	ΠΑ/Σ: Πηγές για την ιστορία των οθωμανικών Βαλκανίων	Γκαρά	6/3
ΠΑ/Σ-044	ΠΑ/Σ: Μνήμη, ιστορία και αναπαράσταση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου: Η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης	Χαντζαρούλα	6/3
ΠΑ/Σ-045	ΠΑ/Σ: Ανθρωπολογία, ένδυμα και μόδα	Πετρίδου	6/3
ΠΑ/Σ-059	Η δημόσια ιστορία	Εξεργιζόγλου	6/3
ΠΑ/Σ-086	ΠΑ/Σ: Ειδικά θέματα διδακτικής της ιστορίας και ιδεολογία	Ακαδ. Υπότροφος	6/3
ΠΑ/Σ-097	ΠΑ/Σ: Θρησκεία και πολιτική στη νεότερη πολιτική φιλοσοφία	Ιακώβου	6/3
700	Social Sciences Issues (Μάθημα Erasmus Σχολής Κοινωνικών Επιστημών)	Συνδιδασκαλία (αγγλική γλώσσα)	6/3

6. Περιλήψεις μαθημάτων και πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Μέθοδοι και τεχνικές έρευνας και συγγραφής

- **Κωδικός μαθήματος:** ΓΛ-301
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 1^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Ελένη Γκαρά
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Αυτό το μάθημα είναι αφιερωμένο στην ακαδημαϊκή, δοκιμακή γραφή και στοχεύει στην απόκτηση σχετικών δεξιοτήτων. Η δοκιμακή γραφή είναι το κειμενικό είδος που συνδέεται κατεξοχήν με την γραπτή παρουσίαση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Συνεπώς, σε αυτό το μάθημα παρουσιάζονται παράλληλα μέθοδοι και τεχνικές της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Κεντρικό ρόλο ωστόσο καταλαμβάνουν ζητήματα οργάνωσης και δομής του κειμένου ως συνεκτικού όλου, ενώ παράλληλα υπογραμμίζονται ζητήματα επιστημονικής δεοντολογίας (όπως π.χ. η έννοια της λογοκλοπής).
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Στόχος αυτού του μαθήματος είναι η εξοκείωση των φοιτητριών/ών με την ακαδημαϊκή, δοκιμακή γραφή και η απόκτηση των σχετικών δεξιοτήτων μέσω πρακτικής εξάσκησης στην τάξη. Οι φοιτήτριες/ές ολοκληρώνοντας το μάθημα είναι σε θέση να δομούν και να συγγράφουν δοκιμακά κείμενα ακολουθώντας δόκιμες πρακτικές.

<http://www.sah.aegean.gr/course/gl-301/>

Εισαγωγή στην Ιστορία

- **Κωδικός μαθήματος:** I-200
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 1^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**
- **Όνομα διδάσκοντος:**
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές/τριες στην Ιστορία παρουσιάζοντας τα ζητήματα με τα οποία συνδέεται η ιστορική έρευνα, τη θέση της Ιστορίας στις κοινωνικές επιστήμες, αλλά και τους τρόπους οργάνωσης της ιστορικής σκέψης σε σχέση με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Το μάθημα χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη εξετάζονται θεματικές όπως η Ιστορία και παρελθόν, μνήμη και ιστορία, χρόνος και ιστορικότητα. Παρουσιάζεται επίσης η εξέλιξη της ιστοριογραφίας από τον 19^ο αιώνα μέχρι σήμερα τόσο μέσα από τις βασικές ιστορικές σχολές όσο και μέσα από τις περιοχές ιστορικής έρευνας. Η δεύτερη ενότητα αποτελεί μια εισαγωγή στο πεδίο της ιστορικής έρευνας παρουσιάζοντας τους τρόπους με τους οποίους δουλεύουν οι ιστορικοί καθώς το υλικό με το οποίο εργάζονται. Η τρίτη ενότητα επιχειρεί να εισάγει τους φοιτητές/τριες σε επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν την ιστορία, όπως, η σχέση ιστορίας και κοινωνικών επιστημών, οι διαφορετικοί τρόποι ιστορικής ερμηνείας, το ζήτημα της αντικειμενικότητας και η ματιά του ιστορικού, το γεγονός ως επιστημολογικό ζήτημα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αποσκοπεί στο να φέρει τους φοιτητές/τριες σε μια πρώτη επαφή με την ιστορική σκέψη. Καθώς η ιστορική σκέψη καλλιεργείται και δεν είναι φυσική, όπως και καμία άλλη μορφή σκέψης, προσφέρει σημαντικές νοητικές δεξιότητες στους κοινωνικές επιστήμονες που οφείλουν να κατανοούν τα ζητήματα που τους απασχολούν στην ιστορικότητά τους. Με δεδομένο τον εντελώς ανεπαρκή τρόπο διδασκαλίας της ιστορίας στις προηγούμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης οι φοιτητές/τριες έχουν μια εντελώς στρεβλή εικόνα για την ιστορία ενώ αγνοούν παντελώς τη διάσταση της ιστορικής σκέψης. Η γνωριμία με την Ιστορία και με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ιστορική έρευνα αποτελεί βασικό στόχο του μαθήματος. Επιπλέον, οι φοιτητές/τριες θα εξοικειωθούν με ένα γνωστικό πεδίο που αναδεικνύει την πολυπλοκότητα ως γνωστική προϋπόθεση του παρελθόντος και δεν περιορίζεται σε προκαθορισμένες, στατικές γνώσεις.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-200/>

Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου I: Πολιτεύματα και πολιτική ιστορία στην Αρχαία Ελλάδα

- **Κωδικός μαθήματος:**
- **Τύπος μαθήματος:**
- **Επίπεδο μαθήματος:**
- **Έτος σπουδών:**
- **Εξάμηνο σπουδών:**
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Βασίλης Αναστασιάδης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Οι αρχαιοελληνικές πόλεις-κράτη παρουσιάζουν σημαντική ποικιλία πολιτευμάτων, τα οποία μάλιστα οργανώνονταν στο πλαίσιο της πολιτικής φιλοσοφίας σε περίπλοκα σχήματα ομοιοτήτων και αντιθέσεων. Παράλληλα, φαίνεται να υπήρξε έντονος ο προβληματισμός σχετικά με τη μετάλλαξη, τον εκφυλισμό ή την ολίσθησή τους, φαινόμενα τα οποία θα ήταν δυνατό να τεκμηριώνονται από την ίδια την πολιτική ιστορία. Το μάθημα αυτό αποβλέπει στην παρουσίαση των σπουδαιότερων πτυχών της σχετικής γραμματείας, πάντοτε σε συνάρτηση με τις σύγχρονες τους εξελίξεις στην οικονομία, την κοινωνία, τους θεσμούς και τη διπλωματία.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις και καλύπτουν την ύλη θα είναι σε θέση, μετά την ολοκλήρωση του εξαμήνου:
  - α) να διακρίνουν με ευχέρεια τα πολιτεύματα που ίσχυσαν κατά την αρχαιότητα στις ελληνικές πόλεις-κράτη και να αναγνωρίζουν τις κρίσιμες διαφορές τους όσον αφορά στις κοινωνικές προϋποθέσεις τους
  - β) να κατανοούν τα περίπλοκα ζητήματα της μεθόδου ταξινόμησης των πολιτευμάτων με την εφαρμογή, αφενός, περιγραφικών-μορφολογικών κριτηρίων και, αφετέρου, ποιοτικών-ερμηνευτικών κριτηρίων
  - γ) να μελετούν με κριτικό πνεύμα την πολυσχιδή διαμάχη -στο πλαίσιο της αρχαιοελληνικής, αλλά και της νεότερης, πολιτικής φιλοσοφίας- σχετικά με τα υπαρκτά πολιτεύματα σε σύγκριση προς υποθετικά-ιδεώδη πολιτεύματα (ουτοπίες).

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-241/>

Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-100
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 1^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Έφη Πλεξουσάκη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα έχει ως στόχο να δώσει μια γενική εικόνα της κοινωνικής ανθρωπολογίας ως προς τα ζητήματα με τα οποία ασχολείται, τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις στις οποίες στηρίζεται και τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιεί. Το μεγαλύτερο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο οι ανθρωπολόγοι αντιλαμβάνονται το φαινόμενο «άνθρωπος» και τη

βασική συνθήκη της ύπαρξής του που είναι ο «πολιτισμός». Εστιάζει δηλαδή, στον τρόπο με τον οποίο ο πολιτισμός συνιστά το πλαίσιο μέσα στο οποίο σχετιζόμαστε με άλλους ανθρώπους, αποκτούμε εμπειρίες, κάνουμε επιλογές και προσαρμόζομαστε στο περιβάλλον μας. Επιπλέον διερευνά πώς και το γιατί οι τρόποι ζωής που οι άνθρωποι έχουν επινοήσει διαφέρουν μεταξύ τους, καθώς και τη σημασία που έχει η μελέτη της πολιτισμικής ποικιλίας για την κατανόηση του «ανθρώπου». Τέλος εξετάζονται κριτικά διάφορες αυτονόητες αντιλήψεις, όπως πχ ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι βασικά προϊόν «ενστίκτων», ότι υπάρχουν «ανώτεροι» και «κατώτεροι» πολιτισμοί ή ότι ο δικός μας τρόπος ζωής είναι αντικειμενικά προτιμότερος από άλλους.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:**

Οι πρωτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται να εξοικειωθούν με το αντικείμενο και την μεθοδολογία της κοινωνικής ανθρωπολογίας καθώς και με βασικές θεωρητικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στην ανθρωπολογική μελέτη του πολιτισμού και της κοινωνίας.

Να αναγνωρίζουν τους «δικούς μας», πολιτισμικά κατασκευασμένους και συχνά εθνοκεντρικούς τρόπους αντίληψης του κόσμου.

Να διακρίνουν τη σημασία της πολιτισμικής ποικιλομορφίας για τη θεμελίωση της κοινωνικής ανθρωπολογίας.

Να διακρίνουν τις διαφορετικές ανθρωπολογικές προσεγγίσεις για την κοινωνία και τον πολιτισμό και τη σύνδεσή τους με το ιστορικό πλαίσιο

Να εντοπίζουν τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται ο εθνοκεντρισμός και ο ρατσισμός και τη σύνθετη σχέση τους με την ανθρωπολογία.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-100/>

Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

- **Κωδικός μαθήματος:**

KA-140

- **Τύπος μαθήματος:**

Υποχρεωτικό

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

1^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

1^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

5

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκουσας :**

Έλια Πετρίδου

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα εξετάζονται, μέσα από μια κριτική σκοπιά, οι κυριότερες θεωρίες και τα ρεύματα που κυριάρχησαν στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το 19ο αιώνα μέχρι και τη δεκαετία του 1970, προκειμένου να διαμορφώσουν οι φοιτητές μια πλήρη εικόνα για τις ιστορικές τάσεις της σύγχρονης ανθρωπολογίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κατανόηση της προέλευσης και των χαρακτηριστικών των τριών «εθνικών σχολών» (της αγγλικής, της γαλλικής και της αμερικανικής) της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας καθώς και βασικών εννοιών, όπως εξέλιξη, πολιτισμός, λειτουργία, διαδικασία και δομή.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα**

Στόχος του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών/τριών με τα κυριότερα ρεύματα που κυριάρχησαν στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από τα τέλη του 19ου έως τα τέλη του 20ου αι. και η εξοικειωσή τους με βασικές έννοιες και μεθοδολογίες.

Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα κυριότερα θεωρητικά ρεύματα και μεθόδους έρευνας στην ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και να τα συνδέουν με συγκεκριμένα ερωτήματα στη μελέτη του πολιτισμού. Επίσης, θα μπορέσουν να αναπτύξουν ένα ταξινομικό σχήμα των θεωρητικών τάσεων της Ανθρωπολογίας στον χώρο και το χρόνο και θα μάθουν να συνδέουν τη θεωρία με συγκεκριμένους ανθρώπους, τόπους και γεγονότα. Θα εξοικειωθούν με βασικές έννοιες-εργαλεία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και με την εφαρμογή τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-140/>

Αγγλικά I

- **Κωδικός μαθήματος:**

ΞΓΛ-01

- **Τύπος μαθήματος:**

Υποχρεωτικό

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

1 ^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

1 ^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

5

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκουσας:**

Αικατερίνη Νικολαρέα

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:

- (1) Μαθαίνουν πώς να κατανοούν *μικρά και σχετικής δυσκολίας* επιστημονικά κείμενα της ειδικότητάς τους (έντυπα ή ηλεκτρονικά) γραμμένα στα αγγλικά
- (2) Εξοικειώνονται στη συγγραφή περιλήψεων στα *αγγλικά* και στα *ελληνικά σχετικά* δύσκολων επιστημονικών κειμένων,
- (3) Μαθαίνουν να συμμερίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους *προφορικά στην αγγλική γλώσσα*.
- (4) Διδάσκονται πώς να *διεξάγουν έρευνα* στην ειδικότητά τους στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, και
- (5) Μαθαίνουν πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν στην ζωή τους και την επαγγελματικής τους σταδιοδρομία (Knowledge management), με τη δημιουργία και χρήση της *ηλεκτρονικής δίστασης Βάσης Δεδομένων Ορολογίας (ΒΔΟ)* [αγγλικά: ελληνικά].

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Πιο συγκεκριμένα, τα Αγγλικά I, μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, επιδιώκουν να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες:

1. Να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής στα Ειδικά (και Γενικά) Αγγλικά, μέσα από την εκμάθηση τεχνικών ανάγνωσης *μικρών και σχετικής δυσκολίας* αποσπασμάτων επιστημονικών κειμένων (εντύπων ή/και ηλεκτρονικών κειμένων), γραμμένων στα αγγλικά, έτσι ώστε:
  - α) Να εμβαθύνουν και να κατανοούν μικρά και σχετικής δυσκολίας επιστημονικά κείμενα (έντυπη ή/και ηλεκτρονικής μορφής) της ειδικότητάς τους,
  - β) Να εξοικειώνονται με τη συγγραφή περιλήψεων στα *αγγλικά* και στα *ελληνικά* σχετικά δύσκολων επιστημονικών κειμένων,
  - γ) Να συμμερίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους προφορικά και γραπτά στην *αγγλική γλώσσα*.
2. Να μάθουν πώς να διεξάγουν έρευνα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και Ιστορία, στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (στη βιβλιοθήκη και το Διαδίκτυο αντίστοιχα),
3. Να βρίσκουν ηλεκτρονικά και μη λεξικά ώστε να:
  - α) δημιουργούν τη δική τους *ηλεκτρονική δίγλωσση Βάση Δεδομένων Ορολογίας (ΒΔΟ)* [αγγλικά: ελληνικά], και
  - β) να διατηρούν, βελτιώνουν και χρησιμοποιούν αυτή την ηλεκτρονική δίγλωσση ΒΔΟ στα επόμενα φοιτητικά τους χρόνια και στην κατοπινή επαγγελματική τους αποκατάσταση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραπάνω μεθοδολογίες χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις προπτυχιακές (και πιθανόν στις μεταπτυχιακές) τους σπουδές, όπου θα χρειαστεί να ανατρέξουν σε διεθνή βιβλιογραφία και να τη χρησιμοποιήσουν είτε ως περιλήψεις είτε ως αναφορές σε διάφορα μαθήματα ή και στη συγγραφή της πτυχιακής όχι μόνο στα αγγλικά αλλά και στα ελληνικά.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp1/>

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Νεότερη και σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.)

- **Κωδικός μαθήματος:**

I-267

- **Τύπος μαθήματος:**

Υποχρεωτικό

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

1 ^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

2 ^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

5

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκοντος :**

Γιάννης Γιαννιτσιώτης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα εξετάζονται οι εξής θεματικές ενότητες: Βιομηχανική Επανάσταση – Γαλλική Επανάσταση – Η Ευρώπη μετά το 1815 και τα επαναστατικά κινήματα – Αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση τον 19ο αιώνα – Δημιουργία εθνικών κρατών – Ο θρίαμβος και η κρίση του ευρωπαϊκού καπιταλισμού (1870-1914). Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις δύο επαναστάσεις (βιομηχανική και γαλλική) που άλλαξαν τη μορφή και καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την πορεία της Ευρώπης. Σε κάθε ενότητα προηγείται σύντομη εισαγωγή και χρονολογική παρουσίαση των γεγονότων-σημείων αναφοράς και επακολουθεί η ανάλυση των παραγόντων που επηρέασαν τις εξελίξεις καθώς και των μηχανισμών που χαρακτηρίζουν τις νέες ιστορικές πραγματικότητες.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις και μελετούν την ύλη αποκτούν την δυνατότητα κατανόησης των τεράστιων ανατροπών που επεφύλασσε ο «μεγάλος» 19ος αι. για την ιστορία της ανθρωπότητας και ιδιαίτερα για εκείνην της Ευρώπης. Είναι σε θέση να διαπιστώσουν τις καταλυτικές επιδράσεις των επαναστάσεων, στον πνευματικό (Διαφωτισμός), στον ιδεολογικοπολιτικό (Γαλλική Επανάσταση) και στον οικονομικό τομέα (Βιομηχανική Επανάσταση) ως προς την ανθρώπινη συνθήκη. Οι φοιτητές εξοικειώνονται με την επιστημονική βιβλιογραφία και μπορούν να αντιληφθούν την ανάδυση, την κυριαρχία και τους ανταγωνισμούς των Μεγάλων Δυνάμεων, την δυναμική και τις αντιφάσεις των κινημάτων εθνικής αυτοδιάθεσης, το εύρος και το περιεχόμενο των κοινωνικών συγκρούσεων και τέλος την πολυπλοκότητα των παραγόντων που επηρέασαν αποφασιστικά την εξέλιξη των ευρωπαϊκών κοινωνιών.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-267/>

Ανθρωπολογία, αποικιοκρατία και Αφρική

- Κωδικός μαθήματος: KA-108
- Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 1^ο
- Εξάμηνο σπουδών: 2^ο
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 5
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Αιμίλιος Τσεκένης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** **Ενότητα 1:** *Η Ευρωπαϊκή κυριαρχία* **1.** Οι λόγοι της παγκόσμιας κυριαρχίας της Ευρώπης **1.1** Δημογραφικός παράγοντας **1.2** Θρησκευτικοί και πολιτικοί παράγοντες **1.3** Τεχνολογικοί παράγοντες **1.4** Πολιτισμικοί και πνευματικοί παράγοντες **2.** Αίτια της Ευρωπαϊκής εξάπλωσης στον κόσμο **2.1** Αποικίες και μητροπόλεις **2.2** Αποικιοκρατία και εθνικισμοί **2.3** Η μεσσιανική αποστολή της Ευρώπης **2.4** Οι διεθνείς εκθέσεις.

Ενότητα 2: *Η αποικιοποίηση της Αφρικής* **1.** Τι είναι η αποικιοκρατία; **1.1** Ορισμός και γενικά χαρακτηριστικά της αποικιοποίησης της Αφρικής **1.1.α** Ορισμός **1.1.β** Ιστορικά αίτια της αποικιοποίησης της Αφρικής **1.1.β.1** Τεχνολογικοί παράγοντες **1.1.β.2** Κατάκτηση: ευρωπαϊκή οπτική **1.1.γ** Κατάκτηση: αντίσταση, παράδοση, διαπραγμάτευση **1.1.δ** Η διακυβέρνηση των αποικιών **1.2** Ο αντίκτυπος της αποικιοκρατίας **1.2.α** Αποικιακές οικονομίες **1.2.α.1** Ο αποικιακός οικονομικός σχεδιασμός **1.2.α.2** Αποδιοργάνωση και αναμόρφωση της οικονομίας **1.2.β** Ο Χριστιανισμός στην Αφρική **1.2.β.1** Γενικά χαρακτηριστικά **1.2.β.2** Θρησκεία και εκπαίδευση **1.2.β.3** Υβριδικές θρησκείες και νέα θρησκευτικά κινήματα **1.2.β.4** Θρησκεία και γλώσσα **1.2.γ** Πολιτική **1.2.δ** Οικογένεια και συγγένεια.

Ενότητα 3: *Ανεξαρτησίες* **1.** Απότομη αύξηση του πληθυσμού **2.** Απελευθέρωση **3.** Οικονομική ανάπτυξη **4.** Πολιτική.

Ενότητα 4: *Μετα-αποικιακή Αφρική Εισαγωγή* **1.** Δομική προσαρμογή **2.** Συρρίκνωση του κράτους και πολιτική αλλαγή **3.** Πολιτικές αλλαγές **4.** Πτώση της γονιμότητας **5.** Το AIDS.

Ενότητα 5: *Τα πάντα γίνονται κομμάτια:* το συγκείμενο του μυθιστορήματος – Μυθοπλασία και ιστορία **1.** Σύντομη ιστορία της Νιγηρίας: ύστερη προ-αποικιακή περίοδος (τέλη του 19ου αιώνα), αποικιοκρατία (τέλη 19ου αιώνα – 1960) και μετα-αποικιακή Νιγηρία **2.** Βιογραφία και έργο του Chinua Achebe **3.** Οι Igbo, το χωριό Umuofia και οι υπόλοιπες εθνοτικές ομάδες της Νιγηρίας.

Ενότητα 6: *Ποιοι είναι οι Igbo; Στοιχεία κοινωνικής οργάνωσης και πολιτισμός* **1.** Ο πολιτισμός Igbo στο μυθιστόρημα του Chinua Achebe **1.1** Τα εννέα χωριά, η νομή της εξουσίας και οι νόμοι **1.2** «Οικισμός», οικογένεια και έμφυλες σχέσεις **1.3** Κοινωνικοί κανόνες, «τάξη» και πολιτειακές δομές **1.3.α** Τίτλοι και «τάξη»: τιτλούχοι και μη τιτλούχοι πολίτες, *Egwugwu* (μασκοφόροι) – άνδρες και τιτλούχοι άνδρες, οι μάσκες ως πρωτεύουσα εικαστικής τέχνης, οι *osu* (περιθωριοποιημένο) **1.3.β** Κοινωνική δομή **1.3.γ** Κατά ηλικία διάκριση, νέοι και πρεσβύτεροι **1.4** Κοσμολογία και θρησκεία **1.4.α** θεϊκές οντότητες, διαμεσολαβητές και άνθρωποι **1.4.β** Το *chi* και ο προσωπικός θεός **2.** Ο πολιτισμός Igbo στην ανθρωπολογική γραμματεία (πριν και μετά την αποικιοκρατία) **2.1** Φύλο και οικονομία **2.2** Φύλο και

πολιτική οργάνωση **2.3 Φύλο και τελετουργία.**

Ενότητα 7: Εξουσία, γνώση, εκπαίδευση και θρησκεία 1. Οι κοινωνικές ιεραρχίες νέου/πρεσβύτεροι και άνδρες/γυναίκες και η προσχώρηση **2.** Το έργο των ιεραποστολών στο μυθιστόρημα και στην εθνογραφία της Υποσαχάριας Αφρικής γενικότερα.

Ενότητα 8: Το πεπρωμένο και η σημασία του chi στο μυθιστόρημα 1. Το chi και το πεπρωμένο του Okonkwo: κυριολεξία η/και μεταφορά; **2.** Προγονολατρεία και πεπρωμένο στις θρησκείες της δυτικής Αφρικής (εθνογραφικά κείμενα).

Ενότητα 9: Αποικιακός και αντι-αποικιακός λόγος 1. Ευρωπαϊκές αναπαραστάσεις των «Αφρικανών» και της «Αφρικής» **2.** Οι αναπαραστάσεις των αφρικανών για τους εαυτούς τους.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα χωρίζεται σε δυο μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από τέσσερις ενότητες και αφορά στην ιστορία της Υποσαχάριας Αφρικής από τα τέλη του 19ου αιώνα με αρχές του 20ου αιώνα. Οι τέσσερις πρώτες ενότητες εξετάζουν: 1) την ευρωπαϊκή κυριαρχία, 2) την αποικιοποίηση της Αφρικής, 3) την ανεξαρτητοποίηση των χωρών της Υποσαχάριας Αφρικής και 4) την μετα-αποικιακή περίοδο. Οι ενότητες του δεύτερου μέρους οργανώνονται γύρω από το μυθιστόρημα του Νιγηριανού συγγραφέα *Τα πάντα γίνονται κομμάτια* το οποίο μας μυεί στην καθημερινότητα μιας κοινότητας Igbo κατά τα τέλη του 19ου αιώνα και αφηγείται τις συγκρούσεις που γεννούν οι ιεραπόστολοι και οι βρετανοί αποικιακοί διοικητές. Με αφορμή το μυθιστόρημα συζητάμε για το πώς μπορεί να έμοιαζε μια ‘παραδοσιακή’ κοινότητα της δυτικής Αφρικής και ποιες ήταν οι συνέπειες της αποικιοποίησης. Αντιπαραβάλλουμε λογοτεχνικά έργα για την Αφρική γραμμένα από ευρωπαίους ως τρόπο αναπαράστασης του ‘άλλου’ με το μυθιστόρημα του Achebe, το οποίο θεωρείται ένας αντί-αποικιακός λόγος. Οι ενότητες/θεματικές του δεύτερου μέρους είναι οι εξής: 5) Τα πάντα γίνονται κομμάτια: το συγκεκριμένο του μυθιστορήματος – Μυθοπλασία και ιστορία 6) Ποιοι είναι οι Igbo; Στοιχεία κοινωνικής οργάνωσης και πολιτισμός 7) Εξουσία, γνώση, εκπαίδευση και θρησκεία 8) Το πεπρωμένο και η σημασία του chi στο μυθιστόρημα 9) Αποικιακός αντίκτυπος.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-108/>

Ελληνική Εθνογραφία

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-112
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 2^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Παναγιώτης Πανόπουλος

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εξετάζει τη σχέση της ανθρωπολογίας με άλλους επιστημονικούς κλάδους στην Ελλάδα, σχολιάζει δε την ανάπτυξη της ανθρωπολογικής προβληματικής για την πολιτισμική ετερότητα σε μια Ευρωπαϊκή κοινωνία όπως είναι η Ελληνική σε τρεις διαδοχικές φάσεις: την πρώτη περίοδο, όταν η Ελλάδα προσεγγίζεται ανθρωπολογικά σαν να ήταν μια «άλλη κοινωνία», τη δεύτερη περίοδο, όταν η σύγχρονη ελληνική κοινωνία προσεγγίζεται από τη «σκοπιά του φύλου», και την τρίτη και πιο πρόσφατη περίοδο, όταν μελετώνται εθνογραφικά παλιές και νεώτερες μορφές «εσωτερικής» διαφοροποίησης σε σχέση με εθνοπολιτισμικές μειονότητες και μεταναστευτικούς πληθυσμούς.
Σε θεματικό επίπεδο το μάθημα επικεντρώνεται στην παρουσίαση του συστήματος των αξιών, της οργάνωσης της κοινωνικής ζωής στον οικιακό χώρο, των σχέσεων της συγγένειας, του κατά φύλα καταμερισμού της εργασίας, της πολιτισμικής κατασκευής του ανδρισμού και της θηλυκότητας στην ελληνική κοινωνία. Επίσης αναφέρεται συστηματικά στην σύγχρονη ανθρωπολογική αντίληψη για το κοινωνικό φύλο και είναι οργανωμένο γύρω από τη διαπραγμάτευση δύο βασικών θεμάτων: τον κόσμο των γυναικών και τη θρησκεία από τη μια πλευρά, τον κόσμο των ανδρών και εναλλακτικές μορφές κοινωνικότητας από την άλλη. Τέλος εξετάζει τις ιστορικά πρόσφατες διαδικασίες πολιτισμικής διαφοροποίησης στην ελληνική κοινωνία σε σχέση με τις συζητήσεις για τις συλλογικές ταυτότητες και τη μετανάστευση προς την Ελλάδα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αποσκοπεί στο να φέρει τους φοιτητές/τριες σε μια πρώτη επαφή με τα πορίσματα της ανθρωπολογικής έρευνας για την Ελλάδα. Στο μάθημα δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να αντιληφθούν μέσα από ένα οικείο παράδειγμα, όπως είναι γι αυτούς η ελληνική κοινωνία ως κοινωνία καταγωγής τους, τη λειτουργία της κοινωνικής ανθρωπολογίας ως μιας άλλης, κριτικής ματιάς πάνω στον κόσμο που ζούμε.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-112/>

Ανθρωπολογία της συγγένειας

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-120
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 2^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βενετία Καντσά

- **Περιεχόμενο μαθήματος:**
  1. Εισαγωγικά: Παρουσίαση του μαθήματος.
  2. Τι είναι συγγένεια;
  3. Το αρχικό ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τη μελέτη της συγγένειας. Οι βικτοριανοί ανθρωπολόγοι και η ενασχόλησή τους με τη συγγένεια. «Πατριαρχία» και «Μητριαρχία».
  4. Όροι της συγγένειας, γενεαλογικό σχεδιάγραμμα και η γενεαλογική μέθοδος του W.H.R. Rivers
  5. Η «θεωρία της καταγωγής» ή «Θεωρία των ομάδων μονογραμμικής καταγωγής»
  6. Αιμομιξία, ανταλλαγή, αγχιστεία. Ο Claude Levi Strauss και η «Θεωρία της αγχιστείας»
  7. Οικογένεια και οικιακή ομάδα
  8. Η συμβολική προσέγγιση του David Schneider και η επίδραση της φεμινιστικής ανθρωπολογίας
  9. Μητρότητα, πατρότητα, αναπαραγωγή
  10. Καταγωγή και υιοθεσία. Διεθνικές υιοθεσίες
  11. «Οικογένειες καταγωγής»/ «Οικογένειες επιλογής»
  12. Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή
  13. «Νέες βιολογίες», «νέες σχέσεις»; Φύση, πολιτισμός, συγγένεια
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Η συγγένεια υπήρξε το προνομιακό πεδίο μελέτης και έρευνας της ανθρωπολογίας για περίπου έναν αιώνα, μέχρι τη δεκαετία του 1970, όταν το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τη μελέτη των συγγενειακών σχέσεων μειώθηκε αισθητά, ύστερα από την κριτική που δέχτηκαν οι επονομαζόμενες «ολιστικές προσεγγίσεις της συγγένειας». Ωστόσο, οι επιδράσεις της συμβολικής προσέγγισης της συγγένειας και των φεμινιστικών αναλύσεων του φύλου, της αναπαραγωγής και της σεξουαλικότητας, αλλά και οι εθνογραφικές καταγραφές των τρόπων με τους οποίους κατασκευάζονται και νοηματοδοτούνται οι συγγενειακές και οικογενειακές σχέσεις στις δυτικές κοινωνίες είχαν ως συνέπεια την ανανέωση του ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος για τη μελέτη της συγγένειας και της οικογένειας τις τελευταίες δεκαετίες.

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται, καταρχήν, η γνωριμία με τις κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες της συγγένειας και η κατανόηση βασικών εννοιών. Αναλυτικότερα, εξετάζονται η θεωρία της μονογραμμικής καταγωγής και η θεωρία της επιγαμίας, οι οποίες αντιμετωπίζουν τη συγγένεια ως συνολικό τρόπο οργάνωσης μιας κοινωνίας, και αναλύονται, ανάμεσα σε άλλες, οι έννοιες της καταγωγής, της αγχιστείας, της αιμομιξίας, της εξωγαμίας, του έδνου, της προίκας, της

εγκατάστασης, της οικογένειας και της οικιακής ομάδας. Εξετάζονται ακόμα, τόσο η συμβολική προσέγγιση, όσο και φεμινιστικές θεωρήσεις που προτείνουν την από κοινού ανάλυση της συγγένειας και του φύλου, και οι οποίες αμφισβήτησαν παλαιότερες ολιστικές θεωρίες περί συγγένειας και προετοίμασαν το έδαφος για την ανάδυση σύγχρονων προσεγγίσεων. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη χρήση νέων μεθόδων αναπαραγωγής και την εμφάνιση καινούργιων τρόπων συμβίωσης και μορφών γαμήλιων σχέσεων οι οποίες αμφισβήτησαν ρητά την άποψη ότι οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές μας σχέσεις είναι βασισμένες στη «βιολογία» ή τη «φύση», διαφοροποίησαν τις αντιλήψεις μας σχετικά με το «τι κάνει» κάποιον συγγενή, και επανέφεραν με ένταση στο προσκήνιο την ερώτηση αναφορικά με τις εννοιολογήσεις της συγγένειας και της οικογένειας σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/ήτρια θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζει ένα από τα πλέον σημαντικά πεδία της ανθρωπολογικής θεωρητικής διερεύνησης και εθνογραφικής καταγραφής.
- Να κατανοεί τους πολιτισμικά ποικίλους τρόπους σύλληψης και ερμηνείας των συγγενειακών και οικογενειακών σχέσεων σε διαφορετικές κοινωνίες και πολιτισμούς.
- Να αναγνωρίζει τη σύνδεση των συγγενειακών σχέσεων με άλλες πλευρές της κοινωνικής ζωής και ένταξής τους σε ευρύτερα πολιτισμικά πλαίσια.
- Να αναλύει σύγχρονες μορφών συγγένειας ως αποτέλεσμα τεχνολογικών αλλαγών και κοινωνικών μετασχηματισμών.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-120/>

Ανθρωπολογία της θρησκείας, της τελετουργίας και των συμβολικών συστημάτων

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-130
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 2^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Πηνελόπη Τοπάλη

Περιεχόμενο μαθήματος: Στο μάθημα αυτό, εξετάζονται συστηματικά ορισμένες από τις βασικότερες ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές θεωρήσεις της θρησκείας (Durkheim, Weber, Geertz), καθώς και θεματικές που αφορούν τις σχέσεις θρησκείας, μαγείας, επιστήμης και ορθολογισμού. Παρουσιάζονται επίσης βασικές έννοιες και προσεγγίσεις της τελετουργίας και του συμβολισμού, του ιερού, του βέβηλου και της μιαιρότητας. Μέσα από μια μεγάλη σειρά εθνογραφικών παραδειγμάτων από διαφορετικού τύπου κοινωνίες, το ενδιαφέρον εστιάζει στο ζήτημα των σχέσεων της θρησκείας με τα κοινωνικά, πολιτισμικά και πολιτικά της συμφραζόμενα, καθώς και ειδικότερα ζητήματα,

όπως η θρησκευτική ετεροδοξία, η σχέση μουσικής και θρησκείας, η πνευματοληψία και ο σαμανισμός.

Στόχοι: Η συστηματική ενασχόληση με μια θεμελιώδη θεματική της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Ο συσχετισμός των βασικών ζητημάτων που τίθενται στην ανθρωπολογία της θρησκείας με την ιστορία και τη θεωρία της κοινωνικής ανθρωπολογίας.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αναμένεται να αναπτύξουν κριτική ανθρωπολογική προοπτική πάνω σε ζητήματα θρησκείας, τελετουργίας και συμβολικών συστημάτων. Η προσέγγιση της θρησκείας από τη σκοπιά της πολιτισμικής ετερότητας και της διαπολιτισμικής σύγκρισης. Η κατάδειξη της συνάφειας των θρησκευτικών ερωτημάτων με ερωτήματα που τίθενται σε άλλα πεδία της ανθρώπινης εμπειρίας και δραστηριότητας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-130/>

Αγγλικά II

- **Κωδικός μαθήματος:**

ΞΓΛ-02

- **Τύπος μαθήματος:**

Υποχρεωτικό

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

1 ^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

2 ^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

5

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκουσας:**

Αικατερίνη Νικολαρέα

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:
  - (1) Μαθαίνουν πώς να κατανοούν μεγάλα και μεγάλης δυσκολίας επιστημονικά κείμενα της ειδικότητάς τους (έντυπα ή ηλεκτρονικά) γραμμένα στα αγγλικά,
  - (2) Εξοικειώνονται στη συγγραφική περιλήψεων στα αγγλικά και στα ελληνικά δύσκολων επιστημονικών κειμένων,
  - (3) Μαθαίνουν να συμμερίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους προφορικά στην αγγλική γλώσσα.
  - (4) Διδάσκονται πώς να διεξάγουν έρευνα στην ειδικότητά τους στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, και
  - (5) Μαθαίνουν πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν στην ζωή τους και την επαγγελματικής τους σταδιοδρομία (Knowledge management), με τη δημιουργία και χρήση της ηλεκτρονικής δίστασης Βάσης Δεδομένων Ορολογίας (BΔΟ) [αγγλικά: ελληνικά].
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Πιο συγκεκριμένα, μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, επιδιώκουν να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες:

4. Να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής στα Ειδικά (και Γενικά) Αγγλικά, μέσα από την εκμάθηση τεχνικών ανάγνωσης *μικρών και σχετικής δυσκολίας* αποσπασμάτων επιστημονικών κειμένων (εντύπων ή/και ηλεκτρονικών κειμένων), γραμμένων στα αγγλικά, έτσι ώστε:
  - α) Να εμβαθύνουν και να κατανοούν μικρά και σχετικής δυσκολίας επιστημονικά κείμενα (έντυπη ή/και ηλεκτρονικής μορφής) της ειδικότητάς τους,
  - β) Να εξοικειώνονται με τη συγγραφή περιλήψεων στα *αγγλικά* και στα *ελληνικά* σχετικά δύσκολων επιστημονικών κειμένων,
  - γ) Να συμμερίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους προφορικά και γραπτά στην *αγγλική γλώσσα*.
5. Να μάθουν πώς να διεξάγουν έρευνα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και Ιστορία, στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (στη βιβλιοθήκη και το Διαδίκτυο αντίστοιχα),
6. Να βρίσκουν ηλεκτρονικά και μη λεξικά ώστε να:
  - α) δημιουργούν τη δική τους *ηλεκτρονική δίγλωσση Βάση Δεδομένων Ορολογίας (ΒΔΟ)* [αγγλικά: ελληνικά], και
  - β) να διατηρούν, βελτιώνουν και χρησιμοποιούν αυτή την ηλεκτρονική δίγλωσση ΒΔΟ στα επόμενα φοιτητικά τους χρόνια και στην κατοπινή επαγγελματική τους αποκατάσταση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραπάνω μεθοδολογίες χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις προπτυχιακές (και πιθανόν στις μεταπτυχιακές) τους σπουδές, όπου θα χρειαστεί να ανατρέξουν σε διεθνή βιβλιογραφία και να τη χρησιμοποιήσουν είτε ως περιλήψεις είτε ως αναφορές σε διάφορα μαθήματα ή και στη συγγραφή της πτυχιακής όχι μόνο στα αγγλικά αλλά και στα ελληνικά.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp2/>

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Γλώσσα, κοινωνία και πολιτισμός

- **Κωδικός μαθήματος:** ΓΛ-302
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Κανάκης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Σε αυτό το μάθημα φοιτητές/τριες εισάγονται στη γλωσσολογία, τον κλάδο που έχει ως αντικείμενό του τη μελέτη των φυσικών γλωσσών, από τυπική και λειτουργική σκοπιά. Εξετάζονται η ιστορία και οι βασικές αρχές της σύγχρονης γλωσσολογίας και παρουσιάζονται τα βασικά επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης (φωνητική & φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία, πραγματολογία). Δεδομένου ότι επιχειρεί να καλύψει βασικές θεωρητικές ανάγκες εκκολλαπτόμενων κοινωνικών επιστημών, το μάθημα εξετάζει όχι μόνο την τυπική (βλ. παραπάνω) αλλά και την κοινωνική και πολιτισμική πλευρά της γλώσσας (δηλ. τη λειτουργία της γλώσσας) επιχειρώντας, έτσι, μια σύνδεση της γλώσσας ως πανανθρώπινου (γνωσιακού) φαινομένου και της γλώσσας ως συγκεκριμένου επικοινωνιακού κώδικα (δηλαδή ως ιδιαίτερης, κοινωνικά τοποθετημένης πραγματικότητας και εμπειρίας) με κοινωνική και πολιτισμική συνάφεια –ενός κώδικα που έχει μελετηθεί ιστορικά από την ανθρωπολογία, ως πολυσυλλεκτική επιστήμη με πολλούς σπονδύλους, και τη γλωσσολογία ως αυτόνομη επιστήμη μετά τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα. Η πρώτη κατέδειξε από νωρίς την κοινωνική συνάφεια της γλώσσας ενώ η δεύτερη τη γνωσιακή της βάση. Το μάθημα αυτό επιχειρεί μια συνολική (ολιστική) προσέγγιση, η οποία για ευνόητους λόγους ακολουθεί την αντίστροφη πορεία: από τη γλωσσολογική δομική σκέψη και την εξειδίκευση των εργαλείων προκειμένου να γίνουν χρήσιμες γενικεύσεις με αξιοπρόσεκτο βαθμό προβλεψιμότητας (και, κατ' επέκταση, θεωρητικοποίησης) στην ανθρωπολογική μερικότητα απολύτως συγκεκριμένων κοινοτήτων πρακτικής, η μελέτη των οποίων, ωστόσο, επιτρέπει εξίσου χρήσιμες γενικεύσεις για τη φύση του γλωσσικού φαινομένου από λειτουργική σκοπιά. Κομβικό σημείο για αυτή τη σύνδεση είναι οι γλωσσικές πράξεις, μέσω των οποίων επιχειρείται η συστηματική σύνδεση μεταξύ μορφής και λειτουργίας των γλωσσικών τύπων (από τους φθόγγους, τα μορφήματα και τις λέξεις στις φράσεις –και μέσω του θεωρητικού δημιουργήματος των «προτάσεων»– στο συνεχή λόγο (discours ή discourse) που είναι το κατ' εξοχήν σημείο συνάντησης της γλωσσολογίας με τις κοινωνικές επιστήμες).

Θεματικές ενότητες

1. Γλώσσα και γλωσσολογία

2. Ο δομισμός του Ferdinand de Saussure
  3. Ο γενετισμός του Noam Chomsky
  4. Φωνητική και φωνολογία
  5. Μορφολογία και σύνταξη
  6. Σημασιολογία και πραγματολογία
  7. Η γλώσσα ως πράξη και πρακτική
  8. Δείξη και ενδεικτικότητα
  9. Κοινωνιογλωσσολογία: Γλώσσα και κοινωνία
  10. Ανθρωπογλωσσολογία: Γλώσσα και πολιτισμικές πρακτικές
  11. Γλωσσολογική έρευνα πεδίου: Επιλέγοντας φαινόμενα και μεθόδους
  12. Μελέτες περίπτωσης
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αυτό επιχειρεί μια συνολική (ολιστική) προσέγγιση του γλωσσικού φαινομένου εστιάζοντας, για πρακτικούς λόγους, στην ελληνική χωρίς να περιορίζεται σε αυτήν. Βασική του επιδίωξη είναι να εξοικειώσει φοιτήτριες/ές κοινωνικών επιστημών με τις γενικές αρχές της (δομικής και γενετικής) γλωσσολογίας και συγκεκριμένα: α) με την τυπική μελέτη του κάθε επιπέδου γλωσσικής ανάλυσης και β) με τη λειτουργική πλευρά της γλώσσας. Οι γνώσεις που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/ες προάγουν την κατανόηση της γλώσσας ως σύνθετου φαινομένου με γνωσιακή και κοινωνική βάση, ενώ οι σχετικές δεξιότητες τους επιτρέπουν να αναλύουν γλωσσικά φαινόμενα διαφόρων επιπέδων με συστηματικό τρόπο. Απώτερος στόχος είναι η προετοιμασία επιστημόνων για το σύνθετο έργο που επιχειρούν οι σύγχρονες κοινωνικές επιστήμες: την αγκίστρωση των κοινωνικών φαινομένων στην έννοια του λόγου (discours). Ωστόσο, δεδομένου ότι ο φουκωϊκός λόγος/discours δεν μπορεί παρά να έπεται του λόγου/parole όπως τον εννοεί ο de Saussure, σε αυτό το μάθημα ακολουθείται ο δρόμος της ιστορικής συνέχειας: το πρώτο μέρος του μαθήματος καταδεικνύει τη σημασία του δομισμού για την ανάλυση των γλωσσικών τύπων, ενώ παράλληλα ασκείται συστηματική κριτική στη μερικότητα της δομικής προσέγγισής στο γλωσσικό φαινόμενο. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος χρησιμοποιεί την πραγματολογική θεωρία των γλωσσικών πράξεων και της δείξης ως σημείο σύνδεσης της γλωσσικής μορφής με τη γλωσσική λειτουργία για να περάσει: α) από τους γλωσσικούς τύπους στις γλωσσικές σημασίες και β) από το parole του de Saussure ως παραγωγή λόγου ή γλωσσική χρήση στο discours του Foucault ως πρακτικές λόγου που συγκροτεί την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα. Απώτερος στόχος του μαθήματος είναι η συνειδητοποίηση ότι το γλωσσικό τυπικό αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την κριτική κατανόηση του Λόγου/discours.

<http://www.sah.aegean.gr/course/gl-320/>

Προφορική Ιστορία

- **Κωδικός μαθήματος:** I-208
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ποθητή Χαντζαρούλα
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στα κεντρικά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα της προφορικής ιστορίας: Αποτελεί η προφορική ιστορία ένα διαφορετικό είδος ιστορίας και σε τι συνίσταται η διαφορά της; Τι είδους τεκμήρια είναι οι προφορικές μαρτυρίες; Για ποιο λόγο αποτελούν πρόκληση για τον ιστορικό του πρόσφατου παρελθόντος; Ποιες πλευρές της ανθρώπινης ιστορίας φωτίζουν οι προφορικές μαρτυρίες; Πώς προέκυψε και από ποιες ανάγκες η συγκρότηση της προφορικής ιστορίας σε ξεχωριστό γνωστικό πεδίο; Τα θέματα στα οποία εστιάζει αφορούν: τη σχέση μνήμης και ιστορίας, τη μνήμη ως πηγή της ταυτότητας (ταξικής, έμφυλης, φυλετικής, σεξουαλικής, θρησκευτικής κλπ.), τη διαδικασία διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας (ατομικής και συλλογικής), τη σχέση μεταξύ ερευνήτριας/τή και πληροφορήτριας/τή, ζητήματα δεοντολογίας της προφορικής συνέντευξης και χρήσης της προφορικής μαρτυρίας, τις πολιτικές της συγκρότησης της αφήγησης (μνήμη, απόκρυψη, σιωπή, τραύμα).
Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τις φοιτήτριες/τές με τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της προφορικής ιστορίας μέσα από συγκεκριμένα ιστοριογραφικά παραδείγματα (ιστορία του Ολοκαυτώματος, εμφυλίου, απαρτχάιντ κλπ.). Επιπλέον, να τις/τους εισαγάγει σε ζητήματα πρακτικής της προφορικής ιστορίας όπως ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή συνεντεύξεων και η ερμηνεία των προφορικών μαρτυριών.
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/-τριες αναμένεται να εξοικειωθούν με τη μέθοδο της προφορικής ιστορίας και να οργανώνουν τη δική τους έρευνα, η οποία θα βασίζεται σε προφορικές μαρτυρίες. Επίσης να αποκτήσουν γνώση της σημασίας και της ιδιαιτερότητας της προφορικής μαρτυρίας και να κατανοήσουν τη έννοια της μνήμης ως πηγή για να κατανοήσουμε το παρελθόν. Ειδικότερα, αναμένεται:
  - Να κατανοήσουν την προφορική μαρτυρία ως πηγή γνώσης για το παρελθόν.
  - Να διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες της μαρτυρίας ως ιστορικής πηγής.
  - Να εφαρμόσουν τη μεθοδολογία της προφορικής συνέντευξης στη δική τους έρευνα.
  - Να σχεδιάζουν και να υλοποιούν ένα πρόγραμμα προφορικής ιστορίας.
  - Να πραγματοποιούν και να αναλύουν προφορικές συνεντεύξεις.
  - Να χρησιμοποιήσουν τη μαρτυρία ως πηγή και να αξιολογήσουν τα τεκμήριά τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-208/>

Κοινωνική ιστορία της Ελλάδας: Ο μακρύς 19ος αιώνας

- **Κωδικός μαθήματος:** I-221
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος (Προπτυχιακό/Μεταπτυχιακό):** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Δήμητρα Βασιλειάδου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί αδρή εισαγωγή στην ιστορία της νεότερης Ελλάδας κατά τον μακρύ 19ο αιώνα, περίοδο που εκκινεί, χονδρικά, με την ίδρυση του ελληνικού κράτους και ολοκληρώνεται με τους βαλκανικούς πολέμους. Παρότι οι παραπάνω χρονικές συντεταγμένες συνδέονται με σημαντικά πολιτικά και στρατιωτικά ορόσημα, οι εβδομαδιαίες διαλέξεις θα ακολουθήσουν μια πολυθεματική λογική. Θα εξετάσουμε ζητήματα που αφορούν τις πολιτειακές αλλαγές, τη σταδιακή ενδυνάμωση των αστικών φιλελεύθερων κοινοβουλευτικών θεσμών, τους πολιτικούς και κομματικούς μετασχηματισμούς, τις μεταμορφώσεις της εθνικής ιδεολογίας και του αλυτρωτισμού και τις σχέσεις της Ελλάδας με την Ευρώπη. Θα παρακολουθήσουμε τις δημογραφικές αλλαγές στο ελληνικό κράτος, τους μετασχηματισμούς της αγροτικής υπαίθρου και των πόλεων, την εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση, τη μετάβαση από την αγροτική οικονομία στην αστικοποίηση και την εκβιομηχάνιση. Θα μιλήσουμε, ακόμη, για τους ανθρώπους: τον δημόσιο και ιδιωτικό βίο τους, την οικογενειακή ζωή και το καθημερινό, την εκπαίδευση και την εργασία, πραγματικότητες που διέφεραν σημαντικά ανάλογα με την κοινωνική τάξη, το φύλο, τον τόπο κατοικίας και την ηλικία. Τέλος, θα εξετάσουμε το εργατικό κίνημα και το γυναικείο ζήτημα, όσο και φαινόμενα όπως η φτώχεια και η αστική φιλανθρωπία, με άλλα λόγια, μερικά από τα μεγάλα κοινωνικά ζητήματα που προκάλεσαν συστηματικές κρατικές και ιδιωτικές παρεμβάσεις, εντάσεις και ανακατατάξεις στον ελληνικό 19ο αιώνα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση των διαλέξεων και τη μελέτη του υλικού του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:
  - να γνωρίζουν, να ερμηνεύουν και να συσχετίζουν τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα που διαμόρφωσαν το κράτος, την κοινωνία, την οικονομία και τον πολιτισμό στην Ελλάδα κατά τον μακρύ 19ο αιώνα.
  - να πλαισιώνουν τις εκάστοτε ιστορικές αλλαγές στο εσωτερικό της χώρας, να τις διασταυρώνουν με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις, να αντιλαμβάνονται την πολλαπλότητα των αιτιών που τις πυροδότησαν και τις ευρύτερες συνέπειες που προκάλεσαν.
  - να αποδίδουν ιστορική αξία όχι μόνο στο κράτος, στην οικονομία και στους θεσμούς αλλά και στα ίδια τα ιστορικά υποκείμενα.
  - να «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν», να αναγνωρίζουν τη σημασία των πρωτογενών και δευτερογενών πηγών για την παραγωγή της ιστορικής γνώσης, και να συζητούν τα διαφορετικά ερμηνευτικά σχήματα που προτείνει η ιστορική έρευνα.

- να αποτιμούν κριτικά τις αναγνώσεις της νεότερης ελληνικής ιστορίας που κυριαρχούν στον ευρύτερο δημόσιο χώρο, να επαναπροσδιορίζουν και να εμβαθύνουν την οπτική τους σε σχέση με την ιστορία που διδάχθηκαν στο σχολείο.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-221/>

Ανθρωπολογία της μουσικής

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-192
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Παναγιώτης Πανόπουλος

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα αυτό, θα εξετάσουμε πώς εφαρμόζεται η ανθρωπολογική προσέγγιση στη μελέτη της μουσικής. Θα διερευνήσουμε ποικίλες μουσικές επιτελέσεις, σε διάφορες κοινωνίες, και θα εστιάσουμε στις κοινωνικές και συμβολικές συνιστώσες της μουσικής μέσα στον πολιτισμό, αλλά και της μουσικής ως πολιτισμού. Θα μελετήσουμε, επομένως, τη μουσική όχι ως αυτόνομη καλλιτεχνική μορφή οργάνωσης του ήχου, αλλά ως κοινωνική σχέση και πολιτισμική πρακτική, εστιάζοντας στην πολλαπλότητα και την ποικιλομορφία των πολιτισμικών σημασιών των μουσικών επιτελέσεων από κοινωνία σε κοινωνία, αλλά και μέσα στα πλαίσια της ίδιας κοινωνίας.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Μέσα από την ανάλυση των ποικίλων κοινωνικών χρήσεων της μουσικής σε διάφορους πολιτισμούς, θα εξηγήσουμε γιατί η ανθρωπολογία της μουσικής δεν αποτελεί σήμερα έναν γνωστικό κλάδο που συγκροτείται πάνω στη βάση ενός γνωστικού αντικειμένου (τη μουσική στις «άλλες» κοινωνίες), αλλά μια ευρύτερη θεωρητική σκοπιά, που προσεγγίζει τη μουσική ως πεδίο παραγωγής και διαχείρισης των πολιτισμικών σημασιών, των κοινωνικών πρακτικών και των σχέσεων εξουσίας, και που μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε κοινωνία και σε κάθε πολιτισμικό σύστημα.

Στόχοι: Η εξοικείωση με ζητήματα μουσικής εθνογραφίας και εθνογραφίας της επιτέλεσης. Η συστηματική μελέτη ενός είδους κοινωνιών (των κοινωνιών του τροπικού δάσους) ως αντιπροσωπευτικό εθνογραφικό παράδειγμα ανθρωπολογικής προσέγγισης της μουσικής.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-192/>

Εισαγωγή στην πολιτική φιλοσοφία

- **Κωδικός μαθήματος:** Φ-471
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βίκυ Ιακώβου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Κριτική παρουσίαση των νεότερων φιλοσοφικών θεωριών σχετικά με την πολιτική. Έπειτα από μια εισαγωγική διάλεξη, όπου θα αναλυθούν οι διαφορές ανάμεσα στην κλασική και τη νεότερη πολιτική φιλοσοφία, θα στραφούμε στα έργα των ακόλουθων στοχαστών: Μακιαβέλλι, Χομπς, Λοκ, Ρουσσώ, Καντ, Χέγκελ, Μαρξ. Κάθε φορά, έμφαση θα δίνεται αφενός στην εσωτερική λογική της εκάστοτε θεωρίας και αφετέρου στα ιστορικά συμφραζόμενα εντός της οποίας αναπτύχθηκε.
Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα βασικά ζητήματα που πραγματεύεται η νεότερη πολιτική φιλοσοφία –ζητήματα όπως η φυσική κατάσταση και το φυσικό δίκαιο, το κοινωνικό συμβόλαιο, η γενική βούληση, η κυριαρχία, η νομιμότητα της εξουσίας, το δικαίωμα αντίστασης κ.ά.– καθώς και με τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους θεωριών.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να εκθέτουν τα κυριότερα επιχειρήματα των νεότερων φιλοσοφικών θεωριών σχετικά με την πολιτική, να διακρίνουν και να εξηγούν ορισμένες από τις βασικές έννοιες στις οποίες αυτές εδράζονται καθώς και να κατηγοριοποιούν κείμενα της πολιτικής φιλοσοφίας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/f-471/>

Αγγλικά ΙΙΙ

• Κωδικός μαθήματος:	ΕΓΛ-03
• Τύπος μαθήματος:	Υποχρεωτικό
• Επίπεδο μαθήματος:	Προπτυχιακό
• Έτος σπουδών:	2 ^ο
• Εξάμηνο σπουδών:	3 ^ο
• Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):	5
• Αριθμός διδακτικών μονάδων:	3
• Όνομα διδάσκουσας:	Αικατερίνη Νικολαρέα

Περιεχόμενο μαθήματος: Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:

- (1) Αποκτούν ακαδημαϊκές δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα (EAP):
  - ο Μέσα από υψηλού επιπέδου έρευνα στη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο προς εξεύρεση βιβλιογραφικών αναφορών και αξιολόγηση τους,
- (2) Αποκτούν υψηλού επιπέδου Συγγραφικές και Προφορικές Δεξιότητες στα αγγλικά:
  - ο Μέσα από:
    - α. Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά;
    - β. Τη συγγραφή επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και μικτής βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]);
    - γ. Παράφραση, αναδιατύπωση επιστημονικών απόψεων επιστημόνων χωρίς να διολισθαίνουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism);
- (3) Αποκτούν διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητες:
  - ο Μέσα από τη μελέτη και σύγκριση:
    - α. Διαφορετικών ύφων γραφής και παρουσίασης στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και
    - β. Των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, το μάθημα αυτό – EAP - επιδιώκει να βοηθήσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να αναπτύξουν τις ακαδημαϊκές εκείνες δεξιότητες που απαιτούνται για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, όπως περιγράφονται παρακάτω:
  1. Ακαδημαϊκές Δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα (EAP) και στα ελληνικά, όταν είναι απαραίτητο.
Υψηλού επιπέδου έρευνα στη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο προς εξεύρεση βιβλιογραφικών αναφορών και αξιολόγηση του υλικού που βρίσκουν,

Υψηλού επιπέδου έρευνα και σύνθετη αναζήτηση προς εξεύρεση ηλεκτρονικών λεξικών και μηχανών αυτόματης μετάφρασης, έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να ξεπεράσουν προβλήματα ορολογίας,

Υψηλού επιπέδου Συγγραφικές και Προφορικές Δεξιότητες στα αγγλικά:

2. Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά,
3. Συγγραφή Επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και Μικτής Βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]):
4. Πώς να παραφράζουν, να αναδιατυπώνουν επιστημονικές απόψεις επιστημόνων χωρίς να πέτουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism),
Επεξεργασία δοκιμίων (από προηγούμενες εξεταστικές περιόδους),
5. Διαφορετικά ύφη γραφής και παρουσίασης στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και
6. Πιθανή σύγκριση των ακαδημαϊκών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσας έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να βελτιώσουν (και να μεγιστοποιήσουν) τις διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητές τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp3/>

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου

- **Κωδικός μαθήματος:** I-214
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος (Προπτυχιακό/Μεταπτυχιακό):** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιάννης Σμαρνάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα ολοκληρώνεται με τρία ειδικά ζητήματα της Βυζαντινής Ιστορίας, όπου αναλύονται η περίοδος της Εικονομαχίας, οι κανονιστικοί λόγοι και οι πολιτικές περί «ορθοδοξίας» και «ετεροδοξίας» και οι αντιλήψεις για το χρόνο και την ιστορία. Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι η γνώση της ιστορίας του βυζαντινού πολιτισμού, αλλά και η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με ζητήματα που αφορούν τους τρόπους προσέγγισης του ιστορικού παρελθόντος. Οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με ένα σημαντικό κεφάλαιο της μεσαιωνικής ευρωπαϊκής ιστορίας και παράλληλα εξοικειώνονται με μεθοδολογικά εργαλεία της κοινωνικής και της πολιτισμικής ιστορίας. Ο στόχος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων τους, η διεύρυνση των νοητικών οριζόντων τους, αλλά και η ανάπτυξη των αναλυτικών ικανοτήτων τους.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι η γνώση της ιστορίας του βυζαντινού πολιτισμού, αλλά και η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με ζητήματα που αφορούν τους τρόπους προσέγγισης του ιστορικού παρελθόντος. Οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με ένα σημαντικό κεφάλαιο της μεσαιωνικής ευρωπαϊκής ιστορίας και παράλληλα εξοικειώνονται με μεθοδολογικά εργαλεία της κοινωνικής και της πολιτισμικής ιστορίας. Ο στόχος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων τους, η διεύρυνση των νοητικών οριζόντων τους, αλλά και η ανάπτυξη των αναλυτικών ικανοτήτων τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-214/>

Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της Μεσαιωνικής και Πρώιμης Νεότερης Ευρώπης

- **Κωδικός μαθήματος:** I-218
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιώργος Πλακωτός
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην κοινωνία και τον πολιτισμό της Ευρώπης από τον 5^ο μέχρι το 18^ο αιώνα. Εξετάζονται η μετάβαση από την αρχαιότητα και η διαμόρφωση του μεσαιωνικού κόσμου και στη συνέχεια το πέρασμα στην πρώιμη νεότερη περίοδο. Κύριους άξονες του μαθήματος αποτελούν η διαμόρφωση του πολιτικού χάρτη της Ευρώπης («βαρβαρικά βασίλεια», κοινοτικό φαινόμενο, ανάδυση του θεσμικού και εδαφικού κράτους), η κοινωνική διαστρωμάτωση (τριμερής διάκριση της μεσαιωνικής κοινωνίας, φεουδαρχική οργάνωση, αστική κοινωνία, ελίτ και υπάλληλα στρώματα), τα δημογραφικά μεγέθη, η οικονομία (χωροδεσποτεία και αγροτικός κόσμος, αστική οικονομία, μετάβαση από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό, πρωτοεκβιομηχάνιση, επέκταση στον εξωευρωπαϊκό κόσμο), οι διανοητικοί ορίζοντες (ο μεσαιωνικός χριστιανισμός, το κίνημα της Αναγέννησης, τα κινήματα της Μεταρρύθμισης και Αντιμεταρρύθμισης) και η συγκρότηση ταυτοτήτων (κοινωνικών, έμφυλων, θρησκευτικών).
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να προσδιορίζουν το χρονολογικό πλαίσιο των υπό εξέταση περιόδων, να διακρίνουν τα ερμηνευτικά σχήματα που έχουν προταθεί, να αντλούν συμπεράσματα μέσω συγκρίσεων, να αξιολογούν τις αλλαγές στην ιστορική οπτική, να αναθεωρούν παραδεδομένες ιστορικές κρίσεις, να αναγνωρίζουν τη συνθετότητα στην παραγωγή της ιστορικής γνώσης και να κρίνουν τη σχέση της ιστορικής έρευνας με το παρόν.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-218/>

Ανθρωπολογία της μετανάστευσης

- **Κωδικός μαθήματος:**

KA-123

- **Τύπος μαθήματος:**

Υποχρεωτικό

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

2 ^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

4 ^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

5

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκουσας:**

Πηνελόπη Τοπάλη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην ανθρωπολογία της μετανάστευσης και της διαμετανάστευσης. Μέσα από μια ανθρωπολογική προοπτική εστιάζει σε εθελούσιες ή μη μετακινήσεις ομάδων και διερευνά τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές όψεις των σύγχρονων μορφών μετακίνησης μεταξύ εθνικών συνόρων. Επιπλέον, το μάθημα επικεντρώνεται στις μορφές μετανάστευσης (διαμετανάστευση) που διαμορφώνονται στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και παρακολουθεί τις επιπτώσεις αυτών των μετακινήσεων σε μια σειρά πρακτικών που περιλαμβάνουν τη γονεϊκότητα, το γάμο, τους έμφυλους ρόλους, την πολιτική, την εργασία, τη θρησκεία. Τέλος, το μάθημα εξετάζει το πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την ανθρωπολογική θεωρία και μεθοδολογία για να κατανοήσουμε τις πολιτισμικά ορισμένες εμπειρίες μεταναστών σε διαφορετικά εθνικά κράτη, με έμφαση στο παράδειγμα της Ελλάδας. Οι φοιτητές/τριες αναμένεται να αναπτύξουν κριτική ανθρωπολογική προοπτική πάνω σε ζητήματα μετανάστευσης, διαμετανάστευσης, παγκοσμιοποίησης και υπηκοότητας. Διερευνώντας το ζήτημα της μετανάστευσης από τη σκοπιά των ίδιων των μεταναστών θα εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική θεωρία και μεθοδολογία και παράλληλα με τα αναλυτικά εργαλεία της μετανάστευσης.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές/τριες αναμένεται:
  - Να αναγνωρίζουν τη μετανάστευση ως κεντρικό παράγοντα στη συγκρότηση των σύγχρονων εθνικών κρατών και να σκιαγραφούν τους τύπους των σύγχρονων μεταναστευτικών κινήσεων κυρίως προς ευρωπαϊκά εθνικά κράτη.
  - Να διακρίνουν τις έννοιες του/της οικονομικού/ής μετανάστη/τριας, του/της πρόσφυγα και του/της διαμετανάστη/τριας.
  - Να διακρίνουν τις έννοιες της εθνότητας, της εθνικότητας, της «φυλής», της υπηκοότητας.
  - Να αναγνωρίζουν το πολιτισμικά ορισμένο περιεχόμενο του «μετανάστη», του «πρόσφυγα», του «έθνους» και της «φυλής».
  - Να σκιαγραφούν πολιτικές της μετανάστευσης και της υπηκοότητας
  - Να αναγνωρίζουν τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης στις πρακτικές μετακίνησης των ανθρώπων.
  - Να εντοπίζουν τις επιπτώσεις διαμεταναστευτικών πρακτικών στην οικογένεια, το γάμο, τις έμφυλες σχέσεις, την εργασία, την πολιτική και τη θρησκεία
  - Να αναγνωρίζουν «φυλετικούς» λόγους και μορφώματα στο πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσονται και οργανώνονται.
  - Να ερμηνεύουν την μεταναστευτική εμπειρία χρησιμοποιώντας ως αφετηρία τη σκοπιά των ίδιων των μεταναστών.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-123/>

Ανθρωπολογική θεωρία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΚΑ-141
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Γιαννακόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών (λειτουργισμός, δομολειτουργισμός, μαρξισμός, δομισμός, ερμηνευτική, μεταδομισμός) και η ένταξή τους σε ευρύτερα θεωρητικά ρεύματα. Έτσι, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η ανθρωπολογία συνομιλεί με άλλες επιστήμες όπως τη φιλοσοφία και τη ψυχανάλυση. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μετάβαση από τον δομισμό στον μεταδομισμό και στα σύγχρονα θέματα στην ανθρωπολογική θεωρία όπως υποκειμενικότητα, εξουσία-γνώση, ανθρωπολογία της ενσωμάτωσης/σωματοποίησης και του συναισθήματος. Η πρόσφατη, με βάση τις παραπάνω θεωρίες και θεματικές, επανεξέταση της εθνογραφικής έρευνας και γραφής θα αποτελέσει έναν από τους βασικούς άξονες του μαθήματος.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να γνωρίζουν:
  - Να γνωρίζουν τις βασικές έννοιες της σύγχρονης ανθρωπολογικής θεωρίας
  - Να μπορούν να συνδυάσουν τις έννοιες αυτές με εκείνες που διδάσκονται στα μαθήματα που αναφέρονται σε ειδικούς κλάδους της ανθρωπολογίας
  - Να κατανοήσουν την σύνδεση της ανθρωπολογίας με άλλες πειθαρχίες

<http://www.sah.aegean.gr/course/KA-141/>

Ανθρωπολογία της υγείας

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-161
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Αίγλη Χατζούλη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα αυτό γίνεται εισαγωγή στην Ανθρωπολογία της Υγείας, στις βασικές έννοιες και μεθόδους. Μέσα από την μελέτη κλασικών αλλά και σύγχρονων ανθρωπολογικών μελετών που αφορούν τη διεθνή αλλά και την ελληνική εθνογραφική σκηνή οι φοιτητές έρχονται σε επαφή με το γνωστικό αντικείμενο και τις ιστορικές καταβολές της ανθρωπολογίας της υγείας, με τα πολλαπλά πεδία διερεύνησης και τις σύγχρονες συζητήσεις.

Το πως οι άνθρωποι κατανοούν και εννοιολογούν την υγεία και την ασθένεια, το σώμα που νοσεί, το που στρέφονται οι άνθρωποι για εξηγήσεις και θεραπείες, σε ποιά συμβολικά συστήματα, ποιοί θεσμοί ενεργοποιούνται, αποτελούν όλα πεδία στα οποία το μάθημα εστιάζει.

Θα μελετηθούν μέσω ανθρωπολογικών εθνογραφικών παραδειγμάτων και σχετικών θεωρητικών προσεγγίσεων εντόπια ιατρικά συστήματα, η πολιτική οικονομία της ασθένειας, και η βιοϊατρική ως κοινωνικός θεσμός και πηγή εξουσίας. Η ανθρωπολογία της υγείας αναδεικνύει αφενός την πολλαπλότητα των αναπαραστάσεων γύρω από την υγεία και την ασθένεια αλλά και την ιστορικότητα της νοσηρότητας που αφορά κυρίως δομικές ανισότητες αλλά και κυρίαρχες κατηγοριοποιήσεις γύρω από την ανθρώπινη διαφορά και πως αυτή γίνεται στόχος βιοπολιτικών ιατρικής φροντίδας. Θα αναπτυχθούν μεταξύ άλλων τα πολλαπλά ιατρικά μοντέλα, ζητήματα πίστης, η ενσώματη εμπειρία της πάθησης, ο ιατρικός πλουραλισμός, η ιατρικοποίηση και η βιοϊατρικοποίηση, οι αλλαγές που έχουν επιφέρει οι νέες τεχνολογίες της βιοϊατρικής στην εννοιολόγηση της ζωής, η ανάδυση του βιοκοινωνικού σώματος, η δομική βία και οι ανισότητες στην υγεία, η επιτήρηση των σωμάτων μέσω του βιοϊατρικού θεσμού, η παγκόσμια υγεία, ο ιατρικός ανθρωπισμός και η προβληματική της κριτικής/εφαρμοσμένης ανθρωπολογίας της υγείας.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/ήτρια θα είναι σε θέση:

Να γνωρίζει ένα από τα βασικά πεδία της ανθρωπολογικής θεωρητικής διερεύνησης και εθνογραφικής δράσης.

Να κατανοεί τους πολιτισμικά πολλαπλούς τρόπους κατανόησης και εννοιολόγησης της υγείας, της θεραπείας, της νόσου, σε διαφορετικές κοινωνίες και πολιτισμούς.

Να αναγνωρίζει το πώς διαπλέκεται η υγεία και μη-υγεία, η θεραπεία και η διαχείριση των σωμάτων που με άλλες πλευρές της κοινωνικής ζωής.

Να αναλύει σύγχρονες ανασηματοδοτήσεις των διπλών υγεία και μη-υγεία, κανονικότητα και μη κανονικότητα, φυσικό και τεχνητό, σε σχέση με σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις.

Αγγλικά IV

- **Κωδικός μαθήματος:**

ΕΓΛ-04

- **Τύπος μαθήματος:**

Υποχρεωτικό

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

2 ^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

4 ^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

5

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκουσας:**

Αικατερίνη Νικολαρέα

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:
  - (1) Αποκτούν ακαδημαϊκές δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα (EAP):
Μέσα από υψηλού επιπέδου έρευνα στη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο προς εξεύρεση βιβλιογραφικών αναφορών και αξιολόγησή τους,
  - (2) Αποκτούν υψηλού επιπέδου Συγγραφικές και Προφορικές Δεξιότητες στα αγγλικά:
Μέσα από:
    - α. Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά;
    - β. Τη συγγραφή επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και μικτής βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]);
    - γ. Παράφραση, αναδιατύπωση επιστημονικών απόψεων επιστημόνων χωρίς να διολισθαίνουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism);
  - (3) Αποκτούν διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητες:
Μέσα από τη μελέτη και σύγκριση:
    - α. Διαφορετικών ύφων γραφής και παρουσίας στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και
    - β. Των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, το μάθημα αυτό – EAP - επιδιώκει να βοηθήσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να αναπτύξουν τις ακαδημαϊκές και επαγγελματικές εκείνες δεξιότητες που απαιτούνται για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, όπως περιγράφονται παρακάτω:
  - Ενίσχυση ακαδημαϊκών Δεξιοτήτων στην αγγλική γλώσσα (EAP) και στα ελληνικά, όταν είναι απαραίτητο.

- Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά,
  - Συγγραφή Επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και Μικτής Βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]):
  - Πώς να παραφράζουν, να αναδιατυπώνουν επιστημονικές απόψεις επιστημόνων χωρίς να πέτουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism),
  - Επεξεργασία δοκιμίων (από προηγούμενες εξεταστικές περιόδους),
  - Συγγραφή Συνοδευτικής Επιστολής (Cover Letter) στα αγγλικά,
  - Συγγραφή Βιογραφικού Σημειώματος (CV) στα αγγλικά,
  - Διαφορετικά ύφη γραφής και παρουσίασης στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και
- 9 Πιθανή σύγκριση των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να βελτιώσουν (και να μεγιστοποιήσουν) τις διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητές τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp4/>

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

Οι Βυζαντινές πόλεις (4^{ος}-15^{ος} αι.)

- **Κωδικός μαθήματος:** I-226
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος (Προπτυχιακό/Μεταπτυχιακό):** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιάννης Σμαρνάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Θέμα του μαθήματος είναι η ζωή στις Βυζαντινές πόλεις από τον 4^ο έως και το 15^ο αιώνα. Η δομή του μαθήματος ακολουθεί μια χρονολογική διάρθρωση, καθώς αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά της αστικής ζωής στην Κωνσταντινούπολη και στην επαρχία, κατά τη διάρκεια των τριών περιόδων της Βυζαντινής ιστορίας. Ειδικότερα θέματα που θα μας απασχολήσουν είναι οι σχέσεις των πόλεων με την αυτοκρατορική εξουσία και την Εκκλησία, η οργάνωση του αστικού χώρου, η αλληλεπίδραση με την ύπαιθρο, οι οικονομικές δραστηριότητες, η κοινωνική διαστρωμάτωση και οι πολιτικές στρατηγικές διάφορων κοινωνικών ομάδων, η σύγκριση με την ανάπτυξη των πόλεων στη μεσαιωνική δυτική Ευρώπη μετά τον 11^ο αιώνα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με ένα σημαντικό θέμα της ιστορίας του βυζαντινού πολιτισμού, το οποίο αντιμετωπίζεται μέσα στα ευρύτερα συμφραζόμενα της μεσαιωνικής ευρωπαϊκής ιστορίας. Οι φοιτητές/τριες παράλληλα εξοικειώνονται με μεθοδολογικά εργαλεία της κοινωνικής και της πολιτισμικής ιστορίας που έχουν χρησιμοποιηθεί από τη σύγχρονη ιστοριογραφία για τη μελέτη του αστικού φαινομένου. Οι στόχοι του μαθήματος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων τους, η διεύρυνση των νοητικών οριζόντων τους, αλλά και η ανάπτυξη των αναλυτικών ικανοτήτων τους.

<https://www.sah.aegean.gr/undergraduate/i-226/>

Έθνη και εθνικισμοί στο Βαλκανικό χώρο (19ος – αρχές 20ού αι.)

- **Κωδικός μαθήματος:**
- **Τύπος μαθήματος:**
- **Επίπεδο μαθήματος:**
- **Έτος σπουδών:**
- **Εξάμηνο σπουδών:**
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**
- **Όνομα διδάσκοντος:**
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα διερευνά τα ζητήματα που άπτονται της εμφάνισης του εθνικισμού και των εθνικών κρατών στα Βαλκάνια κατά τον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η προσέγγιση είναι συγκριτική και περιλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις των εθνικών κρατών (Ελλάδα, Σερβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Αλβανία). Σε αντίθεση με τις περισσότερες ιστορικές εκδοχές που στηρίζονται στην βεβαιότητα της διαχρονικής ύπαρξης των βαλκανικών εθνών και θεωρούν την υπό εξέταση περίοδο ως το διάστημα στο οποίο οι εθνικές συνειδήσεις βγαίνουν από τη λανθάνουσα κατάσταση στην οποία βρίσκονταν και διεκδικούν τα δικαιώματά τους, ή ιστορική ερμηνεία του μαθήματος εκκινά από την υπόθεση ότι η εθνική ιδέα αποτελεί μεταγενέστερο ιστορικά φαινόμενο συνδεδεμένο με την δυτική νεωτερικότητα. Το μάθημα είναι οργανωμένο πάνω σε τρεις ενότητες. Η πρώτη ενότητα εξετάζει την διαδικασία επινόησης των εθνικών ταυτοτήτων στον βαλκανικό χώρο στη βάση των διαφορετικών επιρροών που ασκήθηκαν κυρίως από τον ευρωπαϊκό χώρο. Η δεύτερη ενότητα ασχολείται με το θέμα των εθνικών επαναστάσεων στον 19^ο αιώνα. Η τρίτη ενότητα παρουσιάζει τον μετασχηματισμό του βαλκανικού χώρου και το πέρασμα από την οθωμανική αυτοκρατορική επικράτεια στα εθνικά κράτη. Το μάθημα επιχειρεί να συνδυάσει μια πολιτισμική με μια πολιτική ιστορική προσέγγιση αντιμετωπίζοντας τον εθνικισμό ως μια δύναμη εκσυγχρονισμού που θετικά ή αρνητικά μεταβάλλει τις προϋπάρχουσες μορφές ταυτότητας, κοινότητας και κοινωνικής οργάνωσης.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Οι φοιτητές εξοικειώνονται με την σύγχρονη και διεπιστημονική προσέγγιση της εμφάνισης του εθνικισμού και του εθνικού κράτους στα Βαλκάνια κατά τον 19ο και 20ο αιώνα. Θα αποκτήσουν μια σφαιρική και συγκριτική γνώση σχετικά με τους εθνικισμούς στον βαλκανικό χώρο και θα είναι σε θέση να κατανοήσουν την ιστορικότητά τους. Θα έρθουν σε επαφή με βασικές πηγές της εποχής και θα μάθουν να σκέπτονται κριτικά σχετικά με τις βεβαιότητες που χαρακτηρίζουν την αντίληψη για τις εθνικές ταυτότητες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-236/>

Φύλο και σεξ στην προνεοτερική Ευρώπη

- **Κωδικός μαθήματος:**

I-238

- **Τύπος μαθήματος:**

Επιλογής

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

3 ^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

5 ^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

6

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκοντος:**

Γιώργος Πλακωτός

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στη μελέτη της ιστορικότητας του φύλου και του σεξ και τη χρήση τους ως κατηγορίες ιστορικής ανάλυσης για την προνεοτερική περίοδο. Το μάθημα καλύπτει την περίοδο από τον 14ο έως τον 18ο αιώνα και προσεγγίζει τη διαμόρφωση του σύνθετου προνεοτερικού έμφυλου και σεξουαλικού συστήματος διερευνώντας νόρμες, προσδοκίες, πρακτικές και επιτελέσεις. Αρχικά οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εξοικειώνονται με τις βασικές προσεγγίσεις που έχουν αναπτυχθεί στα πεδία της ιστορίας των γυναικών και του φύλου, της ιστορίας του σώματος και της ιστορίας της σεξουαλικότητας. Στη συνέχεια το μάθημα διερευνά τους τρόπους με τους οποίους οι προνεοτερικές κοινωνίες νοηματοδοτούσαν τις «θηλυκότητες», τους «ανδρισμούς» και τις σεξουαλικές πρακτικές και «κανονικότητες». Η προνεοτερική έμφυλη και σεξουαλική οικονομία προσεγγίζεται μέσα από το πρίσμα των σταδιακών αλλά ουσιαστικών αλλαγών που βίωσαν οι κοινωνίες της προβιομηχανικής Δύσης, όπως η γραφειοκρατική τυποποίηση της καθημερινότητας, η ποινικοποίηση συμπεριφορών και πρακτικών, η ανάδυση του οικιακού ιδεώδους μέσα από την εδραίωση των θρησκευτικών μεταρρυθμιστικών κινημάτων και την άνοδο του εμπορικού καπιταλισμού, η αποικιακή επέκταση που λειτούργησε ως εργαστήριο στο οποίο σφυρηλατήθηκε και επινοήθηκε η «ευρωπαϊκή» σεξουαλικότητα. Το μάθημα επιδιώκει τη διερεύνηση των κοινωνικών πρακτικών και του αξιακού κώδικα των κοινωνιών της προνεοτερικής Δύσης μέσω των έμφυλων και σεξουαλικών κατηγοριοποιήσεων. Το μάθημα βασίζεται σε συστηματική χρήση πρωτογενούς υλικού (αρχαιακό, έντυπο, οπτικό).
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αποκτούν την ικανότητα να κατανοούν το φύλο και το σεξ ως κατηγορίες ιστορικής ανάλυσης για την προνεοτερική περίοδο και να αντιλαμβάνονται την ιστορικότητα τους. Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:
  - να περιγράφουν βασικά υπό εξέταση ιστορικά φαινόμενα,
  - να διακρίνουν μακροϊστορικές διαδικασίες αλλά και να εστιάζουν σε επιμέρους φαινόμενα, να διεξάγουν βιβλιογραφική έρευνα και να συγγράφουν εργασίες πάνω σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα,
  - να αξιολογούν τις αλλαγές στην ιστορική οπτική και να αναθεωρούν παραδεδομένες ιστορικές κρίσεις,
  - να αναγνωρίζουν τη συνθετότητα στην παραγωγή της ιστορικής γνώσης,

- ο να οργανώνουν το ιστορικό υλικό υπό την οπτική συναφών γνωστικών πεδίων και να κρίνουν τη σχέση της ιστορικής έρευνας με το παρόν.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-238/>

Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας Ι

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-102
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Αιμίλιος Τσεκένης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Ενότητα 1: *Οι Nuer του Evans-Pritchard*. 1. Θεωρία της καταγωγής και των ομάδων μονογραμμικής καταγωγής 1.1 Μια γενεαλογία του όρου «καταγωγή» στη βρετανική Κοινωνική Ανθρωπολογία 1.2 Τι είναι συγγένεια; 1.3 Τι είναι ένα «σύστημα συγγένειας»; 1.4 Σχέσεις προσώπου με πρόσωπο και δομικές αρχές 2. Nuer: άνθρωποι, κοπάδια, περιβάλλον και χρόνος 2.1 Λίγα λόγια για το έργο και τον συγγραφέα 2.2 Πληθυσμιακή κατανομή και αγροτικές δραστηριότητες 2.2.α Άνθρωποι και κοπάδια 2.2.β Οικολογία Nuer 2.2.γ Διαστάσεις της τοπικότητας 2.3 Χρόνος και χώρος 2.3.α Οικολογικός χρόνος, δομικός χρόνος 2.3.β Χώρος και δομική απόσταση 3. Nuer: πολιτικό και γενεαλογικό σύστημα 3.1 Το πολιτικό σύστημα 3.2 Πολιτικό σύστημα, βεντέτα και η έννοια της κατάτμησης 3.3 Η συνάρθρωση εδαφικού και γενεαλογικού συστήματος 3.4 Ένα παράδειγμα: το χωριό Konye.

Ενότητα 2: «Διλήμματα Nuer»: *Οι Nuer της Sharon Hutchinson* 1. Εμφύλιος και βεντέτα 1.1 Η «Πολιτική του Νότου» και η αμφισβήτησή της 1.2 Ο Σουδανικός εθνικισμός και η αντιπαράθεση βοράς/νότος 1.3 Οι Nuer και ο πρώτος εμφύλιος (1955/56-1972) 1.4 Οι Nuer και ο δεύτερος εμφύλιος (1983-2005) 1.5 Πολιτισμός, κοινότητα και ανδρισμός στην εποχή των πυροβόλων όπλων 2. Βοοειδή και αίμα: ο μεταβαλλόμενος συμβολισμός του φύλου, του γάμου και της καταγωγής 2.1 Αίμα και τροφή 2.2 Αίμα, βοοειδή και τροφή: ένα παράδειγμα έμφυλων σχέσεων 2.2.α Βοοειδή υπεράνω αίματος 2.2.β Δεσμά κοπαδιού: η σχέση πατέρα-υιού 2.2.γ Δεσμά αίματος: η σχέση μητέρας-παιδιού 2.2.δ Δεσμά αίματος: μήση και έλεγχος του (ανδρικού) εαυτού 2.2.ε Δεσμά τροφής: οι γυναίκες ως διαμεσολαβητές 2.3 Βοοειδή-υπεράνω-αίματος: ένα επαπειλούμενο παράδειγμα 2.3.α Πατρότητα, νομιμότητα και μοιχεία 2.3.β Διαζύγιο.

Ενότητα 3: *Από τις «φυλές» στην «παραγωγή της τοπικότητας»: αναπαραστάσεις της Υποσαχάριας Αφρικής* 1. Οι «φυλές» στον χώρο και στον χρόνο 1.1 «Φυλή»: κρίση μιας έννοιας 1.2 «Φυλή», αποικιοκρατία και οι Βρετανοί κοινωνικοί ανθρωπολόγοι 1.3 «Φυλή» και δουλεμπόριο 2. Πέρα από τις «φυλές»: η «παραγωγή

της τοπικότητας» στα προ-αποικιακά Grassfields 2.1 Το «αφρικανικό σύνορο» και η «παραγωγή της τοπικότητας»: η σύγκλιση δύο παραδειγμάτων 2.1.α Το κατά Korytoff «αφρικανικό σύνορο» 2.1.β Η κατά Appadurai «παραγωγή της τοπικότητας» 2.2 Τα προ-αποικιακά Grassfields (17ος έως αρχές 20ού αιώνα) 2.2.α Γενικά χαρακτηριστικά 2.2.β Γλωσσολογικά και αρχαιολογικά δεδομένα 2.2.γ Μετακινήσεις πληθυσμών, ετερογενείς συνθέσεις και απο-εδαφοποίηση: ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες. 2.3 Η «παραγωγή της τοπικότητας» στα προ-αποικιακά Grassfields 2.3.α Ο ιδρυτικός μύθος ως λόγος της συγγένειας και οι ανεπίσημες αφηγήσεις 2.3.β «Αφρικανικό σύνορο», «παραγωγή της τοπικότητας» και μορφοκλάσματα.

Ενότητα 4: *Ανταλλαγές, νομίσματα και χρήμα στην Υποσαχάρια Αφρική* 1. Σφαίρες ανταλλαγής και νομίσματα 1.1 Σφαίρες ανταλλαγής Τίν 1.1.α Κατηγορίες αγαθών, αγορές και δώρα 1.1.β Σφαίρες ανταλλαγής και γάμος 1.2 Νομίσματα και εμπόριο Τίν: προς μια αναθεώρηση του μοντέλου των σφαιρών ανταλλαγής 1.2.α Ράβδοι, πίστωση και εμπόριο στην Cross River κατά την προ-αποικιακή περίοδο 1.2.β Προ-αποικιακό εμπόριο Τίν και το ύφασμα-νόμισμα Tugudu 1.2.γ Το ανασκευασμένο μοντέλο της οικονομίας Τίν 1.3 Από τους κανόνες στις πολιτικές της ανταλλαγής: η «πολιτισμική τοπογραφία του πλούτου» 1.3.α Τα βοοειδή 1.3.β Δικαιώματα επί προσώπων 1.3.γ Χρήμα, καταναλωτικά αγαθά και στέγη 2. Οι αφρικανικές οικονομίες στη δίνη του δουλεμπορίου και της αποικιοκρατίας 2.1 Ατλαντικό δουλεμπόριο και χρέη σάρκας: η αποσύνθεση των «ανθρώπινων οικονομιών» της Υποσαχάριας Αφρικής 2.1.α Χρέη σάρκας Τίν 2.1.β Το υπερατλαντικό δουλεμπόριο 2.2 Αποικιοκρατία και χρήμα στους Nuer του Νότιου Σουδάν 2.2.α Βοοειδή και χρήμα 2.2.β «Το χρήμα δεν έχει αίμα»: αίμα, χρήμα και η ταύτιση ανθρώπων και βοοειδών 2.2.γ Υβριδικές κατηγορίες πλούτου 2.2.δ Κοινωνικο-οικονομικός μετασχηματισμός και κοινωνικές σχέσεις

Ενότητα 5: *Θεοί, πρόγονοι και χριστιανοί: εκφάνσεις της θρησκείας* 1. Η λατρεία των προγόνων στη Δυτική Αφρική 1.1 Τι είναι η προγονολατρία; 1.2 Η λατρεία των προγόνων στα Grassfields του δυτικού Καμερούν 1.2.α «Οικισμός», συγγένεια και προγονολατρία 1.2.α.1 Ο «οικισμός» 1.2.α.2 Οι ομάδες συγγένειας 1.2.β Πώς γίνεται κανείς πρόγονος 1.2.β.1 Οι νεκρικές τελετές 1.2.β.2 Η κατασκευή των προγόνων 1.2.γ Ιεραρχία, μιαιρότητα του θανάτου και χριστιανικός εξισωτισμός 1.2.γ.1 Πρόσωπο, πρόγονος, μιαιρότητα και ιεραρχία: η έννοια του προσώπου στα Grassfields του δυτικού Καμερούν (προ-αποικιακή περίοδος) 1.2.γ.2 Εξισωτισμός και ατομικισμός: ο αντίκτυπος του χριστιανισμού στις παραδοσιακές αντιλήψεις και πρακτικές 2. Πρόγονοι, πεπρωμένο και πρόσωπο στη Δυτική Αφρική 2.1 Ο Ιώβ, ο Οιδίποδας και οι πρόγονοι στους Tallensi της βόρειας Γκάνας (Meyer Fortes) 2.1.α Κύκλος ζωής και πεπρωμένο 2.1.β Καλό πεπρωμένο, προγονικά πνεύματα και γονείς 2.1.γ Οι πρόγονοι της ομάδας μονογραμμικής καταγωγής 2.1.δ Δικαιοσύνη, ευθύνη και οι πρόγονοι 2.2 «Πώς οι άνθρωποι φτιάχνουν τους θεούς»: πεπρωμένο και πρόσωπο στους Yoruba της Νιγηρίας (Karin Barber) 2.2.α Συγγένεια και πολιτική οργάνωση Yoruba 2.2.β Η σχέση των ανθρώπων με τις πνευματικές οντότητες 2.2.γ «Μεγάλοι άνδρες», òrìṣà, ακόλουθοι και πιστοί 3. Ο πεντηκοστιανισμός στην Υποσαχάρια Αφρική 3.1 Τι είναι ο πεντηκοστιανισμός; 3.1.α Οι καταβολές του πεντηκοστιανισμού 3.1.β Η απήχηση και η εξάπλωση του πεντηκοστιανισμού 3.2 Ο πεντηκοστιανισμός στην Αφρική και στην Γκάνα 3.2.α Η μελέτη του χριστιανισμού στην Αφρική 3.2.β Ο πεντηκοστιανισμός στην Γκάνα: χριστιανισμός, «παραδοσιακή θρησκεία» και κράτος 3.2.γ «Προχώρα σε μια οριστική ρήξη με το παρελθόν»: η κατασκευή του «παρελθόντος» και του νεωτερικού υποκειμένου στον λόγο και στην πρακτική των πεντηκοστιανιστών 3.2.δ «Απελευθερώσου από τις δυνάμεις του σκότους»: άτομο, οικογένεια και χρήμα 3.3 Πεντηκοστιανισμός, ταυτότητα, κατανάλωση και παγκοσμιοποίηση.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα εμβαθύνει τις γνώσεις που απέκτησαν οι φοιτητές στο υποχρεωτικό μάθημα: Ανθρωπολογία, αποικιοκρατία και Αφρική.

Ωστόσο, το μάθημα είναι επιλέξιμο και από όσους δεν έχουν περάσει το υποχρεωτικό μάθημα στις εξετάσεις αλλά και για όσους δεν το έχουν παρακολουθήσει.

- Οι φοιτητές μούνται σε επιλεγμένες κλασικές μονογραφίες της ανθρωπολογία της (υποσαχάριας) Αφρικής οι οποίες, αφενός καθόρισαν για δεκαετίες τον ερευνητικό και θεωρητικό προσανατολισμό των αφρικανιστών και των κοινωνικών ανθρωπολόγων εν γένει· αφετέρου, πυροδότησαν γόνιμες συζητήσεις στις οποίες συμμετείχαν κοινωνικοί ανθρωπολόγοι, ιστορικοί, κοινωνιολόγοι, φιλόσοφοι, κτλ.
- Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες σχηματίζουν μια εικόνα για τα ζητήματα που απασχόλησαν την ανθρωπολογία της Αφρικής, είναι σε θέση να διακρίνουν τις διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις των αφρικανιστών και να εκτιμήσουν τον βαθμό στον οποίο η θεωρία δίνει μορφή και περιεχόμενο στο εθνογραφικό κείμενο.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-102/>

Ανθρωπολογία των φύλων

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-122
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Γιαννακόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Φεμινισμός/-οί και ανθρωπολογία/κοινωνικές επιστήμες: το ζήτημα της σχέσης κοινωνικών κινήσεων, κοινωνικής θεωρίας και «επιστήμης». Από την ανθρωπολογία των γυναικών στην ανθρωπολογία των φύλων: σύγχρονα θεωρητικά ρεύματα. Το ζήτημα της έμφυλης διαφοράς: φύση:γυναίκα/πολιτισμός:άνδρας; Βιολογικό/κοινωνικό φύλο (sex/gender), σεξουαλικότητα, αναπαραγωγή, συγγένεια. Φύλο και σχέσεις εξουσίας: ανδρική εξουσία και γυναικεία αντίσταση, ανδρισμός και εξουσία. Το φύλο ως μεταφορά: το φύλο ως τρόπος νοηματοδότησης και νομιμοποίησης των κοινωνικών σχέσεων και σχέσεων εξουσίας πέρα από το φύλο. Φύλο, σεξουαλικότητα και αναστοχαστική ανθρωπολογία: έμφυλες, σεξουαλικές ταυτότητες και διωποκειμενικότητα στην ανθρωπολογική έρευνα και γραφή.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Να εξοικειώσει τους φοιτητές/-τριες με τις κυριότερες ανθρωπολογικές προβληματικές για το φύλο και με τη χρήση του φύλου ως εργαλείο προβληματισμού για ευρύτερα ζητήματα που απασχολούν την ανθρωπολογία, όπως η σχέση μεταξύ του βιολογικού και του κοινωνικού/πολιτισμικού και οι σχέσεις εξουσίας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-122/>

Ιστοριογραφία του Βυζαντίου

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-030
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση / Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιάννης Σμαρνάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Θέμα της πρακτικής άσκησης είναι η ανάλυση ζητημάτων που έχουν απασχολήσει τη βυζαντινή ιστοριογραφία. Στην πρώτη ενότητα εξετάζεται η συγκρότηση του γνωστικού αντικειμένου των «Βυζαντινών σπουδών», κατά το 19^ο αι., τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα. Ερμηνεύεται το διανοητικό κλίμα της εποχής και εξετάζονται τα σημαντικότερα ιδεολογικά και επιστημολογικά ρεύματα, που οδήγησαν από την αρνητική εικόνα του Διαφωτισμού για το Βυζάντιο στην οριοθέτηση και καθιέρωση του νέου «επιστημονικού» πεδίου των «Βυζαντινών Σπουδών» στα τέλη του 19^{ου} αι. Στη δεύτερη ενότητα αναλύονται κάποιες μεγάλες ιστοριογραφικές συζητήσεις που αφορούν το βυζαντινό παρελθόν. Εξετάζονται οι συζητήσεις για τις βυζαντινές ταυτότητες, η ιστοριογραφία για το Βυζάντιο και τις σταυροφορίες και ζητήματα που αφορούν την ιστορία του βυζαντινού πολιτισμού κατά τον 11^ο και το 12^ο αι.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Τα μαθησιακά αποτελέσματα αποσκοπούν καταρχάς στην κατανόηση του ευρύτερου νοηματοδοτικού πλαισίου, μέσα στο οποίο έχουν συγκροτηθεί οι Βυζαντινές σπουδές. Στη συνέχεια ο στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τον τρόπο εργασίας ενός ιστορικού, μέσα από τη μελέτη πηγών και βιβλιογραφίας και τη συγγραφή εργασιών. Έτσι οι φοιτητές/τριες εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, εξοικειώνονται με τη διαδικασία συγγραφής μιας ιστορικής μελέτης και αναπτύσσουν τις αναλυτικές και τις συνθετικές ικανότητές τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-030/>

Εθνογραφία της Μεσογείου

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-39
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Έφη Πλεξουσάκη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο εμβαθύνει στην εθνογραφική προσέγγιση συγκρούσεων που αφορούν διαφορετικές μεσογειακές κοινωνίες και πολιτισμούς. Οι περιοχές γύρω από τη Μεσόγειο Θάλασσα έχουν υπάρξει ιστορικά ένας χώρος διαπολιτισμικής επικοινωνίας, ταξιδιών, εμπορίου και πολέμων. Την ίδια στιγμή, τοποθετημένη στις παρυφές της Ευρώπης, η Μεσόγειος καταλαμβάνει στην ευρωπαϊκή πολιτική συνείδηση, τη θέση μιας περιθωριακής, γεωγραφικά και συμβολικά, περιοχής. Παράλληλα τοπικοί ορισμοί της «Μεσογείου» ή οντοτήτων όπως «η Ευρώπη», «τα Βαλκάνια» και «η Μέση Ανατολή» έχουν επιπτώσεις στον τρόπο πρόσληψης των συγκρούσεων που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως μεσογειακές. Τοποθετώντας στο επίκεντρο την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου το μάθημα εστιάζει σε ζητήματα σύγκρουσης, συλλογικών ταυτοτήτων και συνόρων, σε εκδοχές εθνοτισμού και εθνικισμού καθώς και σε φαινόμενα νεωτερικότητας, κινητικότητας και διεθνικότητας. Στο μάθημα θα συζητηθούν δύο περιπτώσεις: α) η Θράκη και η τοπική συνθήκη της συμβίωσης και συνύπαρξης μιας «ελληνικής» πλειονότητας και μιας «μουσουλμανικής» μειονότητας και β) η Παλαιστίνη/Ισραήλ και ειδικά η Δυτική Όχθη σε σχέση με την ισραηλινοπαλαιστινιακή σύγκρουση.

Οι εθνογραφικές μελέτες θα συζητηθούν σε σχέση με συγκεκριμένες ιστορικές δυναμικές: ποιο ρόλο παίζει το οθωμανικό παρελθόν και η αποικιοκρατία (π.χ. η Βρετανική Εντολή στην Παλαιστίνη, η Γαλλική Εντολή στη Συρία και το Λίβανο από το 1920 έως το 1947) στην διαμόρφωση σύγχρονων συγκρούσεων, μορφών συμβίωσης, διαχωρισμού και διαπολιτισμικής επικοινωνίας στην Ανατολική Μεσόγειο;

- **Προαπαιτούμενα μαθήματα:** Ελληνική εθνογραφία
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τη σύγκριση, μέσω μιας κοινής θεματικής, κοινωνιών της περιοχής της Μεσογείου τοποθετώντας την ελληνική εμπειρία σχετικά με τις μειονότητες και τα σύνορα, τις κρατικές πρακτικές και τον τρόπο διαχείρισης του μειονοτικού στάτους και των συνόρων από τα ίδια τα υποκείμενα, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Να ασκηθούν στο πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο κινηματογράφος ως εθνογραφικό εργαλείο στη μελέτη της κοινωνικής πραγματικότητας. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται να αναπτύξουν την ανθρωπολογική προοπτική και την εξοικείωση με την εθνογραφική έρευνα μέσω συμμετοχικής παρατήρησης σε σχέση με τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς της Μεσογείου.

Πιο συγκεκριμένα αναμένεται:

- ο Να πλαισιώνουν ιστορικά την κατασκευή της Μεσογείου ως αντικείμενο έρευνας

- Να αναγνωρίζουν εκδοχές εθνικισμών και να τους μελετούν στο μικροεπίπεδο με βάση το εργαλείο της εθνογραφίας
- Να διακρίνουν την πολιτισμική κατασκευή της εθνοπολιτισμικής και θρησκευτικής διαφοράς σε διαφορετικά συμφραζόμενα των κοινωνιών της Ανατολικής Μεσογείου.
- Να αναλύουν οπτικοακουστικό υλικό σε σχέση με θέματα συλλογικών ταυτοτήτων, συννοριακών καθεστώτων και συνύπαρξης κυρίαρχων ομάδων με μειονότητες.
- Να ερμηνεύουν εμπειρίες σύγκρουσης από τη σκοπιά μειονοτήτων και μεταναστών σε σύγχρονα εθνικά κράτη της Μεσογείου.
- Να αναγνωρίζουν διαδικασίες υποστασιοποίησης και εξωτικοποίησης της Μεσογείου

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-039/>

Επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-058
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Πηνελόπη Τοπάλη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα προσφέρει στους/τις φοιτητές/τριες τη δυνατότητα να ασκηθούν στην ανθρωπολογική επιτόπια έρευνα. Στο μάθημα θα συζητηθούν οι τρόποι επιλογής από έναν/μία ανθρωπολόγο του ερευνητικού πεδίου του και των μεθόδων που αρμόζουν στους στόχους της έρευνάς του, το πώς σχεδιάζει την έρευνά του, συλλέγει και αναλύει δεδομένα και πώς γράφει μια εθνογραφία. Επίσης, θα συζητηθεί το ζήτημα της εγκυρότητας της ανθρωπολογικής μεθόδου και ζητημάτων δεοντολογίας που εγείρονται κατά την επιτόπια έρευνα. Οι φοιτητές/τριες θα ασκηθούν σε βασικούς τρόπους παρατήρησης και καταγραφής δεδομένων. Εν συνεχεία θα διενεργηθούν ασκήσεις πάνω στη διεξαγωγή μη δομημένων και δομημένων συνεντεύξεων και στη χρήση τεχνολογικού εξοπλισμού κατά τη διάρκεια της έρευνας. Παράλληλα, οι φοιτητές/τριες θα μάθουν να οργανώνουν σημειώσεις πεδίου και να κρατούν ημερολόγια πεδίου. Τέλος, με διαρκείς ασκήσεις στο πεδίο οι φοιτητές/τριες θα συνδέσουν την παρατήρηση και την καταγραφή δεδομένων με συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αναμένεται να εμβαθύνουν τη γνώση τους και να αποκτήσουν εμπειρία σε ζητήματα επιτόπιας ανθρωπολογικής έρευνας και συμμετοχικής παρατήρησης. Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

Να αποκτήσουν εμπειρία της παρατήρησης εικόνων και καταγραφής σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.

Να αποκτήσουν εμπειρία της καταγραφής ήχων και συνομιλιών σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους

Να αποκτήσουν γνώσεις και εμπειρία στη χρήση τεχνολογικού εξοπλισμού.

Να αποκτήσουν εμπειρία στην διεξαγωγή συνεντεύξεων διαφορετικών τύπων με έμφαση στις μη-δομημένες συνεντεύξεις.

Να ευαισθητοποιηθούν σε ζητήματα ανθρωπολογικής δεοντολογίας.

Να αποκτήσουν γνώσεις εκπόνησης ερευνητικών προτάσεων με έμφαση σε ζητήματα ανθρωπολογικής μεθοδολογίας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-058/>

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Ιστορία της σεξουαλικότητας: Ευρωπαϊκές και ελληνικές αναγνώσεις, 19ος-20ος αι.

- **Κωδικός μαθήματος:** I-246
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Δήμητρα Βασιλειάδου

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Εκκινώντας από την ιδέα ότι η σεξουαλικότητα δεν είναι άχρονη φυσική ιδιότητα αλλά κατασκευάζεται κοινωνικά και πολιτισμικά, το μάθημα εισάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στην ιστορία της σεξουαλικότητας στην Ευρώπη και την Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 19ου και του 20ού αιώνα, περίοδο που χαρακτηρίστηκε από συστηματικές απαγορεύσεις αλλά και από επαναστατικές διεργασίες σεξουαλικής μεταρρύθμισης. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου δεν θα αφηγηθούμε μια ιστορία σταδιακής φιλελευθεροποίησης του σεξ, μια ήπια δηλαδή μετάβαση από έναν κόσμο καταπίεσης και περιορισμών σε έναν κόσμο, στις τελευταίες πια δεκαετίες του 20ού αιώνα, σεξουαλικής απελευθέρωσης και άρσης των απαγορεύσεων. Θα δούμε αντίθετα ότι οι δύο αυτοί αιώνες χαρακτηρίστηκαν από διαρκείς απόπειρες κατάκτησης ψηφίδων σεξουαλικής ελευθερίας, και από επίσης διαρκείς ανασχές των όποιων κατακτήσεων. Κοινωνικές και πολιτικές αναταραχές, παγκόσμιοι πόλεμοι, αυταρχικά καθεστώτα, εκκλησιαστικές αντιστάσεις, νομικές αγκυλώσεις και αναδιπλώσεις, συντηρητικά κοινωνικά κινήματα επιβράδυναν ή ανέτρεψαν εξελίξεις στην περιοχή της σεξουαλικότητας και την περιόρισαν κατ' επανάληψη στο πλαίσιο της έγγαμης σχέσης και της αναπαραγωγής.

Με αναφορές στην Ευρώπη κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα, αλλά και εξειδικευμένες παρεμβάσεις για την Ελλάδα, εξετάζονται θεματικές που άπτονται της σεξουαλικότητας και παρουσιάζονται οι αλλαγές τους μέσα στον χρόνο και ανάλογα με τον τόπο: η ετερόφυλη και ομόφυλη ερωτική επιθυμία, η διαμόρφωση του σεξουαλικού κανόνα, ο γάμος και η συζυγικότητα, η ανάδυση της σεξολογίας και της σεξουαλικής συμβουλευτικής, η προώθηση και η ανάσχεση της σεξουαλικής επιθυμίας σε δημοκρατικά και φασιστικά καθεστώτα, η ευγονική, η πορνεία και τα αφροδίσια νοσήματα, οι αμβλώσεις και η αντισύλληψη, η πορνογραφία και η εμπορευματοποίηση του σεξ, τα εκάστοτε κοινωνικά κινήματα για τη σεξουαλική ελευθερία και οι πολέμοί τους, η σεξουαλική βία σε καιρούς πολέμου και ειρήνης..

- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση των διαλέξεων και τη μελέτη του υλικού του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:
  - να διαπιστώνουν και να ερμηνεύουν τον κεντρικό ρόλο που διαδραμάτισε η σεξουαλικότητα στη διαμόρφωση της πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής ιστορίας της Ευρώπης κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.
  - να αναγνωρίζουν την ευρύτητα του πεδίου και να διαθέτουν εισαγωγικές γνώσεις για τις κύριες θεματικές που το συγκροτούν.
  - να κατανοούν ότι οι εκάστοτε σεξουαλικές πολιτικές και πρακτικές διαμορφώνονται ιστορικά και αλλάζουν μέσα στον χρόνο.
  - να συζητούν κριτικά τις κυρίαρχες παραδοχές για το σεξ και τις έμφυλες σχέσεις.
  - να αντιλαμβάνονται ότι οι μετασχηματισμοί στο τοπίο της σεξουαλικότητας στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες (και στην Ελλάδα) δεν υπήρξαν ομαλοί, αυτονόητοι ή μονοσήμαντοι.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-246/>

Οικονομική Ανθρωπολογία

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-150
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το πρώτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στη διαμόρφωση της Οικονομικής Ανθρωπολογίας (θεωρίες και ρεύματα) καθώς και τις βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του «οικονομικού». Γίνεται κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών για την πρωτόγονη οικονομία και, ειδικότερα, για την ανταλλαγή, το δώρο και τους τρόπους/σχέσεις παραγωγής. Επίσης εξετάζονται διάφορες αντιλήψεις που έχουν επικρατήσει για τον συμβολισμό και την ηθική του χρήματος καθώς και απόψεις για τις διαφορές μεταξύ δυτικού και πρωτόγονου χρήματος. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ενότητες οι οποίες προορίζονται για την εξέταση των εξής θεμάτων: θεωρίες/έννοιες του εκσυγχρονισμού, της ανάπτυξης και των παγκοσμίων συστημάτων, προσεγγίσεις των διαδικασιών κοινωνικοοικονομικού μετασχηματισμού, και αναλυτικές σκοπιές πάνω στο ζήτημα εργασία και κοινωνικό φύλο.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:..**
  - Η γνωριμία με τις βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του οικονομικού, η κατανόηση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών για την πρωτόγονη οικονομία, την ανταλλαγή, το δώρο καθώς και για τον συμβολισμό και την ηθική του χρήματος.
  - Η απόκτηση θεωρητικού και μεθοδολογικού πλαισίου για την ερμηνεία και ανάλυση των οικονομικών πρακτικών, συμπεριφορών και αντιλήψεων στα εκάστοτε

κοινωνικά και πολιτισμικά τους συμφραζόμενα

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-150/>**Ανθρωπολογία του ήχου**

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-191
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Παναγιώτης Πανόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τον ήχο και την ακοή είναι σχετικά πρόσφατο και έχει πολυποικίλες αφετηρίες και συνδέσεις, την ανθρωπολογία της μουσικής, την ανθρωπολογία των αισθήσεων, τις πολιτισμικές σπουδές, αλλά και ιστορικές μελέτες που επικεντρώνουν στην πολιτισμική συγκρότηση της πρόσληψης και τις μεταφορικές χρήσεις του ήχου και των αισθήσεων. Θα εστιάσουμε στις πολιτισμικές συνιστώσες του ήχου και της ακοής σε κοινωνίες του τροπικού δάσους, στη νεωτερική και μετανεωτερική Ευρώπη και Αμερική, σε σύγχρονες πρακτικές όπως η χρήση των γουόκμαν και των κινητών τηλεφώνων. Επίσης, θα εξετάσουμε τις συνάψεις και τις διαφοροποιήσεις μεταξύ των αναζητήσεων της ανθρωπολογίας του ήχου και των αντίστοιχων αναζητήσεων ορισμένων σύγχρονων καλλιτεχνικών εκφράσεων που επικεντρώνονται στον ήχο (soundart).
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Η κατανόηση ζητημάτων της αισθητηριακής πρόσληψης, του συμβολισμού και των μεταφορικών διαστάσεων των αισθήσεων, μέσα από τη συστηματική ενασχόληση με ένα αισθητηριακό κανάλι. Η ανάδειξη των κοινωνικών και πολιτισμικών διαστάσεων της πρόσληψης.
- **Προαπαιτούμενο:** Ανθρωπολογία της μουσικής KA-192.

<http://www.sah.aegean.gr/course/KA-191/>**Εκπαιδευτική πράξη και κοινωνικές επιστήμες**

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-194
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο

- Έτος σπουδών:
- Εξάμηνο σπουδών:
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):
- Αριθμός διδακτικών μονάδων:
- Όνομα διδάσκουσας:
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί μία εισαγωγή στη διδακτική των κοινωνικών επιστημών και στις βασικές θεωρίες που τη διέπουν ως διακλαδικό γνωστικό αντικείμενο (μάθηση και εκπαιδευτική πράξη, μελέτη της κοινωνίας και του πολιτισμού). Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη συμβολή της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στην προσέγγιση και διδασκαλία των κοινωνικών επιστημών από τους εκπαιδευτικούς (κριτική εθνοκεντρικών προσεγγίσεων, διαπολιτισμικότητα, ο αναστοχασμός ως εργαλείο για τον εκπαιδευτικό – ερευνητή της τάξης του κ.α.). Επιπλέον, οι φοιτητές/τριες θα έρθουν σε επαφή με τις κύριες διδακτικές μεθόδους και τεχνικές που χρησιμοποιούνται από τον/την εκπαιδευτικό στη σχολική τάξη, καθώς επίσης με τα βασικά στάδια οργάνωσης ενός σχεδίου μαθήματος και αξιολόγησης της εκπαιδευτικής πράξης. Το μάθημα δεν περιορίζεται στην παρουσίαση μόνο βασικών θεωριών αλλά επιδιώκει να βοηθήσει τους φοιτητές να κάνουν με ενάργεια τη σύνδεση ανάμεσα στις θεωρητικές προσεγγίσεις με τις οποίες εξοικειώνονται και την εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική πράξη.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα επιδιώκει οι φοιτητές/τριες:
  - να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο η Κοινωνική Ανθρωπολογία ως επιστήμη συνδιαλέγεται με τη διδακτική των κοινωνικών επιστημών και την εκπαιδευτική πράξη και θεωρία γενικότερα.
  - να μελετήσουν και να εξοικειωθούν βιωματικά με τις κύριες εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί στο σύγχρονο σχολείο.
  - να μπορούν να σχεδιάσουν μια διδακτική ενότητα και να αξιολογήσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-194/>

Ιστορία της Οικονομικής Σκέψης

- Κωδικός μαθήματος:
- Τύπος μαθήματος:
- Επίπεδο μαθήματος:
- Έτος σπουδών:
- Εξάμηνο σπουδών:
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):
- Αριθμός διδακτικών μονάδων:

• Όνομα διδάσκοντος:

Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα

• **Περιεχόμενο μαθήματος:** Εξετάζεται η πορεία της οικονομικής σκέψης από το δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα ως τις μέρες μας. Σημείο αφετηρίας, μετά από σύντομες αναφορές στην αρχαιότητα, τον μεσαίωνα, τον μερκαντιλισμό και τους φυσιοκράτες, αποτελεί η συμβολή του Α. Smith στην οικονομική σκέψη. Αναλύεται επίσης το έργο των κλασικών οικονομολόγων του 19ου αιώνα (Ricardo, Malthus, Mill) αλλά και των ουτοπικών σοσιαλιστών. Ακολουθεί η παρουσίαση της θεωρίας του Marx για την φύση και δυναμική του καπιταλισμού. Εξετάζονται στη συνέχεια η ανάπτυξη της νεοκλασικής θεωρίας και η αντίδραση σε αυτήν από στοχαστών όπως ο Veblen και ο Hobson. Η ανάλυση της συμβολής του Keynes στη διαμόρφωση των μεταπολεμικών ιδεών για τον ρόλο του κράτους στην οικονομία και η αντίδραση στον κεϋνσιανισμό με την επανεμφάνιση της ποσοτικής θεωρίας του χρήματος ολοκληρώνουν τη θεματολογία.

• **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εμπέδωση της ιστορικότητας των οικονομικών θεωριών, η κατανόηση δηλαδή ότι οι οικονομικές θεωρίες εξαρτώνται και αλληλεπιδρούν με τις ιστορικές συνθήκες μέσα στις οποίες παράγονται. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται συνεπώς στην σχέση των επιμέρους θεωριών με την ιστορική φάση κατά την οποία διατυπώθηκαν καθώς και στις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση ιδεολογικών ρευμάτων.

Επιδιώκεται ο εμπλουτισμός και η συμπλήρωση των ιστορικών γνώσεων των διδασκομένων μέσω της κατανόησης των οικονομικών ιδεών που αναπτύχθηκαν σε κάθε σχετική περίοδο. Επιχειρείται η απόκτηση μιας πολυδιάστατης άποψης για οικονομικές έννοιες και θεωρίες μέσω της κατανόησης των απόψεων σημαντικών διανοουμένων που συνέβαλαν σε διαφορετικές εποχές στην εξέλιξη των ιδεών σχετικών με τη δομή και λειτουργία των οικονομικών συστημάτων και δίνεται η δυνατότητα συνδυασμού ή αντιπαραβολής αυτών των απόψεων για την κριτική αξιολόγηση ζητημάτων που έχουν σχέση με την σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/oi-402/>

Η κοινωνική και πολιτική σκέψη του Καρλ Μαρξ

• Κωδικός μαθήματος:

Φ-473

• Τύπος μαθήματος:

Επιλογής

• Επίπεδο μαθήματος:

Προπτυχιακό

• Έτος σπουδών:

3^ο

• Εξάμηνο σπουδών:

6^ο

• Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):

6

• Αριθμός διδακτικών μονάδων:

3

• Όνομα διδάσκοντος:

Βασιλική Ιακώβου

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα χωρίζεται στις εξής θεματικές:
  1. Η μαρξική έννοια της κριτικής: από την κριτική της πολιτικής στην κριτική της πολιτικής οικονομίας.
  2. Αλλοτρίωση και ιδιοκτησία: η προβληματική των *Οικονομικών και φιλοσοφικών Χειρογράφων του 1844*.
  3. Οι αντιφάσεις της νεωτερικής κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας.
  4. Η μαρξική θεωρία της ιστορίας.
  5. Η πολιτική χειραφέτηση και τα όριά της.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει είναι σε θέση να εκθέτουν με κριτικό τρόπο α) τις φιλοσοφικές καταβολές της σκέψης του Μαρξ και την πορεία της από τη νεανική περίοδο των αρχών της δεκαετίας του 1840 μέχρι την ώριμη ανάλυση του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής· β) τις κυριότερες πλευρές της μαρξικής ανάλυσης της νεωτερικής καπιταλιστικής κοινωνίας, με αναφορά σε βασικές έννοιες και θεωρητικά σχήματα· γ) τα κυριότερα στοιχεία της μαρξικής αντίληψης για την ιστορία· δ) την πολιτική σκέψη του Μαρξ, όπως αποτυπώνεται τόσο στα νεανικά γραπτά όσο και στα ώριμα κείμενά του. Επίσης θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν αφενός την περιπλοκότητα και τις εσωτερικές εντάσεις του μαρξικού έργου και αφετέρου τις διαφορές μεταξύ των μετέπειτα ερμηνειών, αναλόγως με τα σημεία της μαρξικής θεωρίας στα οποία δίνουν έμφαση.

<http://www.sah.aegean.gr/course/f-473/>

Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου III: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και κριτικής των πηγών

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-004
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Βασίλης Αναστασιάδης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Αντικείμενο της άσκησης αποτελεί η μελέτη εξειδικευμένων προβλημάτων της αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας, και συγκεκριμένα τη διασταύρωση πολλαπλών πηγών για γεγονότα της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Η εξοικείωση με την αξιοποίηση και την ερμηνεία γραπτών πηγών της αρχαιότητας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-004/>

Γλωσσικό τοπίο

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-070
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Κανάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Σε αυτό το μάθημα οι φοιτητές/τριες εισάγονται στη μελέτη του Γλωσσικού Τοπίου (ΓΤ), του κλάδου της κοινωνιοπραγματολογίας που έχει ως αντικείμενό του τη μελέτη της (γραφτής συνήθως) γλώσσας στο δημόσιο χώρο. Παρότι η έρευνα του ΓΤ συνδέθηκε ιστορικά με τη μελέτη της διγλωσσίας και της πολυγλωσσίας σε συγκεκριμένες κοινότητες, με ιδιαίτερη εστίαση στη γλωσσική ποικιλότητα και την εθνογλωσσική βιωσιμότητα, πιο πρόσφατα έχει υπάρξει σαφής στροφή σε περισσότερο πειραματικές προσεγγίσεις που συμβολική σημασία των γραπτών μηνυμάτων σε σχέση με τους ευρύτερους λόγους που παράγονται και αναπαράγονται σε μία κοινότητα και αφορούν τοπικές ιεραρχίες. Αυτό το «δεύτερο κύμα» του ΓΤ μελετά το δυναμικό σημειωτικό τοπίο και την εθνογραφική ανάλυση γλωσσικού τοπίου εμφορείται από την έννοια της υπερποικιλότητας που θεωρείται πλέον ότι περιγράφει καταλληλότερα το βαθμό της παρατηρούμενης γλωσσικής ποικιλότητας. Παράλληλα, η έρευνα στρέφεται επίσης στη μελέτη του σημειωτικού τοπίου μέσω αφηγημάτων της ενσώματα βιωμένης εμπειρίας των δρώντων υποκειμένων και το ρόλο της επιτελεστικότητας του σώματος στη διαδικασία ανασηματοδότησης του χώρου. Σε αντίθεση με το «πρώτο κύμα», όπου κυριάρχησαν οι δοκιμασμένες ποσοτικές μέθοδοι της παραδοσιακής κοινωνιολογίας της γλώσσας, το «δεύτερο κύμα» εκκινεί από την υπερποικιλότητα ως διαπιστώσιμο γεγονός και προϋποθέτει εθνογραφική προσέγγιση του λόγου που παράγεται στο δημόσιο χώρο.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Το μάθημα αυτό επιχειρεί μια συνολική προσέγγιση της μελέτης του ΓΤ ως σήμερα –μία εποχή κατά την οποία η σχετική έρευνα επαναπροσδιορίζεται και προχωρά ταχύτατα προς νέες, συχνά πειραματικές, κατευθύνσεις. Βασική του επιδίωξη είναι α) να εξοικειώσει φοιτητές/τριες κοινωνικών επιστημών με τη μελέτη του ΓΤ ως πεδίου γλωσσικής και ανθρωπολογικής έρευνας και β) να καταδείξει τη σημασία της ενδεικτικότητας (που έχει φιλοσοφικές καταβολές και έχει απασχολήσει συστηματικά τη γλωσσολογική και ανθρωπογλωσσολογική έρευνα) σε αυτό το πεδίο. Οι γνώσεις που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/ες προάγουν την κατανόηση της γλώσσας ως σύνθετου φαινομένου με γνωσιακή και κοινωνική βάση, ενώ οι σχετικές δεξιότητες τους επιτρέπουν να αναλύουν με συστηματικό τρόπο όψεις της γλωσσικής παραγωγής στο δημόσιο χώρο. Απώτερος στόχος είναι η προετοιμασία κοινωνικών επιστημόνων που αντιλαμβάνονται την αγκίστρωση των κοινωνικών φαινομένων στην έννοια του λόγου, ως πρακτικής που συγκροτεί την κοινωνική πραγματικότητα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-070/>

Ιστορία και ιστορικό φιλμ

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-080
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Χάρης Εξερτζόγλου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η εργασία στο σεμινάριο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος εξετάζεται το οπτικό υλικό ως ειδικός τύπος αναπαράστασης που απαιτεί την δική του γλώσσα. Εξετάζεται επίσης η σχέση του υλικού αυτού με άλλες μορφές αναπαράστασης, περισσότερο οικείες στους ιστορικούς, όπως το έγγραφο καθώς και τα όρια του οπτικού υλικού στην ιστορική αναπαράσταση. Τέλος παρουσιάζεται η θέση του οπτικού πολιτισμού σε σχέση με την μνήμη και την δημόσια ιστορία.
Στο δεύτερο μέρος του σεμιναρίου παρουσιάζονται και συζητούνται κύκλοι ιστορικών φιλμ και ντοκιμαντέρ που αφορούν συγκεκριμένα θέματα
Συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν φιλμ με θέματα την αρχαιότητα, την αποικιοκρατία, Ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος, το Ολοκαύτωμα και ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος. Η συζήτηση θα αποσκοπεί στην ιστορικότητα της προσέγγισης του οπτικού μέσου και την σχέση της με ευρύτερες πολιτισμικές προσλαμβάνουσες. Η ίδια προσέγγιση ακολουθείται και για τα ιστορικά ντοκιμαντέρ τα οποία θα συζητηθούν στο σεμινάριο.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Πρόκειται για σεμινάριο που στόχο έχει να διερευνήσει την σχέση της ιστορίας με μορφές του οπτικού πολιτισμού, όπως το ιστορικό φιλμ και το ιστορικό ντοκιμαντέρ. Στόχος του οι φοιτητές του σεμιναρίου να εξοικειωθούν με το είδος των ιστορικών αναπαραστάσεων που συνδέονται με το φιλμ, το ντοκιμαντέρ και την δύναμη της κινούμενης εικόνας. Να κατανοήσουν την επινοητική διάσταση αυτών των μέσων και της γλώσσας που χρησιμοποιούν καθώς και τις αξιώσεις αληθείας που προβάλλουν. Να εργαστούν πάνω σε οπτικό υλικό που έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις. Να εμβαθύνουν στην σχέση του οπτικού πολιτισμού με την πολιτισμική μνήμη και την σχέση της με την ιστορική συνείδηση και την χρήση του παρελθόντος. Τέλος, να είναι σε θέση να αντιληφθούν την ιστορικότητα του μέσου και την παροντικότητά του, την σχέση με συγκεκριμένες εποχές και πολιτισμικές προσλαμβάνουσες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-080/>

Σχολείο, κοινωνία και πολιτισμός

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-087
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ακαδ. υπότροφος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα δίνει τη δυνατότητα στους /στις φοιτητές/τριες να έρθουν σε επαφή με παραδείγματα καλών πρακτικών διδασκαλίας των κοινωνικών μαθημάτων στο γυμνάσιο και στο λύκειο μέσα από παρουσιάσεις της διδάσκουσας αλλά και εκπαιδευτικών που θα προσκληθούν στο πανεπιστήμιο, μεταφέροντας στους φοιτητές την εμπειρία από αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης. Στα πλαίσια του μαθήματος, οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με εκπαιδευτικές μεθόδους/τεχνικές που μπορούν να επιλεγούν στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση ενός μαθήματος κοινωνικών επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (όπως η χρήση των εικόνων, η επεξεργασία πολυτροπικών κειμένων και δευτερευουσών πηγών, η μελέτη πεδίου, η εργασία σε ομάδες, η μέθοδος project, η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη κτλ.), και θα ασκηθούν στον σχεδιασμό πλάνων μαθήματος / διδακτικών ενοτήτων με στόχο την καλύτερη προετοιμασία τους για την πρακτική άσκηση στα σχολεία ή τη διενέργεια μιας μικροδιδασκαλίας σε επίπεδο ομάδας ασκούμενων φοιτητών/τριών. Οι φοιτητές/τριες μέσα από διεργασίες σε ομάδες θα μπορούν να προσεγγίσουν αναστοχαστικά και κριτικά όλη τη βιωμένη εμπειρία της διδακτικής στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα: Το μάθημα επιδιώκει οι φοιτητές/τριες:**
  - να μπορούν να σχεδιάζουν πλάνα μαθήματος και να διερευνούν με κριτικό τρόπο την εφαρμογή τους στη σχολική τάξη
  - να γνωρίσουν με βιωματικό τρόπο τις κύριες εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί στο σύγχρονο σχολείο και να τις εφαρμόζουν με ευελιξία σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών
  - να εξοικειωθούν με τα νέα προγράμματα σπουδών των κοινωνικών επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τα αυθεντικά περιβάλλοντα διδασκαλίας τους

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-087/>

Ειδικά θέματα ανθρωπολογίας της εκπαίδευσης: Σχολική φροντίδα, γονεϊκότητα και μητρότητα

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-094
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Έφη Πλεξουσάκη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η σχέση σχολείου/οικογένειας θεωρείται ένα από τα κεντρικά ζητήματα της εκπαίδευσης και απασχολεί την έρευνα με αντικείμενο το σχολείο και τη σχολική εμπειρία. Το σεμινάριο προσεγγίζει ανθρωπολογικά το ζήτημα εστιάζοντας στις μορφές που λαμβάνει η σχολική φροντίδα των παιδιών και στη σχέση μητέρων και πατεράδων με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Οι σχολικές πρακτικές των γονέων θα μελετηθούν ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς προσεγγίζουν τη μητρική ή την πατρική σχέση και διαπραγματεύονται πολιτισμικές αντιλήψεις και αξίες για την εκπαίδευση, την οικογένεια και τη γονεϊκότητα. Το σεμινάριο θα εστιάσει στα παραπάνω ζητήματα με πλαίσιο αναφοράς την ελληνική εθνογραφία και θα τα συνδέσει με ερωτήματα της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης για τη σχέση σχολείου/οικογένειας, τις οικογενειακές εκπαιδευτικές πρακτικές και τις ανισότητες.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Στο σεμινάριο για ζητήματα σχολικής φροντίδας οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εξοικειώνονται με τα ζητήματα, θεωρητικά και μεθοδολογικά, που εγείρει η μελέτη της σχέσης μητέρων και πατεράδων με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Μέσα από το παράδειγμα μιας καθημερινής πρακτικής, όπως είναι η σχολική ανατροφή των παιδιών, οι φοιτητές/ριες καλούνται να αναγνωρίσουν και να σκεφτούν, με βάση τον κριτικό αναστοχασμό, τον κανόνα που ορίζει τα έμφυλα γονεϊκά καθήκοντα και θεωρεί την οικογένεια ως απαραίτητο συμπλήρωμα του σχολείου. Καλούνται επίσης να σκεφτούν τη δραστηριότητα, κυρίως των μητέρων, γύρω από την εκπαίδευση των παιδιών τους ως προς τις κοινωνικές και πολιτικές της συνέπειες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-094/>

Ανθρωπολογία του σώματος

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-095
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Γιαννακόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εξετάσει τις κυριότερες προσεγγίσεις του σώματος οι οποίες αμφισβήτησαν τις ηγεμονικές ιεραρχικές διχοτομίες νους-σώμα, φύση-πολιτισμός, άτομα-κοινωνία, σώμα-εαυτός. Πιο συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν από την φαινομενολογική και την φουκωϊκή θεώρηση του πολιτικού σώματος μέχρι τις πρόσφατες θεωρίες για τα συναισθήματα (affect theory). Επίσης θα εξεταστούν διάφορες θεματικές σχετικές με το σώμα κυρίως εκείνες που ασχολούνται με το έμφυλο σώμα και την διεμφυλικότητα, τη σχέση ανθρώπου-μηχανής, την αναπηρία, το διαδίκτυο, την τροφή, την σχέση σώματος-χώρου και γενικότερα τις σύγχρονες τεχνολογίες του σώματος.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Να εξοικειώσει τις/τους φοιτήτριες/τές με τις προσεγγίσεις του σώματος στην ανθρωπολογία και τις κοινωνικές επιστήμες και τις εφαρμογές αυτών των προσεγγίσεων σε σύγχρονες θεματικές περιοχές και κυρίως στις σύγχρονες τεχνολογίες του σώματος.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-095/>

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Η σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

- Κωδικός μαθήματος: I-228
- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 4^ο
- Εξάμηνο σπουδών: 7^ο
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

Περιεχόμενο μαθήματος: Στη διάρκεια του μαθήματος εξετάζουμε τις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές αλλαγές που διαμόρφωσαν τη σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα, η οποία στιγματίστηκε από τον Β' ΠΠ. Οι αλλαγές αυτές αφορούσαν τη δημογραφική αύξηση και τις μεταναστευτικές ροές, την περιφερειακή ανάπτυξη και τη μητροπολεοποίηση, το τέλος της εκβιομηχάνισης και την τριτογενεοποίηση, τη μετατροπή της πόλης σε θέαμα μέσα από τις πολιτικές του πολιτισμού και τους αρχιτεκτονικούς νεωτερισμούς, την παγκοσμιοποίηση και το γενικευμένο περιορισμό του κρατικού μηχανισμού, τις νέες κοινωνικές ιεραρχίες και τις χωρικές τους εκφράσεις, τα νέα συλλογικά υποκείμενα (γυναίκες, νεολαία), την εργασία και τη σχολή, τις νέες αστικές πολιτικές διαχείρισης, ελέγχου και ανάπτυξης του χώρου και τις πολιτικές ρήξεις της περιόδου. Πέρα όμως από τις ασυνέχειες και τις τομές οφείλουμε να επισημάνουμε τις συνέχειες με τις προηγούμενες περιόδους, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι ο σημερινός ευρωπαϊκός αστικός ιστός έχει αλλάξει ελάχιστα από τον 19^ο αιώνα ή το γεγονός ότι οι πολεοδομικές αντιλήψεις που κυριάρχησαν τη μεταπολεμική περίοδο χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1930.

Θα επιμείνουμε ιδιαίτερα στις διαφορές μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών σε σχέση με τη διαμόρφωση του μεταπολεμικού αστικού τοπίου. Οι ευρωπαϊκές πόλεις μπορεί να δίνουν σήμερα μια αίσθηση ομοιογένειας, δείγμα μιας κοινής πορείας, όμως ανάλογα με τη γεωγραφική τους θέση και τις επιμέρους χρονικότητες των αλλαγών χαρακτηρίζονταν στο παρελθόν από αξιοσημείωτες διαφορές. Έτσι, στη Δυτική Ευρώπη, τις σκανδιναβικές χώρες, τον ευρωπαϊκό μεσογειακό νότο, την Ανατολική και Νότια Ευρώπη οι ρυθμοί αστικοποίησης και η σχέση τους με την οικονομική ανάπτυξη, οι αντιλήψεις για το ρόλο της αγοράς αλλά και του κράτους στη ρύθμιση του αστικού χώρου, οι πολιτικές που ασκήθηκαν για την αντιμετώπιση των αναγκών στέγασης, ο χαρακτήρας της μετανάστευσης και οι δημογραφικοί δείκτες - για να περιοριστούμε μόνο σε κάποιες από τις παραμέτρους που τις διαμόρφωσαν - κάθε άλλο παρά κοινές ήταν. Το πρόσφατο και απώτερο παρελθόν έχουν αφήσει τη δική τους σφραγίδα στην εικόνα τόσο των σύγχρονων ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων όσο και στο εκάστοτε εθνικό αστικό φαινόμενο.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αποκτούν γνώσεις για τη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία με σημείο αναφοράς το αστικό φαινόμενο και την πόλη.

Εξοικειώνονται με τη βασική βιβλιογραφία για το ζήτημα της ευρωπαϊκής αστικοποίησης.

Αντιλαμβάνονται το γεγονός ότι το αστικό περιβάλλον που βιώνουν είναι προϊόν ποικίλων και πολυεπίπεδων μετασχηματισμών που έλαβαν χώρα στη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου.

Κατανοούν την κεντρική σημασία του χώρου στην οργάνωση των κοινωνικών σχέσεων μέσα από τις πολιτικές διαχείρισής του.

Αναγνωρίζουν την πολυπλοκότητα των ιστορικών φαινομένων και, στην προκειμένη περίπτωση, της αστικοποίησης και των πολιτικών οργάνωσής του χώρου στη διάρκεια του 20ού αιώνα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-228/>

Ευρώπη, αυτοκρατορίες και παγκοσμιότητα στη πρώιμη νεότερη περίοδο

- **Κωδικός μαθήματος:** I-247
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιώργος Πλακωτός

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εξετάζει την περίοδο της πρώιμης νεωτερικότητας από τη σκοπιά της παγκοσμιότητας, των πολιτισμικών «συναντήσεων» και των πολιτισμικών ιεραρχιών. Η παγκοσμιότητα θα μας απασχολήσει ως ιστοριογραφική κατηγορία ανάλυσης και ως ιστορική διαδικασία. Υπό αυτήν την έννοια αρχικά θα εξετάσουμε νέα ιστοριογραφικά παραδείγματα και αναλυτικά μοντέλα, όπως η παγκόσμια ιστορία, η ιστορία του κόσμου, οι πολιτισμικές «συναντήσεις», οι διασταυρούμενες ιστορίες, η διαπολιτισμική ιστορία και οι γεωιστορικές οντότητες, που κατά τα τελευταία χρόνια καταγράφουν μια ιδιαίτερη δυναμική στη διεθνή ιστοριογραφία. Τι είδους μετατοπίσεις και μετασχηματισμούς τα παραπάνω νέα παραδείγματα ενδεχομένως κινητοποιούν στην ιστοριογραφική σκέψη και πρακτική; Κατά πόσο υπονομεύουν τον δυτικοκεντρισμό που εξακολουθεί ακόμα και άρρητα να αποικίζει την ιστοριογραφία;

Στη συνέχεια με αφετηρία την λεγόμενη εξευρωπαϊκή επέκταση από τον ύστερο 15^ο αιώνα, τις πρώιμες αποικιακές δομές που επιμέρους ευρωπαϊκά κράτη διαμορφώνουν στο Νέο Κόσμο, τον Ινδικό ωκεανό και την νοτιοανατολική Ασία θα εξετάσουμε την πρώιμη νεωτερικότητα ως μια περίοδο διασυνδέσεων, οικονομικών ροών, πληθυσμιακών μετακινήσεων, ανταλλαγών, αποκλίσεων, πολιτισμικών μιμήσεων, ιδιοποιήσεων, υβριδικοτήτων και προσαρμογών σε παγκόσμιο επίπεδο. Με ποιους όρους μπορούμε να μιλάμε για παγκοσμιότητα ή και παγκοσμιοποίηση πριν την νεωτερικότητα; Συνιστούν οι οικονομικές διαδικασίες και ο εμπορικός καπιταλισμός τις μόνες προϋποθέσεις διαμόρφωσης της παγκοσμιότητας στην πρώιμη νεότερη περίοδο; Μέσα από ποιες πολιτισμικές διαδικασίες οι ευρωπαϊκές κοινωνίες και κυρίως οι ελίτ κατέστησαν τον κόσμο διανοητικό ορίζοντα;

Κύριοι φορείς της πρώιμης παγκοσμιοτήτας υπήρξαν οι αυτοκρατορικές πολιτικές οντότητες του ευρωασιατικού χώρου. Οι αυτοκρατορικές πρακτικές και φαντασιώσεις των ευρωπαϊκών κρατών δεν αποτέλεσαν την εναρκτήρια πράξη της πρώιμης παγκοσμιοτήτας, όπως η παλαιότερη ιστοριογραφία υποστήριζε προκειμένου να ερμηνεύσει τη λεγόμενη «άνοδο της Δύσης», αλλά διαμορφώθηκαν σε ανταγωνιστική και συμπληρωματική σχέση με άλλους αυτοκρατορικούς σχηματισμούς στον ασιατικό χώρο. Εντούτοις, κατά την περίοδο από τα μέσα του 15ου έως τον ύστερο 18ο αιώνα άλλοτε υπό το έμβλημα του χριστιανικού οικουμενισμού και του εκπολιτισμού, άλλοτε μέσα από μεθόδους, πειραματισμούς και προγράμματα εκμετάλλευσης του αποικιακού χώρου τους, άλλοτε μέσα από ισχυρούς ανταγωνισμούς τα ευρωπαϊκά κράτη και οι κοινωνικές ελίτ τους παρήγαγαν και διαμόρφωναν ισχυρές ταξινομικές κατηγορίες, βίαιους μετασχηματισμούς και πολιτισμικές ιεραρχήσεις που καθιστούσαν τον κόσμο πεδίο των ευρωπαϊκών επιδιώξεων φαντασιακά αλλά και ως ηγεμονική πράξη και τεχνολογία.

Θεματικές ενότητες:

1. Νέα ιστοριογραφικά παραδείγματα: παγκόσμια ιστορία, ιστορία του κόσμου, πολιτισμικές «συναντήσεις», διασταυρούμενες ιστορίες, διαπολιτισμική ιστορία, θεωρίες του παγκόσμιου συστήματος, γεωιστορικές και ωκεάνιες οντότητες.
  2. Ευρώπη, Ευρασία και κόσμος στον ύστερο 15ο αιώνα.
  3. Στάδια, διαδικασίες και μορφές της εξευρωπαϊκής επέκτασης.
  4. Η αυτοκρατορική ιδέα και πράξη. Η πρώιμη νεωτερικότητα ως η εποχή των αυτοκρατοριών. Μίμηση, προσαρμογή και ανταγωνισμός
  5. Οικονομικές διαδικασίες, αγροτική εκμετάλλευση, πλεονάσματα και μορφές εμπορικού καπιταλισμού πριν τη «μεγάλη απόκλιση».
  6. Ο κόσμος ως πεδίο στοχασμού και διανοητική διαδικασία.
  7. Ταξινόμοντας τον κόσμο: από τον χριστιανικό οικουμενισμό και το όραμα του εκχριστιανισμού στις πολιτισμικές και πρώιμες φυλετικές ιεραρχίες.
  9. Η χαρτογραφική και γεωγραφική παραγωγή του κόσμου: ανταγωνιστικές θεάσεις του κόσμου.
  10. Το τέλος της πρώιμης νεωτερικότητας και η «μεγάλη απόκλιση».
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αποκτούν την ικανότητα να κατανοούν την παγκοσμιοτήτα ως κατηγορία ιστορικής ανάλυσης για την πρώιμη νεότερη περίοδο και να αντιλαμβάνονται την ιστορικότητα της. Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:
    - να περιγράφουν βασικά υπό εξέταση ιστορικά φαινόμενα,
    - να διακρίνουν μακροϊστορικές διαδικασίες αλλά και να εστιάζουν σε επιμέρους φαινόμενα, να διεξάγουν βιβλιογραφική έρευνα και να συγγράφουν εργασίες πάνω σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα,
    - να αξιολογούν τις αλλαγές στην ιστορική οπτική και να αναθεωρούν παραδεδομένες ιστορικές κρίσεις,
    - να αναγνωρίζουν τη συνθετότητα στην παραγωγή της ιστορικής γνώσης,
    - να οργανώνουν το ιστορικό υλικό υπό την οπτική συναφών γνωστικών πεδίων και να κρίνουν τη σχέση της ιστορικής έρευνας με το παρόν.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-247/>

Εργασία και έμφυλες διακρίσεις στη Σύγχρονη Ευρώπη

• **Κωδικός μαθήματος:**

I-274

• **Τύπος μαθήματος:**

Επιλογής

• **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

• **Έτος σπουδών:**

4^ο

• **Εξάμηνο σπουδών:**

7^ο

• **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

6

• **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

• **Όνομα διδάσκοντος:**

Ποθητή Χαντζαρούλα

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εξετάζει τους μετασχηματισμούς στην αγορά εργασίας, τη συμμετοχή των γυναικών στην οικονομική δραστηριότητα, τις αλλαγές στους έμφυλους ρόλους και στο μοντέλο του οικογενειακού μισθού που όριζε τον άνδρα ως κύριο εργαζόμενο στην οικογένεια καθώς και τις μεταρρυθμίσεις του κράτους πρόνοιας στις ευρωπαϊκές κοινωνίες τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες. Το ζήτημα της φροντίδας βρίσκεται στο επίκεντρο της μεταπολεμικής κοινωνίας καθώς η μετατόπιση από την οικογένεια (απλήρωτη εργασία των γυναικών) στην αγορά και το κράτος σήμανε την μετατροπή της φροντίδας σε «φυλετικοποιημένη», «θηλυκοποιημένη» και απαξιωμένη εργασία. Επιπλέον, το όραμα της πλήρους απασχόλησης για άνδρες και γυναίκες και η παροχή υπηρεσιών ώστε να μπορούν οι γυναίκες να αναλάβουν ασφαλή και καλοπληρωμένη εργασία δεν είναι πραγματοποιήσιμο. Η ανάδυση του νέου καπιταλισμού σήμανε αλλαγές στη διαδικασία παραγωγής και επηρέασε την οργάνωση της εργασίας και τις εργασιακές σχέσεις. Νέες μορφές υποκειμενικότητας αναδύθηκαν και οι ευέλικτες μορφές εργασίας και η επισφάλεια έγιναν κυρίαρχες εργασιακές εμπειρίες.

Το μάθημα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

1. Εισαγωγή στις έννοιες του φύλου, του καταμερισμού εργασίας, της παραγωγικής και αναπαραγωγικής εργασίας
  2. Η μεταπολεμική κοινωνία και η θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας
  3. Κράτος πρόνοιας, μισθωτή εργασία και άμισθη οικιακή εργασία
  4. Παγκόσμιες μεταναστευτικές ροές και η παγκόσμια αλυσίδα φροντίδας
  5. Κριτικές προσεγγίσεις: Ο πολιτισμός του νέου καπιταλισμού
  6. Νέος καπιταλισμός, νέες ταυτότητες: Η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου, η άυλη εργασία
  7. Ανεργία, ευελιξία, επισφάλεια
  8. Φεμινιστικές προσεγγίσεις και κριτικές στην παραγωγική και αναπαραγωγική εργασία
  9. Η βιογραφική προσέγγιση στις παγκόσμιες αλλαγές στην εργασία
  10. Κοινωνικά κινήματα, διαμαρτυρία, οργάνωση στην εργασία
  11. Η διαθεματική φεμινιστική προσέγγιση: Εθνικός, φυλετικός και έμφυλος καταμερισμός εργασίας
  12. Ανακεφαλαίωση και αναζήτηση νέων πεδίων έρευνας
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:**
- ο Να λαμβάνουν υπόψη τη σημασία της διαφοράς του φύλου στη λειτουργία και τη διαμόρφωση της αγοράς εργασίας σε διαφορετικές χώρες της Ευρώπης και στη θέση των γυναικών στην παραγωγική διαδικασία.
  - ο Να κατανοήσουν την έννοια του κατά φύλο καταμερισμού εργασίας και να μπορούν να την εφαρμόσουν στην ιστορική ανάλυση.

- Να κατανοήσουν τις έννοιες της παραγωγικής και αναπαραγωγικής εργασίας.
- Να κατανοήσουν τη χρησιμότητα των κατηγοριών της τάξης, της εθνότητας, της ηλικίας και της θρησκείας στην ιστορική ανάλυση μέσα από τη διασύνδεσή τους με το φύλο.
- Να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τις αλλαγές των εργασιακών ταυτοτήτων στο πλαίσιο του νέου καπιταλισμού

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-274/>

Ανθρωπολογία της επιστήμης

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-129
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βενετία Καντσά
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της επιστήμης. Μέχρι πρόσφατα η μελέτη της επιστήμης αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά την ιστορία και φιλοσοφία των επιστημών ενώ μόλις τα τελευταία χρόνια ένας νέος κλάδος, οι σπουδές επιστήμης και τεχνολογίας (ΣΕΠ), είχαν ως αποτέλεσμα την διεύρυνση του ενδιαφέροντος από ζητήματα γνωσιολογίας στα κοινωνικά συμφραζόμενα παραγωγής της γνώσης. Η ανθρωπολογία της επιστήμης είναι ένα σχετικά νέο ερευνητικό πεδίο το οποίο χρονολογείται από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 που όμως σύντομα εξελίχτηκε σε μια πολύ δυναμική περιοχή για τη προσέγγιση ζητημάτων όπως «για ποιο λόγο υπάρχει η επιστήμη, για ποιόν, γιατί κ.λπ.». Καθώς ορίζει εκ νέου τις έννοιες του πεδίου, της επιτόπιας, του πολιτισμού, της γνώσης, της βιολογίας, της φύσης, και της πληροφορίας η ανθρωπολογία της επιστήμης έχει κατακτήσει μια σημαντική θέση ανάμεσα στις σπουδές επιστήμης και έχει επηρεάσει την ίδια την ανθρωπολογική θεωρία και πράξη. Μια σειρά από προηγούμενες διαδρομές έχουν συμβάλει σε αυτό. 1) φεμινιστικές πολιτισμικές αναλύσεις του φύλου και της συγγένειας που έχουν ασχοληθεί με τις νέες αναπαραγωγικές τεχνολογίες, β) διαπολιτισμικές συγκρίσεις της δυτικής επιστήμης και ιθαγενών τρόπων γνώσης, γ) εθνογραφίες του εργαστηρίου, δ) εξερευνήσεις της επιστήμης σε διεθνικά πλαίσια.
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Στα πλαίσια του μαθήματος θα αναφερθούμε στο έργο δύο κύριων εκπροσώπων των σπουδών επιστήμης και τεχνολογίας, του Γάλλου φιλοσόφου και ανθρωπολόγου Bruno Latour και του συνεργάτη του Steve Woolgar, -με αναφορά κυρίως στο έργο τους για την «εθνογραφία του εργαστηρίου»- και θα εξετάσουμε τη σχέση ανάμεσα στις ΣΕΠ και την ανθρωπολογία της επιστήμης. Πέρα από την ενασχόληση με τις πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής ‘αντικειμενικής γνώσης’ και την έννοια του εργαστηρίου ένας δεύτερος κεντρικός άξονας του μαθήματος θα κινηθεί σε ζητήματα επιστημολογίας,

τρόπου παραγωγής γνώσης και σχέσεων εξουσίας όπως αναδύονται μέσα από τον διάλογο των σπουδών της επιστήμης με τις φεμινιστικές και μετααποικιακές σπουδές. Η ανθρωπολογία εξαιτίας της ενασχόλησής της με το φύλο ως αναλυτικό εργαλείο και τρόπο θέασης του πολιτισμού αλλά και του ‘παραδοσιακού’ ενδιαφέροντός της για τους τρόπους γνώσης και κατανόησης του κόσμου από άλλους πολιτισμούς ήταν επαρκώς εφοδιασμένη να μελετήσει τις πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής γνώσης σε δυτικές και μη δυτικές κοινωνίες και να τονίσει τη σημασία μιας ανάλυσης «από τη σκοπιά του ιθαγενούς» είτε πρόκειται για τους μάγους μιας φυλής ή τους ερευνητές σε ένα εργαστήριο. Περαιτέρω δε επισήμανε την ανάγκη να μελετώνται τα δίκτυα, οι σχέσεις εξουσίας και οι πολλαπλοί λόγοι που υπερβαίνουν τον λόγο των ερευνητών και αφορούν σε σύνθετες σχέσεις σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Τέλος, θα αναφερθούμε σε παραδείγματα ανθρωπολογικών αναγνώσεων της επιστήμης, ενώ, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί, ως μελέτη περίπτωσης, στο επιστημονικό πεδίο της βιολογίας και ειδικά της γενετικής, στη συζήτηση για τη σχέση ‘φύση’-‘επιστήμη’, και τις νέες μορφές συλλογικότητας και ιδιότητας του πολίτη όπως προκύπτουν μέσα από τις πρόσφατες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-129/>

Ένδυση και πολιτισμός

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-145
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Έλια Πετρίδου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η ένδυση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στη διαμόρφωση των ανθρώπων και των μεταξύ τους σχέσεων. Με βάση τα θεωρητικά εργαλεία που προσφέρει το γνωστικό πεδίο του υλικού πολιτισμού για την κατανόηση της σχέσης των ανθρώπων με τον υλικό κόσμο, θα εξεταστούν ενδυματολογικές αντιλήψεις και πρακτικές σε ποικίλα κοινωνικά πλαίσια, όπως: διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας, θρησκείες, σωματικές τεχνικές, έμφυλες σχέσεις και σεξουαλικότητα, μετανάστευση, βιωσιμότητα, και άλλα. Επιπρόσθετα, στις ενότητες του μαθήματος συγκαταλέγεται η πολιτισμική μελέτη της υπόδησης, καθώς και η μελέτη του ενδύματος ως εκθεσιακό αντικείμενο στο πλαίσιο πολιτικών πολιτιστικής αναπαράστασης.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Στόχος του μαθήματος είναι η ανάπτυξη της ικανότητας των συμμετεχόντων να προσεγγίζουν κριτικά την ένδυση και να αντλούν από αυτή κοινωνικές πληροφορίες. Θα μπορούν να κατανοούν πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους η ένδυση επηρεάζει τη ζωή των ανθρώπων και τις κοινωνικές

σχέσεις, σε ποικίλα πεδία όπως η πολιτική, η θρησκεία, το φύλο, η σεξουαλικότητα, το έθνος, η οικονομία, η κοινωνική ταυτότητα/διάκριση, η μετανάστευση, η βιωσιμότητα και άλλα. Παράλληλα, θα εξασκηθούν στην κατανόηση και παρουσίαση αγγλικών κειμένων και στη χρήση του powerpoint.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-145/>

Όψεις της έννοιας του προσώπου (Μελανησία, Αφρική)

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-001
- **Τόπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Αιμίλιος Τσεκένης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες.
Πρώτη ενότητα: *‘Πρόσωπο’, ‘εαυτός’, ‘άτομο’.* Ορισμοί και αναλυτικές διακρίσεις.
 Επιχειρείται ο ορισμός των ακόλουθων εννοιών: ‘πρόσωπο’, ‘εαυτός’, ‘άτομο’. Στόχος είναι να καταδειχθεί η ιστορικότητα και η κοινωνική προέλευση των κατηγοριών αυτών εφόσον δεν είναι έμφυτες αλλά πολιτισμικά/κοινωνικά προσδιορισμένες και υπόκεινται σε ιστορικούς μετασχηματισμούς.
Δεύτερη ενότητα: *Πρόσωπο, συγγένεια, φύλο*
 Η υιοθέτηση της έννοιας του προσώπου από τους ανθρωπολόγους οδήγησε σε μια αναθεώρηση της αναλυτικής κατηγορίας της συγγένειας. Π.χ.: η εστίαση στον τρόπο που εννοιολογείται και συγκροτείται το πρόσωπο σε ποικίλες κοινωνίες οδήγησε από μια στατική, κανονιστική αντίληψη της συγγένειας στη συγγένεια ως πρακτική και διαδικασία. Από την άλλη, η εστίαση στο φύλο και τις ανταλλαγές άλλαξε την αντίληψη που είχαμε για το πρόσωπο και τον εαυτό στις αποκαλούμενες ‘πρωτόγονες κοινωνίες’.
Τρίτη ενότητα: *Πρόσωπο, τελετουργία/ανταλλαγή, φύλο.*
 Η τρίτη ενότητα αποτελεί μια συνέχεια της δεύτερης και έχει ως κοινό παρονομαστή την αναλυτική κατηγορία του φύλου. Εστιάζουμε στον τρόπο που συγκροτείται το έμφυλο πρόσωπο μέσω των τελετών μύησης και των ανταλλαγών στην Υποσαχάρια Αφρική και τη Μελανησία για να εντοπίσουμε τόσο τις διαφορές όσο και τις ομοιότητες ανάμεσα στο ‘αφρικανικό’ και το ‘μελανησιακό’ πρόσωπο. Αυτό μας επιτρέπει, μεταξύ άλλων, να αντιπαραθέσουμε δυο ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της τελετουργίας και να δείξουμε ότι η θεωρητική κατεύθυνση που υιοθετεί ο ανθρωπολόγος επηρεάζει και τον τρόπο που ερμηνεύει τα ‘δεδομένα’ και ορίζει το αντικείμενό του.
Τέταρτη ενότητα: *Πολιτισμικές συναντήσεις: το ‘πρόσωπο’, το ‘δρων’ και το ‘άτομο’ στα ιστορικά τους συμφοραζόμενα.*

Στην τέταρτη ενότητα τοποθετούμε το ‘πρόσωπο’ και τον ‘εαυτό’ στα ιστορικά τους συμφραζόμενα για να διερευνήσουμε πώς μετασχηματίστηκαν και μετασχηματίζονται μέσα από τις ιστορικές εμπειρίες του υπερατλαντικού δουλεμπορίου, της αποικιοκρατίας και της οικονομίας της αγοράς που πλήττουν της πρώην Ευρωπαϊκές αποικίες στην υποσαχάρια Αφρική και στη Μελανησία.

Πέμπτη ενότητα: *Πρόσωπα, άνθρωποι και ζώα: προς μια αναθεώρηση του δίπολου φύση/πολιτισμός.*

Η πέμπτη ενότητα διερευνά τις σχέσεις ανάμεσα στην έννοια του προσώπου και τη διάκριση άνθρωποι/ζώα. Εξετάζει ειδικότερα τις ανθρώπινες δραστηριότητες – όπως το κυνήγι – κατά τις οποίες οι διαφορές μεταξύ ανθρώπου ζώου γίνονται δυσδιάκριτες. Ποιες είναι οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες δύναται ο άνθρωπος να πάρει τη θέση ενός ζώου και ένα ζώο να φέρει κάποιες που συνήθως προσιδιάζουν στο (ανθρώπινο) πρόσωπο; Τι συνέπειες έχει αυτό πάνω στους τρόπους που εννοιοποιείται η διάκριση φύση/πολιτισμός; Θα αντλήσουμε εθνογραφικά παραδείγματα από την Νότια Αμερική, τη Βόρεια Αμερική και τη Σιβηρία.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το σεμινάριο εισάγει τους φοιτητές/ήτριες σε μια βασική αναλυτική κατηγορία της κοινωνικής ανθρωπολογίας η ιδιαιτερότητα και η ευρετική δύναμη της οποίας έγκειται στο γεγονός ότι συνδέεται άρρηκτα με άλλες – εξίσου θεμελιώδεις – αναλυτικές κατηγορίες όπως: το φύλο, τη συγγένεια, την τελετουργία, το σώμα, κτλ.

Επιπλέον, οι φοιτητές/ήτριες έρχονται αντιμέτωποι – και εξοικειώνονται – με το γεγονός ότι η ιδέα που σχηματίζουμε για τον ‘εαυτό’ δεν είναι έμφυτη αλλά πολιτισμικά, κοινωνικά και ιστορικά οριζόμενη.

Οι φοιτητές/ήτριες αποκτούν, μέσα από μια διαπολιτισμική ματιά, τα εργαλεία που θα τους επιτρέψουν να προσεγγίσουν κριτικά τις παραδοχές που καθορίζουν την κοσμοαντίληψη τους και τις συνακόλουθες πρακτικές. Τέλος, οι συμμετέχοντες αποκτούν γνώσεις γύρω από τα επιστημολογικά ζητήματα που εγείρει το ανθρωπολογικό εγχείρημα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-001/>

Ανθρωπολογία της φύσης

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-079
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βενετία Καντσά
- **Περιεχόμενο μαθήματος:**
  1. Παρουσίαση μαθήματος

2. Η στροφή προς μια Ανθρωπολογία της φύσης
  3. Η οντολογική στροφή στην ανθρωπολογία
  4. Η ενασχόληση με το περιβάλλον I: Φύση και πολιτισμός
  5. Η ενασχόληση με το περιβάλλον II: Κυνήγι και τροφοσυλλογή
  6. Ζώα I
  7. Ζώα II
  8. Φυτά και Μύκητες I
  9. Φυτά και Μύκητες II
  10. Μεθοδολογία έρευνας
  11. Αέρας
  12. Νερό
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Η ενασχόληση με τη φύση και οι σχέσεις των ανθρώπων με τα ζώα, τα φυτά, τη θάλασσα, τα ποτάμια και τις λίμνες υπήρξε ένα από τα κεντρικά σημεία ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν οι ανθρωπολογικές συζητήσεις για τη σχέση φύσης, πολιτισμού, ανθρωπίνων και μη ανθρωπίνων οντοτήτων ειδικά με αναφορά στην όλο και πιο έντονη επίδραση του ανθρώπινου παράγοντα στο περιβάλλον που τον/την περιβάλλει.
Στόχος του μαθήματος είναι:
    - α) η γνωριμία με σύγχρονες ανθρωπολογικές προσεγγίσεις που ασχολούνται με τη φύση και το περιβάλλον,
    - β) η εστίαση σε συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα που αφορούν τα ζώα, τα φυτά και τους μύκητες, το νερό, τους ιούς και τα βακτήρια,
    - γ) η εξοικείωση με εθνογραφικές πρακτικές και μεθοδολογίες που εμπλέκουν έρευνα σε μη ανθρώπινες οντότητες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-079/>

Ανάλυση λόγου

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-089
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/ Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Κανάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Σε αυτό το μάθημα οι φοιτητές/τριες εισάγονται στην Ανάλυση Λόγου, του κλάδου της κοινωνιοπραγματολογίας που έχει ως αντικείμενό του τη μελέτη της οργάνωσης διάφορων όψεων του καθημερινού φυσικού λόγου (και που, συχνά, έχει τη μορφή συνομιλίας). Αρχικά εστιάζουμε σε βασικές έννοιες της κοινωνιοπραγματολογίας όπως είναι το εκφώνημα, το περιεχόμενο/συμφραζόμενα, η

γλωσσική ποικιλότητα και οι ποικίλες διαστάσεις της ως προαπαιτούμενα της ανάλυσης φυσικών γλωσσικών δεδομένων και στη συνέχεια εξετάζουμε ζητήματα όπως η δείξη και η ενδεικτικότητα, οι γλωσσικές πράξεις σε σχέση με τα γλωσσικά υπονοήματα, η κριτική ανάλυση λόγου, η ανάλυση συνομιλίας, ζητήματα γλωσσικής ευγένειας/αγένειας καθώς και ζητήματα έμφυλου και σεξουαλικοποιημένου λόγου, δίγλωσσου λόγου (εναλλαγή/μείξη κωδίκων), κλπ. Το μάθημα και οι γραπτές ασκήσεις προϋποθέτουν την ενασχόληση με τη συλλογή και την ανάλυση αυθεντικών γλωσσικών δεδομένων.

- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αυτό αποτελεί μια εισαγωγή στην Ανάλυση λόγου, ενός χώρου της γλωσσολογίας που μελετά τον τρέχοντα, φυσικό λόγο (κυρίως τον προφορικό αλλά και τον γραπτό) σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας και εστιάζει σε αυθεντικά γλωσσικά δεδομένα. Βασική του επιδίωξη είναι α) να εξοικειώσει φοιτητές/τριες κοινωνικών επιστημών με βασικές έννοιες της πραγματολογίας και της κοινωνιογλωσσολογίας που αφορούν τη γλωσσική χρήση και υποστυλώνουν την ανάλυση λόγου και β) να τις χρησιμοποιήσει για τον πρακτικό στόχο της προσέγγισης αυθεντικών γλωσσικών δεδομένων (κειμένων). Οι γνώσεις που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/ες προάγουν την κατανόηση του συνεχούς λόγου ως πολυεπίπεδου φαινομένου, ενώ οι σχετικές δεξιότητες τους επιτρέπουν να αναλύουν με συστηματικό τρόπο όψεις της καθημερινής γλωσσικής μας παραγωγής. Απώτερος στόχος είναι η προετοιμασία κοινωνικών επιστημόνων που αντιλαμβάνονται την αγκίστρωση των κοινωνικών φαινομένων στην έννοια του λόγου, ως πρακτικής που συγκροτεί την κοινωνική πραγματικότητα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-089/>

Η΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Δημόσια μνήμη και αστικός χώρος στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες, από το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου μέχρι σήμερα

- **Κωδικός μαθήματος:**

I-239

- **Τύπος μαθήματος:**

Επιλογής

- **Επίπεδο μαθήματος:**

Προπτυχιακό

- **Έτος σπουδών:**

4 ^ο

- **Εξάμηνο σπουδών:**

8 ^ο

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

6

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκουσας:**

Γιάννης Γιαννιτσιώτης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στόχος του μαθήματος είναι να αναδείξει την πολύπλοκη και πολυεπίπεδη σχέση μνήμης και αστικού χώρου μέσα από τις πολιτικές της μνήμης που σκοπεύουν να καταστήσουν τη μνήμη ορατή στο δημόσιο χώρο, δηλαδή δημόσια (τόποι μνήμης, ανδριάντες, γλυπτά, ονοματοθεσίες δρόμων και πλατειών, μουσεία, δρώμενα, δράσεις Δημόσιας Ιστορίας). Επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας χρονικά στην περίοδο από το τέλος του Β΄ΠΠ μέχρι σήμερα, και γεωγραφικά κατά κύριο λόγο στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ελληνική περίπτωση κατέχει σημαντική θέση στην εξέτασή μας. Αφετηρία τη προσέγγισής μας αποτελεί η παραδοχή ότι η δημόσια μνήμη είναι ιστορικά προσδιορισμένη και για το λόγο αυτό ανοικτή σε νέες ερμηνείες, αντικαταστασάσεις και βανδαλισμούς ανάλογα με τις ιδεολογικές προτεραιότητες της εκάστοτε εξουσίας, τις διεκδικήσεις των κοινωνικών ομάδων για τη συμπεριλήψη τους στη δημόσια μνήμη καθώς επίσης τους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτισμικούς μετασχηματισμούς που συμβαίνουν σε μια κοινωνία. Τα ζητήματα που θα μας απασχολήσουν είναι: οι υλικές αναπαραστάσεις της μνήμης σε σχέση με τον τύπο της εκάστοτε εξουσίας αλλά και η τροπικότητα της αναπαράστασης, οι ανταγωνισμοί γύρω από τη μνημονική συγκρότηση του χώρου εξαιτίας ανταγωνιστικών ερμηνειών του παρελθοντος, οι χωρικές της μνήμης σε σχέση με τις καθημερινές γεωγραφίες των πολιτών, οι αποκλεισμοί της μνήμης ομάδων από αυτόν, η αλληλόδραση μνήμης και χώρου σε σχέση με τη συγκρότηση εθνικών, εθνοπολιτισμικών, πολιτικών, έμφυλων, φυλετικών και ταξικών ταυτοτήτων. Παράλληλα, εξετάζονται οι τρόποι μέσω των οποίων ο κλάδος της δημόσιας ιστορίας μπορεί να εμπλέξει τους πολίτες σε μια δυναμική σχέση με το αστικό παρελθόν δίνοντας τους τη δυνατότητα να γίνουν οι ίδιοι παραγωγοί μνήμης, στην κλίμακα της γειτονιάς και της πόλης τους.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Μετά το πέρας της διδασκαλίας οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται να:
  - έχουν κατανοήσει ότι στους τόπους μνήμης και στις αναμνηστήριες τελετές αλληλοδιαπλέκονται οι κοινωνικές εντάσεις, η πολιτική πραγματικότητα και οι πολιτισμικές αξίες μιας κοινωνίας
  - έχουν εξοικειωθεί με την κεντρική σημασία του χώρου στην παραγωγή της κοινωνικής και συλλογικής μνήμης

- αντιληφθούν ότι η κατασκευή της δημόσιας μνήμης (και της μνήμης γενικότερα) είναι μια επιλεκτική διαδικασία συμπερίληψης και ταυτόχρονα αποκλεισμού
- αναπτύσσουν τον προβληματισμό τους πάνω στη σχέση του χώρου με τις πολιτικές κατασκευές της επίσημης μνήμης αλλά και αυτής των υπάλληλων ομάδων
- σκέφτονται τη συλλογική μνήμη και την παραγωγή της σε σχέση με τη γειτονιά, τη συνοικία και την πόλη τους
- έχουν κατανοήσει το γεγονός ότι οι υλικές αποτυπώσεις της μνήμης στο δημόσιο χώρο, όπως για παράδειγμα τα μνημεία, δεν χαρακτηρίζονται από καθολική αποδοχή των μελών της κοινωνίας, αλλά συχνά καθίστανται αμφισβητούμενοι τόποι και πεδία συγκρούσεων γύρω από τη μνήμη
- χρησιμοποιούν τον χώρο ως πεδίο ιστορικής έρευνας αναδεικνύοντας τη σημασία του στη διαμόρφωση της ιστορικής κουλτούρας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-239/>

Κράτος και κοινωνία στον ελληνο-οθωμανικό χώρο (1770-1821)

- **Κωδικός μαθήματος:** I-240
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ελένη Γκαρά
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Τα πενήντα χρόνια που μεσολάβησαν ανάμεσα στον Ρωσο-οθωμανικό πόλεμο του 1768-1774 και την Επανάσταση του 1821 ήταν εποχή μεγάλων και γοργών αλλαγών για το οθωμανικό κράτος και τις κοινωνίες που βρίσκονταν υπό οθωμανική πολιτική κυριαρχία. Το μάθημα εξετάζει τους όρους διαβίωσης και το πλαίσιο δράσης των οθωμανών υπηκόων σε αυτή την περίοδο, θέτοντας στο επίκεντρο τους ελληνορθόδοξους πληθυσμούς της ελληνικής χερσονήσου και του νησιωτικού χώρου, και διερευνά τους κυριότερους μετασχηματισμούς στο θεσμικό, πολιτικό, κοινωνικο-οικονομικό και ιδεολογικό πεδίο. Στόχος είναι να γίνει κατανοητή η προεπαναστατική τάξη πραγμάτων, εντός της οποίας διαμορφώθηκε το αίτημα πολιτικής χειραφέτησης που εκφράστηκε με την Ελληνική Επανάσταση.
Θεματικές ενότητες:
  1. Οθωμανική επικράτεια και οι κοινωνίες της τον 18ο αιώνα
  2. Διεθνείς εξελίξεις και η πτώση της οθωμανικής δύναμης

3. Κεντρική κυβέρνηση και επαρχιακή διοίκηση
  4. Προυχοντικές ελίτ
  5. Εκκλησία
  6. Πόλεις
  7. Αγροτική ύπαιθρος
  8. Ορεινές κοινωνίες
  9. Νησιωτικός χώρος
  10. Ένοπλα σώματα και αρματολίκια
  11. Κοινωνικές εντάσεις και ιδεολογικές αντιπαραθέσεις
  12. Η στροφή προς την επανάστασηΑνακεφαλαίωση: Πολιτικο-κοινωνικές και ιδεολογικές συνθήκες τις παραμονές της Επανάστασης
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/-ήτριες που παρακολουθούν τις διαλέξεις και μελετούν την ύλη:
    - κατανοούν τις εξελίξεις στο οθωμανικό χώρο κατά την προεπαναστατική περίοδο
    - αποκτούν νέες γνώσεις για τους όρους διαβίωσης και το πλαίσιο δράσης των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της ελληνικής χερσονήσου και του νησιωτικού χώρου σε αυτή την εποχή
    - εξοικειώνονται με πρόσφατες ιστορικές αναζητήσεις για τον μετασχηματισμό του οθωμανικού κράτους και των κοινωνιών του, ιδίως των ελληνορθόδοξων, κατά τη μετάβαση στη νεωτερικότητα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-240/>

Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία

- **Κωδικός μαθήματος:** I-243
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Βασίλης Αναστασιάδης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η ανάδυση του ρωμαϊκού κράτους, η ανάπτυξη και η μετάπλασή του σε μια οικουμενική αυτοκρατορία. Η οργάνωση της κοινωνίας, η οικογένεια και η θρησκεία, ο πολιτισμός. Τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της ρωμαϊκής διοίκησης, του δικαίου και της συλλογικής νοοτροπίας. Η res publica και αυτοκρατορική εποχή. Ο θεσμός του αυτοκράτορα.

- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές εξοικειώνονται με το αντικείμενο της ρωμαϊκής ιστορίας και αποκτούν μια αδρή γνώση των ιδιαιτεροτήτων της ρωμαϊκής κοινωνίας μέσα από μια συγκριτική ιστορική οπτική.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-243/>

Διδακτική της Ιστορίας

- **Κωδικός μαθήματος:** I-287
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Ακαδ. υπότροφος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:**
  1. Οι κοινωνικές διαστάσεις της Επιστήμης της Ιστορίας.
  2. Ιστορική κουλτούρα και ιστορική συνείδηση
  3. Η ιστορική γνώση και οι ιδιαιτερότητες της
  4. Ιστορική σκέψη
  5. Ιστορική αφήγηση, ιστορική αφηγηματική επεξήγηση
  6. Ιστορικές έννοιες, ιστορικοί χρόνοι
  7. Εκπαίδευση στην Ιστορία και επιστημονική γνώση/ Η Ιστορία ως σχολικό αντικείμενο
  8. Διαμεσολαβήσεις της ιστορικής γνώσης εντός του σχολικού αντικειμένου
  9. Ψυχολογικές αρχές και μαθησιακές προϋποθέσεις για τη διδασκαλία της Ιστορίας
  10. Εποικοδομηστικές θεωρίες μάθησης στο μάθημα της Ιστορίας και πρόσληψη ιστορικού υλικού.
  11. Ιστορικός εγγραμματισμός
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:**
  - Να κατανοούν οι φοιτητές/τριες τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και έννοιες στο γνωστικό πεδίο της Ιστορίας
  - Να κατανοούν και να αξιολογούν τη σχέση μεταξύ Ιστορίας, Ιστοριογραφίας και Διδασκαλίας της Ιστορίας
  - Να είναι σε θέση να αναλύουν κριτικά τις διασυνδέσεις μεταξύ Ακαδημαϊκής και Σχολικής Ιστορίας.
  - Να διδαχθούν βασικές αρχές της ιστορικής επιστήμης, όπως η κριτική ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων
  - Να διδαχθούν βασικές έννοιες της τρέχουσας αντίληψης για την Ιστορία και να μάθουν να τις αντιπαραβάλουν με έννοιες της ιστορικής επιστήμης

- ο Να διδαχθούν βασικές μεθόδους, τεχνικές και πρακτικές της διδασκαλίας της Ιστορίας

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-287/>

Ζητήματα αφρικανικής εθνογραφίας II

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-106
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Αιμίλιος Τσεκένης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:**

Ενότητα πρώτη: *Το 'αφρικανικό σύνορο' και η 'παραγωγή της τοπικότητας' στα Grassfields του δυτικού Καμερούν* **1.** Το 'Αφρικανικό σύνορο' και η 'παραγωγή της τοπικότητας': σύγκλιση δυο παραδειγμάτων **1.1** Το κατά Kopytoff 'αφρικανικό σύνορο' **1.2** Η κατά Appadurai 'παραγωγή της τοπικότητας' **2.** Τα προ-αποικιακά Grassfields (17ος αιώνας – αρχές του 20ου αιώνα) **2.1** Γενικά χαρακτηριστικά **2.2** Γλωσσολογικά και αρχαιολογικά δεδομένα **2.3** Μετακινήσεις πληθυσμών, ετερογενείς συνθέσεις και από-εδαφοποίηση: ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες **3.** Η παραγωγή της 'κοινότητας' στα προ-αποικιακά Grassfields **3.1** Συγγένεια Grassfields: συνοπτική περιγραφή **3.2** Συγκριτικές προεκτάσεις **3.2.a** Νότια Grassfields: υπεροχή των 'αυτοχθόνων' ως πεθερών επί των ηγεμόνων ως 'γαμπρών' **3.2.β** Βόρεια Grassfields: υπεροχή των αυτοχθόνων ως 'πατέρων' επί των ηγεμόνων ως 'υιών' **3.3** Ο ιδρυτικός μύθος, ο λόγος της συγγένειας και οι ανεπίσημες αφηγήσεις **3.4** Η 'παραγωγή της τοπικότητας' στα προ-αποικιακά Grassfields **4.** Επίλογος.

Ενότητα 2: *Σκλάβοι, tapenta, «εξελιγμένοι», νεο-προύχοντες: τα πρόσωπα των «κοινωνικά ανήλικων» στα Grassfields του δυτικού Καμερούν* **1.** Εισαγωγή: η κατηγορία των «κοινωνικά ανήλικων» στις αφρικανικές σπουδές και την εθνογραφία των Grassfields **1.1** Κατά ηλικία διάκριση και «κοινωνικά ανήλικου» στις αφρικανικές σπουδές **1.2** Οι «κοινωνικά ανήλικοι» και οι νέοι στο Καμερούν και τα Grassfields **2.** Σκλάβοι, ηγεμόνες και ελίτ κατά την περίοδο του Υπερατλαντικού δουλεμπορίου **3.** *Tapenta* και *free boys*: η πρόιμη αποικιακή περίοδος και η αυτονόμηση των «κοινωνικά ανήλικων» **4.** Το αντάρτικο (*maquis*) : η Ένωση των Λαών του Καμερούν, οι «κοινωνικά ανήλικοι» και ο αγώνας ενάντια στην αποικιοκρατία **4.1** Η αλλοίωση του θεσμού της «φυλαρχίας» **4.2** Η Ένωση των Λαών του Καμερούν και ο αγώνας ενάντια στην αποικιοκρατία, τους ηγεμόνες και την παραδοσιακή ελίτ **5.** Οι «κοινωνικά ανήλικοι» και το μετα-αποικιακό κράτος **5.1** Ηγεμονικές πρακτικές του μετα-αποικιακού κράτους **5.2** Οι κοινωνικά ανήλικοι και οι λαϊκές μορφές πολιτικής δράσης **5.3** «Πόλεις-φαντάσματα»: οικονομική κρίση,

εκδημοκρατισμός και οι εξεγέρσεις των νέων τη δεκαετία του 1990 **6.** Οι «εξελιγμένοι», οι «νέο-προύχοντες» και η αναπαραγωγή των κοινωνικών θεσμών και των πολιτισμικών αξιών Grassfields **6.1** Οι «εξελιγμένοι» και η «φυλαρχία της πόλης» **6.2** Επιχειρηματικότητα, «νέο-προύχοντες» και το πολιτισμικό έθος Grassfields **6.2.α** Το προφίλ των επιχειρηματιών Bamiléké **6.2.β** Αποταμίευση, περιορισμένη κατανάλωση και συσσώρευση **6.2.γ** Η αναπαραγωγή του έθους Grassfields **7.** Επίλογος: νέοι, πολιτική συνείδηση και η συγκρότηση του μετα-αποικιακού κράτους.

Ενότητα 3: *Συγγενείς, πρόγονοι και χριστιανοί* **1.** Ο «οικισμός» **2.** Οι ομάδες συγγένειας **3.** Πώς φτιάχνονται οι πρόγονοι **3.1** Οι νεκρικές τελετές **3.2** Η κατασκευή των προγόνων **4.** Ιεραρχία, μιαιρότητα του θανάτου και χριστιανικός εξισωτισμός **4.1** Πρόσωπο, πρόγονος, μιαιρότητα και ιεραρχία: η έννοια του προσώπου στα Grassfields του δυτικού Καμερούν (προ-αποικιακή περίοδο) **4.2** Εξισωτισμός και ατομικισμός: ο αντίκτυπος του χριστιανισμού στις παραδοσιακές αντιλήψεις και πρακτικές **5.** «Απαλείφοντας την κατάρα»: μια έκφανση της σχέσης προγόνων και ζωντανών.

Ενότητα 4: *Το φύλο της τροφής: τελετουργία, εννοιολόγηση του 'προσώπου' και συγκρότηση του έμφυλου εαυτού* **1.** Όψεις του 'προσώπου' στα Grassfields του δυτικού Καμερούν **2.** Τροφές, ποτά και επιτόπια έρευνα **3.** Ο κατά φύλα καταμερισμός των δραστηριοτήτων και το «συζυγικό μαγείρεμα» **3.1** Ο κατά φύλα καταμερισμός των δραστηριοτήτων **3.2** «Τα παιδιά είναι μια νόστιμη τροφή»: σύλληψη, αναπαραγωγή, κύηση **3.2.α** *Mobiar nya* και *bam*: το alter ego και το πεπρωμένο των ανθρώπων **3.2.β** Το νερό, η φωτιά και η «μαγειρική των ανθρώπων» **4.** Οι διαβατήριες τελετές και οι μεταφορές της μαγειρικής **4.1** Λίγα λόγια για τις διαβατήριες τελετές **4.2** Γέννηση και θάνατος **4.2.α** Γενέθλιες τελετές **4.2.β** Τελετές θρήνου και χηρείας **4.3** Οι τελετές ενηλικίωσης και ο γάμος **4.3.α** Οι τελετές ενηλικίωσης **4.3.β** Οι γαμήλιες ανταλλαγές: περιγραφή **4.3.β.1** Η περίοδος των αρραβώνων **4.3.β.2** Το «ντύσιμο» και το «άνοιγμα του κρασιού» **4.3.β.3** Το «γαμήλιο γεύμα» **4.3.γ** Οι γαμήλιες ανταλλαγές: μια ερμηνεία **5.** Προς το 'μορφοκλασματικό πρόσωπο' **5.1** Από την ανδρογονία στην εμφυλοποίηση του προσώπου/σώματος ... **5.2** ... και από τα έμφυλα πρόσωπα/σώματα στις έμφυλες ομάδες/σώματα **5.3** Αναλογία και ιεραρχία **6.** Επίλογος: **6.1** Πρόσωπο/δρών, προθετικότητα και το φύλο της τροφής **6.2** Τελετουργικές πρακτικές και ιστορία στα Grassfields του δυτικού Καμερούν, και παραπέρα.

Ενότητα 5: *Κανίβαλοι, ζόμπι και η διαμόρφωση μιας Αφρικανικής νεωτερικότητας στα Grassfields του δυτικού Καμερούν* **1.** Από τις «γαστρονομικές μεταφορές» στην πολιτική οικονομία **1.1** Από τη μαγειρική στην πολιτική οικονομία των προσώπων **1.1.α** Πρόσωπο, φύλο και το ιδίωμα της μαγειρικής **1.1.β** Η πολιτική οικονομία των προσώπων **1.2** Η πολιτική οικονομία της μαγγανείας **1.2.α** Η καταγωγή του βαμπίρ **1.2.β** Οι καταγγελίες μαγγανείας **1.2.β.1** Η μαγγανεία *ndip* (Batié: *du*) **1.2.β.2** Η μαγγανεία *siie* (Batié: *siè*) **1.2.β.3** *Mvapperüe* και *cip* **2.** Η νεωτερικότητα της μαγγανείας: κανίβαλοι, ζόμπι και οι αλληγορίες του καπιταλισμού **2.1** Μνήμες και λόγοι του υπερατλαντικού δουλεμπορίου και της καταναγκαστικής εργασίας **2.2** Υπερατλαντικό δουλεμπόριο και κανίβαλοι στα Grassfields του δυτικού Καμερούν **2.3** Αποικιοκρατία, καταναγκαστική εργασία και *famla* **2.4** Αλληγορίες του καπιταλισμού **3.** Επίλογος: Μαγγανεία, πρόσωπο/υποκείμενο χθες και σήμερα.

- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Το μάθημα διευρύνει τις γνώσεις που απέκτησαν οι φοιτητές στο μάθημα: Ζητήματα αφρικανικής εθνογραφίας I εντάσσοντας τις κοινότητες της υποσαχάριας Αφρικής στο ιστορικό τους πλαίσιο. Τα εκάστοτε 'αφρικανικά' χαρακτηριστικά προσεγγίζονται ως προϊόντα της παγκόσμιας ιστορίας (Ατλαντικό δουλεμπόριο, αποικιοκρατία και οικονομία της αγοράς).

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναδείξει τη δυναμική των κοινοτήτων της μαύρης ηπείρου, τη ρευστή τους φύση και τους συνεχείς μετασχηματισμούς τους στην μακρά διάρκεια – εν ολίγοις: την ιστορικότητά τους. Στόχος είναι οι φοιτητές να συνειδητοποιήσουν ότι οι Αφρικανοί δεν είναι απλά οι παθητικοί δέκτες των

αλλαγών που (φαίνεται πως) τους επιβάλλονται από τις «ξένες δυνάμεις», αλλά ότι συν-διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό, και με τις δυνάμεις αυτές, τη δική τους πραγματικότητα. Τέλος, να καταλάβουν πώς επινοείται ο Αφρικανός Άλλος και οι σχέσεις εξουσίας που ενέχει αυτή η διαδικασία.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-106/>

Ειδικά ζητήματα του Οικονομικού

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-155
- **Τόπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα παρουσιάζει από μια κριτική σκοπιά παλαιότερους και νεότερους προβληματισμούς πάνω σε ζητήματα συναφή με τον κοινωνικο-οικονομικό μετασχηματισμό – όπως, για παράδειγμα, την πηγή προέλευσης της κοινωνικής αλλαγής και τη σχέση μεταξύ δομής και δράσης. Εξετάζει αναλυτικές προσεγγίσεις της κατανάλωσης και σχολιάζει παραδείγματα ανθρωπολογικών θεωρήσεων για τα υλικά αντικείμενα. Τα τελευταία αναλύονται ως εμπορευματικά αγαθά από μια πολιτικο-κοινωνική οπτική ή ως φορείς συμβολικών νοημάτων.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/φοιτήτριες να εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική αντιμετώπιση διαφόρων θεωρητικών και ερευνητικών ζητημάτων συναφών με οικονομικές σχέσεις, πρακτικές και αντιλήψεις, τόσο από μεθοδολογική άποψη όσο και από αναλυτική σκοπιά. Ειδικότερα, να κατανοήσουν πώς η εθνογραφική έρευνα ερμηνεύει τις ιδιαιτερότητες των εκάστοτε οικονομικών πρακτικών, συμπεριφορών και αντιλήψεων, εντάσσοντάς τες στα κοινωνικά και πολιτισμικά τους συμφραζόμενα

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-155/>

Οικονομική θεωρία της ανάπτυξης

- **Κωδικός μαθήματος:** ΟΙ-404
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Εντεταλμένος/η διδάσκων/ουσα
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα έχει σκοπό την εξέταση, από θεωρητική σκοπιά, των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες. Γίνεται διάκριση ανάμεσα στην έννοια της οικονομικής ανάπτυξης και της οικονομικής μεγέθυνσης και παρουσιάζονται κριτικά οι βασικές θεωρίες και στρατηγικές οικονομικής μεγέθυνσης που διατυπώθηκαν και εφαρμόστηκαν μεταπολεμικά. Η ανάλυση συμπληρώνεται με θεωρίες για τη φτώχεια και την ανισότητα στη διανομή του εισοδήματος και του πλούτου. Εξετάζονται επίσης οι επιπτώσεις της δυαδικής οικονομικής διάρθρωσης στον αναπτυσσόμενο κόσμο με την παρουσίαση ζητημάτων όπως το πληθυσμιακό, η μετανάστευση, η εκβιομηχάνιση και τα πολιτικά διλήμματα που τα συνοδεύουν.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Η κατανόηση συνδυασμών σχέσεων αιτίου και αιτιατού που οδηγούν στην αποκάλυψη της δυναμικής και των δυσκολιών που αντιμετωπίζει ο αναπτυσσόμενος κόσμος. Επίσης η απόκτηση δυνατότητας αντιπαράβολής των συμπερασμάτων οικονομικών θεωριών για την ανάπτυξη με υφιστάμενα στατιστικά δεδομένα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/oi-404/>

Θερινή πρακτική άσκηση

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-023
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Βίκυ Ιακώβου (Συντονισμός)

- **Όνομα διδάσκοντος:**
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η Πρακτική Άσκηση περιλαμβάνει 3 στάδια:
  1. Γνωριμία με την Θερινή Πρακτική Άσκηση και επιλογή Φορέα:
    - Συμμετοχή φοιτητών στη συνάντηση ενημέρωσης από τον επιστημονικό υπεύθυνο της Θερινής Πρακτικής Άσκησης.
    - Υποβολή αίτησης συμμετοχής
    - Εγγραφή στο σύστημα ΑΤΛΑΣ
    - Αναζήτηση θέσεων από τους υποψήφιους ασκούμενους και επιλογή φορέα σε συνεργασία με το Γραφείο Σταδιοδρομίας & Πρακτικής Άσκησης
  2. Εκπόνηση Πρακτικής Άσκησης
    - Υπογραφή Σύμβασης μεταξύ Φοιτητή-Φορέα-ΕΛΕ Πανεπιστημίου. Επιλογή επιβλέποντα/πουσας καθηγητή/τριας με βάση το αντικείμενο της Πρακτικής
    - Απόκτηση αριθμού ασφαλισμένου & άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού για την καταβολή αμοιβής
    - Ένταξη στην εργασιακή δομή του Φορέα
    - Συμπλήρωση ερωτηματολογίου για την αξιολόγηση του προγράμματος
    - Υπογραφή βεβαίωσης από το φορέα για το διάστημα απασχόλησης.
  3. Εξέταση & Ολοκλήρωση Διαδικασιών
    - Σύνταξη λεπτομερούς αναφοράς γύρω από το είδος εργασίας στον Φορέα. Ζητείται επίσης να συμπεριληφθεί και η γνώμη του/της φοιτητή/ήτριας κατά πόσο το πρόγραμμα μαθημάτων του Τμήματος τον/τη βοήθησε στην εργασία του/της
    - Συνεργασία με τον επιβλέποντα, διόρθωση αναφοράς
    - Καταβολή αμοιβής Πρακτικής Άσκησης
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Το πρόγραμμα Θερινής Πρακτικής Άσκησης στοχεύει να γνωρίσει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες του τμήματος επαγγελματικούς χώρους στους οποίους χρησιμοποιούνται τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντάσσονται ως εργαζόμενοι/ες σε ιστορικά αρχεία, σε ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, σε βιβλιοθήκες, σε μουσεία, σε οργανισμούς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (τοπική αυτοδιοίκηση, οργανώσεις όπως ΚΕΘΕΑ, ΟΚΑΝΑ, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες κ.ά.) για ένα ορισμένο διάστημα.

<https://www.sah.aegean.gr/undergraduate/pa-023/>

Πηγές για την ιστορία των οθωμανικών Βαλκανίων

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-020
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Ελένη Γκαρά**

- **Όνομα διδάσκουσας:**
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Ενότητες:
  1. Βαλκάνια: χώρος και άνθρωποι
  2. Είδη πηγών, οι δυνατότητες και οι περιορισμοί τους
  3. Απογραφικά κατάστιχα
  4. Ιεροδικαστικά έγγραφα
  5. Εκκλησιαστικοί κώδικες
  6. Ενθυμήσεις και χρονικά
  7. Συμβουλευτικά κείμενα

Οι δύο πρώτες ενότητες εξετάζουν γενικά ζητήματα και θέτουν το πλαίσιο για τη διερεύνηση των πηγών για τα οθωμανικά Βαλκάνια στους πρώιμους νεότερους χρόνους. Οι επόμενες πέντε ενότητες είναι αφιερωμένες σε πολύ σημαντικά είδη πηγών της περιόδου, με έμφαση στις αρχειακές πηγές.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που συμμετέχουν στα σεμινάρια, μελετούν την ύλη και ολοκληρώνουν τις ασκήσεις και την εργασία για το μάθημα εξοικειώνονται με τους κυριότερους τύπους πηγών για την ιστορία των πρώιμων νεότερων οθωμανικών Βαλκανίων (συμπεριλαμβανομένων των ελληνικών περιοχών), μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τις δυνατότητες και τα όρια των πηγών, ιδίως των αρχειακών, αποκτούν την ικανότητα κριτικής στάσης απέναντι στις πηγές, και, τέλος, μαθαίνουν πώς να τις αξιοποιούν στο πλαίσιο της ιστορικής έρευνας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-020/>

Μνήμη, ιστορία και αναπαράσταση του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου: Η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-044
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/ Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ποθητή Χαντζαρούλα
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο εστιάζει στην ιστορία της εξόντωσης των Εβραίων της Ευρώπης στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και αποσκοπεί στην εξέταση ιστοριογραφικών και μεθοδολογικών ζητημάτων, όπως η «ιστοριογραφική διαμάχη» (*Historikerstreit*), η επιλογή ανάμεσα στον «ιντενσιοναλισμό» και τον «λειτουργισμό» στο σχεδιασμό της «Τελικής λύσης» και ο ρόλος του Χίτλερ σε αυτή (χιτλερισμός). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε ζητήματα που αφορούν τη μνήμη του Ολοκαυτώματος στις μεταπολεμικές κοινωνίες. Θα μας απασχολήσει η «έκρηξη της

μνήμης» και ο κεντρικός ρόλος της μαρτυρίας στη συγγραφή της ιστορίας του Ολοκαυτώματος που συνδέεται με την ανάγκη για μια ιστορία γραμμένη από διαφορετική οπτική γωνία από την ιστορία που βασίζεται στα επίσημα έγγραφα του ναζιστικού κράτους. Θα μας απασχολήσουν ερωτήματα: Πότε η μαρτυρία των επιζώντων εισάγεται στην ιστορική αφήγηση; Ποιες είναι οι χρήσεις της μαρτυρίας; Ποιες είναι οι ευρύτερες συνεπαγωγές της μαρτυρίας για τον τρόπο που μελετάμε το παρελθόν; Η εγγραφή της μνήμης στον κοινωνικό και ιστορικό χώρο (μνημεία, ερείπια, τοπία κλπ) αλλά και σε μορφές τέχνης, όπως η ποίηση και ο κινηματογράφος, αποτελεί πρόσφορο έδαφος για να σκεφτούμε πάνω στη σχέση της μνήμης με την ιστορία.

Το σεμινάριο οργανώνεται στις ακόλουθες ενότητες:

- Εξοικείωση με έννοιες: γενοκτονία, αντισημιτισμός, φασισμός στην Ευρώπη πριν από το 1933.
  - Η εποχή των διώξεων (1933-1938): Η δημιουργία μιας «φυλετικής κοινότητας».
  - Η Νέα Τάξη του Χίτλερ (1939-1941): Αντισημιτισμός: ο ναζισμός ως πολιτική θρησκεία.
  - Η ανατολική σφαγή (Ιούνιος 1941-Σεπτέμβρης 1941). Θύτες και θεατές.
  - Η Shoah Ιανουάριος 1942-Φεβρουάριος 1934. Ο σχεδιασμός και η εκτέλεση της «Τελικής Λύσης του Εβραϊκού Ζητήματος στην Ευρώπη».
  - Το καθήκον της μνήμης. Η γκρίζα ζώνη: Primo Levi, Jean Améry.
  - Η Shoah Μάρτιος 1943-Οκτώβριος 1943.
  - Επιστροφή στη ζωή, επιστροφή στους τόπους της μνήμης.
  - Το Ολοκαύτωμα των ελλήνων Εβραίων.
  - Μνήμη και τραύμα: η εμπειρία των επιζώντων.
  - Μνήμη, μεταμνήμη και διαγενεακό στοίχειωμα.
  - Το Ολοκαύτωμα ως αναπαράσταση: ποίηση, μυθιστόρημα, κινηματογράφος, κόμικ.
  - Η ιστορία σε δίκη: Δίκη της Νυρεμβέργης, Δίκη του Άιχμαν, Δίκη του Άουσβιτς.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/-τριες αναμένεται:
    - Να διακρίνουν τα διαφορετικά στάδια της ναζιστικής πολιτικής αναφορικά με τις διώξεις και την εξόντωση των Εβραίων.
    - Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν την ευρωπαϊκή διάσταση της γενοκτονίας των Εβραίων.
    - Να εντοπίζουν τις διαφορές και τις ομοιότητες της εμπειρίας των επιζώντων σε διαφορετικές περιοχές της Ευρώπης αλλά και στο εσωτερικό της Ελλάδας.
    - Να εξασκηθούν στη χρήση αναλυτικών κατηγοριών και να τις χρησιμοποιήσουν ευρύτερα στην ανάλυση των πηγών του παρελθόντος (μνήμη, τραύμα, μεταμνήμη).
    - Να διακρίνουν την πολυπλοκότητα της έννοιας του αντισημιτισμού και τις ιστορικές διαδρομές της.
    - Να κατανοήσουν την σημασία της μαρτυρίας για την μελέτη του παρελθόντος.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-044/>

Ανθρωπολογία, ένδυμα και μόδα

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-045
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Έλια Πετρίδου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η πρακτική άσκηση περιλαμβάνει τέσσερα στάδια: α) παρουσίαση και συζήτηση πάνω στους τρόπους κατανόησης της ένδυσης ως πολιτισμικής πρακτικής, β) συζήτηση πάνω σε ζητήματα μεθοδολογίας και σχεδιασμός της επιτόπιας έρευνας, γ) διεξαγωγή της έρευνας και συλλογή του υλικού, καταγραφή αφηγήσεων, συμμετοχικής παρατήρησης, φωτογραφίες, βίντεο, δ) επεξεργασία και παρουσίαση της έρευνας γραπτά και προφορικά.
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Μέσα από την πρακτική άσκηση επιδιώκεται να αναπτύξουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες την ικανότητα να σχεδιάζουν και να διεξάγουν επιτόπια έρευνα, να επεξεργάζονται το ερευνητικό υλικό και να το παρουσιάζουν. Οι διαδικασίες αυτές εμπλέκουν μια σειρά από γνώσεις και δεξιότητες όπως διαμόρφωση ερευνητικών στόχων, οριοθέτηση του ερευνητικού πεδίου, επιλογή των συνομιλητών, διεξαγωγή ημι-δομημένων συνεντεύξεων, διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών για συμμετοχική παρατήρηση, οπτικο-ακουστική καταγραφή, επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων, παρουσίαση της έρευνας σε μορφή powerpoint και σε γραπτό κείμενο. Πέρα από την ανάπτυξη μεθόδων έρευνας, αναμένεται ότι οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν την ένδυση ως πολιτισμική διαδικασία και τους διαφορετικούς τρόπους που αυτή μπορεί να γίνει κατανοητή ως κοινωνικό φαινόμενο.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-045/>

Η Δημόσια Ιστορία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-059
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Χάρης Εξερτζόγλου

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο αποσκοπεί σε μια συστηματική διερεύνηση της δημόσιας ιστορίας σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Η δημόσια ιστορία εμπλέκει τα άτομα και τα συλλογικά υποκείμενα με το παρελθόν και τη μνήμη με απρόβλεπτες μορφές και τρόπους. Ταυτόχρονα εμπλέκει και την ακαδημαϊκή ιστοριογραφία και τον τρόπο με τον οποίο η τελευταία εργάζεται. Παρά τις διαφορές που χωρίζουν την δημόσια ιστορία με την ακαδημαϊκή ιστοριογραφία διαμορφώνεται ένα ενδιαφέρον πεδίο επικαλύψεων και ανταλλαγών το οποίο απαιτεί διερεύνηση. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξετασθούν ζητήματα που συνδέονται με αυτό το πεδίο, όπως η σχέση μνήμης-ιστορίας, η ενσυναίσθηση του ιστορικού, τα όρια της ιστορικής αντικειμενικότητας, και η σχέση του ιστορικού με το ακροατήριο της εποχής του. Στη συνέχεια θα εξεταστούν συγκεκριμένα παραδείγματα που αφορούν το ιστορικό φιλμ, το ιστορικό μυθιστόρημα, τη σχέση των media με τη δημόσια ιστορία καθώς και των πολιτικών αντιπαραθέσεων που προκαλεί η δημόσια ιστορία. Τα περισσότερα παραδείγματα στα οποία θα επικεντρωθεί το σεμινάριο αφορούν την σύγχρονη Ελλάδα.
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Το σεμινάριο αποσκοπεί να εμπλέξει τους φοιτητές με ένα πεδίο έρευνας που πρόσφατα απασχολεί τους ιστορικούς. Οι φοιτητές/τριες θα εργαστούν σε συγκεκριμένο υλικό [φιλμ, μυθιστόρημα, διαδίκτυο, αρχείο] προκειμένου να κατανοήσουν πως μέσα από την δημόσια ιστορία επανατίθεται η σχέση με το παρελθόν. Θα είναι σε θέση να τοποθετήσουν αυτό το υλικό στα ευρύτερα κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα της εποχής στην οποία παράγεται. Η εξέταση του υλικού αυτού θα τους επιτρέψει να κατανοήσουν πως προκύπτουν αξιώσεις αληθείας που διαμορφώνουν ιστορική συνείδηση στο παρόν πέρα και ανεξάρτητα από την ακαδημαϊκή ιστορία. Θα είναι σε θέση να κατανοήσουν την παροντική υπόσταση του ιστορικού και των ερωτημάτων που θέτει στο παρελθόν.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-059/>

Ειδικά θέματα διδακτικής της ιστορίας και ιδεολογία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-086
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ακαδ. υπότροφος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:**

Οργάνωση των εισηγήσεων:

  1. Η διδασκαλία της ιστορίας ως θεσμός.
  2. Προγράμματα Σπουδών ιστορίας και σχολικά εγχειρίδια
  3. Νοητικά μοντέλα των μαθητών και εμπόδια στην οικειοποίηση της ιστορικής γνώσης
  4. Οργάνωση διδακτικο-μαθησιακών περιβαλλόντων στην Ιστορία
  5. Σύγχρονα μέσα/εργαλεία διδασκαλίας της Ιστορίας και αξιολόγηση
  6. Τεχνικές διαφοροποίησης της διδασκαλίας στην Ιστορία
  7. Εκπαιδευτικό σενάριο/Σχέδιο μικροδιδασκαλίας
  8. Δημόσιες χρήσεις της ιστορίας, ιστορική μνήμη και πολιτισμική ταυτότητα στην εκπαίδευση
  9. Συγκρουσιακά ζητήματα και πολυπρισματική θεώρηση της διδασκαλίας της ιστορίας
  10. Ιστορία και κινηματογράφος: «Λένε οι ταινίες την αλήθεια;»
  11. Παρουσίαση μικροδιδασκαλίας από τους φοιτητές/τριες

Μαθησιακά Αποτελέσματα:

  - Να κατανοούν οι φοιτητές/τριες τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και έννοιες στο γνωστικό πεδίο της Ιστορίας
  - Να κατανοούν και να αξιολογούν τη σχέση μεταξύ Ιστορίας και Διδασκαλίας της Ιστορίας
  - Να αποκτηθούν από τους φοιτητές/τριες συγκεκριμένες γνώσεις πάνω στις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις αλλά και εμπειρικές αποτυπώσεις της κοινωνικής ιστορίας. Ο στόχος θα επιτευχθεί μέσα από την εμβάθυνση στα βασικά αναλυτικά εργαλεία της κοινωνικής ιστορίας και την ανάλυση μελετών περίπτωσης.
  - Να αποκτηθούν από τους φοιτητές/τριες συγκεκριμένες γνώσεις πάνω στις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις αλλά και εμπειρικές αποτυπώσεις της ιστορίας των ιδεών. Ο στόχος θα επιτευχθεί μέσα από την εμβάθυνση στα βασικά αναλυτικά εργαλεία της ιστορίας των ιδεών και την ανάλυση μελετών περίπτωσης.
  - Να αποκτήσουν κριτική κατανόηση των θεωριών και των αρχών της κοινωνικής ιστορίας και της ιστορίας των ιδεών.
  - Να είναι σε θέση οι φοιτητές/τριες να χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση που απέκτησαν προκειμένου να αναπτύσσουν και να υποστηρίζουν

επιχειρήματα αναφορικά με ακανθώδη ζητήματα της ελληνικής και παγκόσμιας ιστορίας.

- Να αποκτήσουν την ικανότητα να συγκεντρώνουν, να αναλύουν και να συνθέτουν επιστημονικά δεδομένα με τρόπο που να αναδεικνύονται τα κύρια κοινωνικά και πολιτικά επίδικα από την αντιμετώπιση κρίσιμων γεγονότων του δημόσιου βίου των τελευταίων χρόνων στην Ελλάδα.
- Να γίνει κατανοητή η διαλεκτική σχέση μεταξύ της επιστήμης της Ιστορίας και, αφενός, των παραμορφώσεών της και, αφετέρου, των διαπλέξεών της με την καθημερινή ζωή.
- Να είναι σε θέση να συγκροτούν υποθέσεις εργασίας και να διαμορφώνουν δομημένη σκέψη αναφορικά με την προβληματική της ιστορικής επιστήμης.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-086/>

Θρησκεία και πολιτική στη νεότερη πολιτική φιλοσοφία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-097
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Βασιλική Ιακώβου

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Ποια είναι η θέση την οποία πρέπει να έχουν στην πολιτεία η θρησκεία και οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των υπηκόων ή των πολιτών; Συμβάλλει η θρησκεία στη διατήρηση της πολιτείας, στην προσήλωση των πολιτών στις καταστατικές της αρχές και στην καλλιέργεια του ελεύθερου φρονήματός τους ή μήπως, αντιθέτως, τα υπονομεύει; Πώς πρέπει να σχετίζεται η πολιτική εξουσία με τη θρησκευτική; Ποια από τις δύο είναι ανώτερη της άλλης; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα με τα οποία ήρθαν αντιμέτωποι σημαντικοί φιλόσοφοι και πολιτικοί στοχαστές της νεωτερικότητας, στην προσπάθειά τους να στοχαστούν το πολιτικό φαινόμενο και να θεμελιώσουν την πολιτική εξουσία σε νέες βάσεις. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου, εστιάζουμε στους Μακιαβέλι, Χομπς, Σπινόζα, Λοκ και Ρουσσώ και μελετάμε επιλεγμένα αποσπάσματα από κείμενά τους.

Το μάθημα οργανώνεται στις εξής ενότητες, οι οποίες κατανέμονται στις 13 εβδομάδες του εξαμήνου:

- Εισαγωγικά: η εκκοσμίκευση της πολιτικής (1η εβδ.)
- Νικολό Μακιαβέλι (2η-3η εβδ.)
- Τόμας Χομπς (4η-5η εβδ.)
- Μπαρούχ Σπινόζα (6η-7η-8η εβδ.)
- Τζων Λοκ (8η-9η-10η εβδ.)
- Ζαν-Ζακ Ρουσσώ (10η-11η-12η εβδ.)

- Ανακεφαλαίωση (13η εβδ.).
- **Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει είναι σε θέση: α) να παρουσιάζουν με σαφήνεια τις κύριες συντεταγμένες και τα ερωτήματα που διαμορφώνουν το πλαίσιο εντός του οποίου οι Μακιαβέλι, Χομπς, Σπινόζα, Λοκ και Ρουσσώ θεματοποιούν τη σχέση μεταξύ θρησκείας και πολιτικής· β) να εκθέτουν τις βασικές θέσεις των εν λόγω φιλοσόφων αναφορικά με τον ρόλο που πρέπει να έχει η θρησκεία στην πολιτεία και να ανασυγκροτούν την επιχειρηματολογία που οδηγεί σε αυτές τις θέσεις· γ) να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν αναλυτικά τις συγκλίσεις και τις αποκλίσεις μεταξύ των εν λόγω θέσεων και επιχειρημάτων.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-097/>

Social Science Issues Μάθημα Erasmus Σχολής Κοινωνικών Επιστημών

- **Κωδικός μαθήματος:** 700
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4^ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8^ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Διδάσκοντες/-ουσες Κοινωνικών Επιστημών
- **Γλώσσα:** Αγγλική

<https://www.sah.aegean.gr/undergraduate/700/>

7. Θερινή Πρακτική Άσκηση

Επιστημονική Υπεύθυνη: Βίκυ Ιακώβου

Συντονιστική Επιτροπή: Ελένη Γκαρά, Χαρίλαος Εξερτζόγλου, Έφη Πλεξουσάκη.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Θερινής Πρακτικής Άσκησης στοχεύει να γνωρίσει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες του τμήματος επαγγελματικούς χώρους στους οποίους χρησιμοποιούνται τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντάσσονται ως εργαζόμενοι σε ιστορικά αρχεία, σε ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, σε βιβλιοθήκες, σε μουσεία, σε οργανισμούς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (τοπική αυτοδιοίκηση, οργανώσεις όπως ΚΕΘΕΑ, ΟΚΑΝΑ, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες κ.ά.) για ένα ορισμένο διάστημα. Παράλληλα, μέσω της πρακτικής άσκησης επιδιώκεται να γίνει γνωστή σε συγκεκριμένους εργασιακούς χώρους, πέραν του στενά ακαδημαϊκού περιβάλλοντος, η ακαδημαϊκή ταυτότητα του Τμήματος και των αποφοίτων του.

Οι τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος μπορούν να εργαστούν, αμειβόμενοι από το πρόγραμμα, τον Ιούλιο και τον Αύγουστο σε δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς. Στους φορείς που εδρεύουν στη Μυτιλήνη οι φοιτητές μπορούν να εργαστούν και κατά τη διάρκεια του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου. Η διάρκεια της άσκησης, τόσο τη θερινή όσο και τη χειμερινή περίοδο, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έναν (1) μήνα. Επιδίωξη του Τμήματος είναι να έχει τη δυνατότητα ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών να συμμετάσχει μία τουλάχιστον φορά στην διάρκεια των σπουδών του στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2016-17 η Θερινή Πρακτική Άσκηση εντάσσεται στο πρόγραμμα σπουδών ως μάθημα επιλογής που αντιστοιχεί σε 6 πιστωτικές μονάδες.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003 και χρηματοδοτήθηκε αρχικά από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος “Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ) II (μέτρο 2.4., ενέργεια 2.4.2.) του Γ’ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης για το διάστημα από 2002 έως 2005 και στη Β’ Φάση του ίδιου Προγράμματος (2006-2008). Από το 2008-2009 η χρηματοδότηση της Πρακτικής Άσκησης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο γίνεται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΣΠΑ 2007-2013).

Κάθε έτος ο τμηματικός υπεύθυνος και τα μέλη της συντονιστικής επιτροπής της Θερινής Πρακτικής Άσκησης, σε συνεργασία με τους υπόλοιπους διδάσκοντες του Τμήματος, διερευνούν τις δυνατότητες συνεργασίας και τη διαθεσιμότητα διαφορετικών φορέων υποδοχής και συντάσσουν κατάλογο με τους φορείς στους οποίους μπορούν να ασκηθούν οι φοιτητές. Βασικά κριτήρια για την επιλογή των φορέων είναι η αξιολόγηση της συνεργασίας με τον εκάστοτε φορέα, το είδος των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται από αυτόν κατά την περίοδο της πρακτικής άσκησης, και η δυνατότητα των ασκούμενων να εξασφαλίσουν τα έξοδα διαμονής τους σε συγκεκριμένα μέρη.

Οι φορείς υποδοχής προσφέρουν την υλικοτεχνική υποδομή, τον χώρο εργασίας και το εξειδικευμένο προσωπικό για την εκπαίδευση, καθοδήγηση και εποπτεία των ασκούμενων φοιτητών.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών και φοιτητριών που συμμετέχουν στην άσκηση γίνεται από τη συντονιστική επιτροπή. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές που έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε τουλάχιστον 18 μαθήματα.

Οι φοιτητές καλούνται να υποβάλλουν αιτήσεις συμμετοχής, επιλέγοντας κατά σειρά προτεραιότητας 3 φορείς στους οποίους επιθυμούν να ασκηθούν. Η κατάταξη των φοιτητών γίνεται καταρχήν με βάση το έτος σπουδών στο οποίο βρίσκονται (δίνεται προτεραιότητα στους τεταρτοετείς) και κατά δεύτερο λόγο με βάση την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης. Εφόσον υπάρχουν επαρκείς θέσεις άσκησης στους φορείς υποδοχής με τους οποίους συνεργάζεται το πρόγραμμα, γίνονται δεκτοί όλοι οι φοιτητές που υποβάλλουν αίτηση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ

Για κάθε φοιτητή που συμμετέχει στην άσκηση ορίζεται επιβλέπων καθηγητής, ο οποίος συνεργάζεται με τους φορείς υποδοχής προκειμένου να οριστούν συγκεκριμένες εργασίες για τους ασκούμενους. Κατά τη διάρκεια της άσκησης, οι φοιτητές εργάζονται υπό την καθοδήγηση εποπτών στους φορείς υποδοχής, οι οποίοι βρίσκονται σε συνεννόηση και συνεργασία με τους διδάσκοντες του Τμήματος. Στο τέλος της άσκησης, οι επόπτες συντάσσουν πρωτόκολλο αξιολόγησης για τον κάθε ασκούμενο.

Μετά το πέρας της άσκησης οι φοιτητές καταθέτουν στους επιβλέποντες [Έκθεση](#), η οποία περιλαμβάνει: α) συστηματική καταγραφή του έργου που τους ανατέθηκε, β) αναφορά στις μεθόδους με τις οποίες εργάστηκαν, και γ) αυτοαξιολόγηση του έργου τους και συνολική αποτίμηση της άσκησης.

Η τελική αξιολόγηση της άσκησης γίνεται από τον επιβλέποντα καθηγητή, με βάση την έκθεση που υποβάλλει ο φοιτητής και το πρωτόκολλο αξιολόγησης που συντάσσεται από τον επόπτη στο φορέα υποδοχής.

ΑΜΟΙΒΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Στο Πρόγραμμα Θερινής Πρακτικής Άσκησης προβλέπεται αμοιβή και ασφάλιση των ασκούμενων για την περίοδο απασχόλησης τους, η οποία καλύπτεται από το ΙΚΑ. Το κόστος της αμοιβής και της ασφάλισης καταβάλλεται από τον φορέα χρηματοδότησης.

Ιστότοπος της Θ.Π.Α: <http://www.sah.aegean.gr/proptychiakes-spoudes/therini-praktiki-askisi/>

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Συντονίστρια: Βίκυ Ιακώβου

Τηλ.: +30 22510 36343 E-mail: viakovou@aegean.gr

Γραμματεία: **Ευωδιά Θεοδοσία**

Τηλ.: +30 22510 36778, E-mail: gpa1@aegean.gr

Γραφείο Πρακτικής Άσκησης

<http://pa.aegean.gr>

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κέντρο επικοινωνιών Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 22510-36000, fax 22510-36099

Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας:

Γραμματεία Προπτυχιακού 22510-36303 και 36323, fax 22510-36309

Γραμματεία Μεταπτυχιακού 22510-36331, fax 22510-36349

Εργαστήριο Υπολογιστών 22510-36315

Βιβλιοθήκη 22510-36030/1

Γραφείο Φοιτητικής Μέριμνας 22510-36109

Διεύθυνση Σπουδών 22510-36161

Γραφείο Συγγραμμάτων 22510-36114

Γραφείο Διασύνδεσης 22510-36117/8

Πρόγραμμα ERASMUS 22510-36165

Γραμματεία Τμήματος Περιβάλλοντος 22510-36200

Γραμματεία Τμήματος Γεωγραφίας 22510-36400

Γραμματεία Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας 22510-36350

Γραμματεία Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας 22510-36800

Γραμματεία Τμήματος Κοινωνιολογίας 22510-36500